

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్రవారపత్రిక

జైసాయింటు ఎచ్చింగ్ చిత్రము.

నైనితాల్ హిమాలయ ప్రకృతి

చిత్రకారుడు : యఫ్. ఇ. హాల్ పేర్స్.

12-5-48 ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY

వెల 4 అణాలు

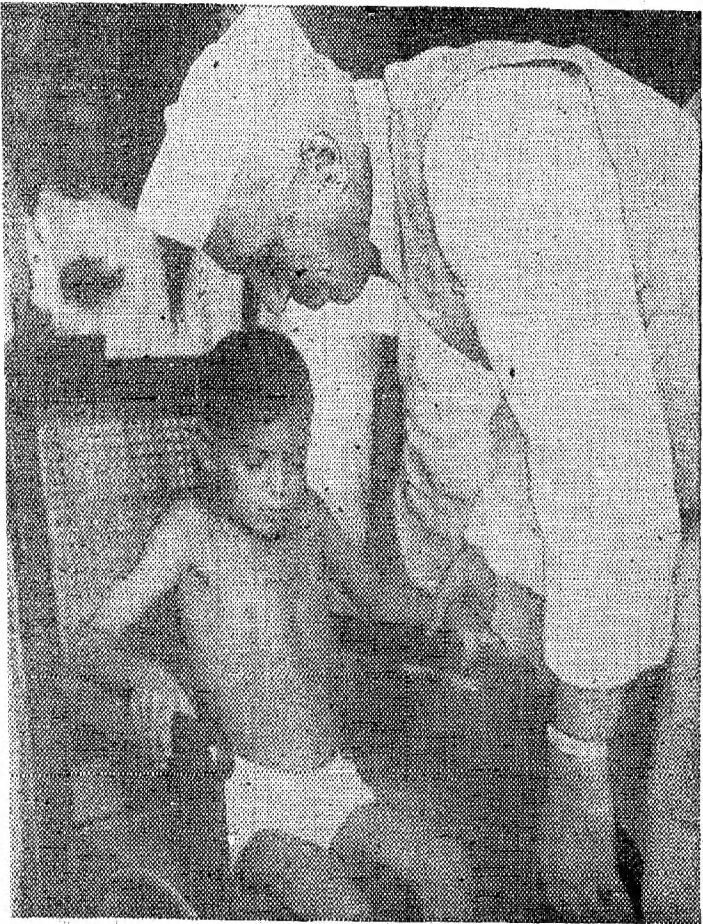

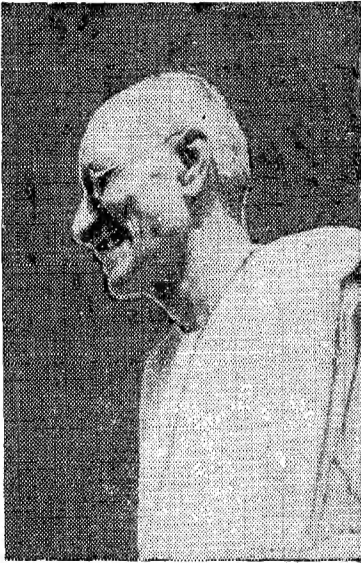
“ఏర్ ఇండియా ఇంటర్నేషనల్” అనే పేరుతో విదేశ ప్రయాణానికి ఒక విమానకంపెనీ ఏర్పాడైంది. మొన్నటి వ రేదీ దీనికి చెందిన విమానం ‘ప్రిన్సెస్ రాజపుటానా’ ఢిల్లీకి వచ్చి, విహార ప్రదర్శనం జరిపినప్పుడు భారత ప్రధాని నెహ్రూ పశాం విమానాశ్రయానికి వెళ్ళిరి.

తాతా, ఇండిస్ట్రీస్కు చెందిన జె. ఆర్. డి. తాతా పౌరవిమాన శాఖ డైరెక్టర్ జనరల్ ఘోష్గాలతో ప్రధాని నెహ్రూ ముచ్చటించుచున్నారు.

వార్తా చిత్రాలు

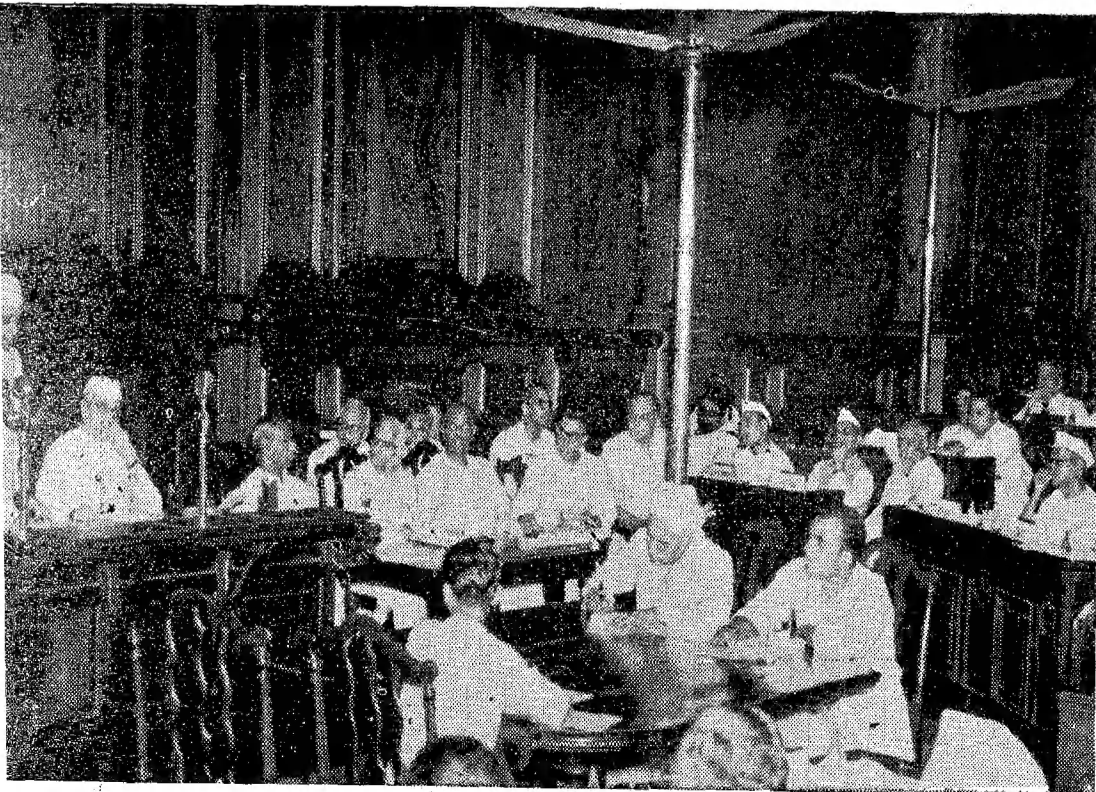
ఇండిత జవహర్ లాల్ నెహ్రూ ఈ మధ్య బొంబాయివచ్చినప్పుడు, అక్కడవున్న సిసిల్లెల పక్షవాతపు ఆస్పత్రి సందర్శించారు. నెహ్రూ ఒక కుర్రవాణ్ణి చక్కాల పట్టిలో కూర్చోపెట్టి నడిపించేందుకు ప్రోత్సహిస్తుండడం ఈ ఫోటోలో కనబడుతున్నది.

నూతన గంర్నర్ జనరల్ చక్రవర్తుల రాజగోపాలాచారి.

ఆచరణ ప్రచారములు:— తూర్పుపంజాబ్ ప్రధానమంత్రి గోపీచంద్ భార్గవా, అమృతసరంపద్మ బోగవా గ్రామసర్పాణి కార్యక్రమం ప్రారంభిస్తూ, తట్టలతో మట్టి మోస్తున్న దృశ్యం.

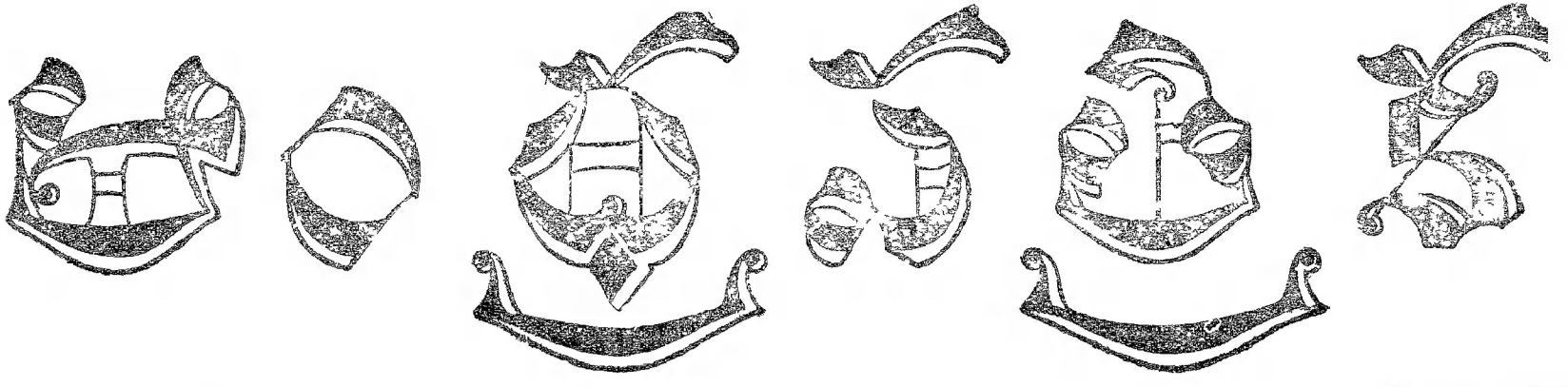

న్యూఢిల్లీలో ఏప్రిల్ 28 న జరిగిన రాష్ట్ర ప్రధానుల, ఆహారమంత్రుల సమావేశములో ప్రధానామాత్యుడు ఇండిత జవహర్ లాల్ నెహ్రూ ప్రారంభోపన్యాసం చేస్తున్న దృశ్యం. నెహ్రూగారికి ఎడమపక్కన భారతప్రభుత్వ ఆహారశాఖ మంత్రి జయరాందాస్ బొలత్రాప్ ముగ్గున్నారు.

న్యూఢిల్లీ, రేడీ ఇర్విక్ కాలేజీ, ఫాన్సీ డ్రెస్సు ప్రదర్శనలలో పాల్గొన్న విద్యార్థినులు.

సంవత్సరచందా రూ. 12-0-0

విడివెత్తిక అంకాలు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

మీరు లేనావి దొంగరించిన నరవర! యస్మియమా తవ ముఖంబు కను దా

గొంతు నవి నే చుకునికి నరాయణము పరిపథన్త పథముల కెల్లన్. (సుహృదారణము)

సంపుటము 40

సంచిక 35

Founder: K. NAGESWARA RAO.

సర్వధా సంవత్సర వైశాఖ శుద్ధ చవితి బుధవారము

అభినేత్రి వ ర ల క్షి

(స్వతంత్రాపిల్మునవాది 'డ్రోహి' చిత్రంలో).

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1948-వ సం॥ నెల మే 12-వ తేది బుధవారము

గురుద్వైతముల విచిత్రస్నేహం

మూర్ఖానిష్ఠుల అన్ని పక్షములకన్న ఎక్కువగా నిరోధక శక్తివని, ఈమధ్య ధాని పండిత నైహూ-వ్యాఖ్యానించి ఉండెను. ఆయన వ్యాఖ్యానము అనేక మంది ఆశ్చర్యము కలిగించి యుండ వచ్చును. కేవలము ఆశయ ప్రకటనలు కేవలము ప్రాబల్యము నకు మూర్ఖానిష్ఠులు అవలంబించుచున్న ధనములు చూచిన పండిత నైహూ వ్యాఖ్యానము ఆశ్చర్యము కలిగించ సరములేదు. కాంగ్రెసు బ్రిటనుతో స్వతంత్ర్య పోరాటము సాగించు న్నపుడు కమ్యూనిస్టు పక్షము, స్లిములీగుతో చేసెను. స్వాతంత్ర్యము లభించినపిమ్మట దేశమునందు రాచకమును ప్రోత్సహించుట నిత్య ర్యముగ పెట్టుకొనెను. దార్జన్ యము వ్యవస్థా ప్రభుత్వముకు కూలద్రోయ లెనని వారు పన్నాగము పన్నినట్లు మకు రుజువగుచున్నదని పండిత హూ చెప్పినది సత్యమని అక్క క్కడ వారు తుపాకులతోనూ ముఠములతోనూ పోలీసులను ఎదు యట ధ్రువపరచుచున్నది. వారికింత ముఠసామగ్రి ఎక్కడినుండి లభించి వా అని అనేకులు ఆశ్చర్యపడక గానరు. ఇప్పుడు హైదరాబాద్ సంస్థానములో రజాకార్లతో ఒప్పంద వనకు రానున్నట్లు గతవారము క్కడ ప్రచురితమైన కరపత్రమువల్ల క్తమగుచున్నది. సంస్థానప్రభుత్వము మూర్ఖానిష్ఠు పార్టీపైన నిషేధము తొల చించితిమని ప్రకటించినపుడు ఆచర్యకు తర్య వేదో ఉండవలెనని అను గానము కలుగకపోలేదు. భారత హానియను ప్రభుత్వముఎడ కమ్యూ ష్టు పక్షమునకు సదృశము లేదని హించి, వారిని తమవైపునకు స్వకొనవలెనని సంస్థాన ప్రభుత్వము ట్టవేసినది. అందులో కృతకృత్య ట్టు మొన్నటి కరపత్రము ధృవ చుచున్నది. లేనియెడల, హైదరా దు స్వతంత్ర రాజ్యముగ నుండ లెనుగాని యూనియనులో చేరకూడ , సూచించియుండదు. కమ్యూ ష్టులు వైజాముతో సహకరించ ఉద్దే చిరన్నమాటశుద్ధఅబద్ధమని కమ్యూ

నిష్ఠు కేంద్రసంఘం ప్రకటించెను కాని అసలు ప్రకటితమైన కరపత్రము తమది కాదని చెప్పలేదు. అదీకాక ఆ కరపత్రము హైదరాబాద్లో ప్రకటింపబడినది. అది తమది కాదనిన మాటను సంస్థాన కమ్యూనిస్టు పక్షము చెప్పవలసియున్నది. అతి ిష్టవకారు లను వారు, అభివృద్ధి నిరోధకులు, ఒకప్పుడు ఏకమై, ఉభయాలకు అయిష్టమైన, నిజమైన ప్రజాపక్షములను ప్రజాప్రభుత్వములను కూలద్రోయుటకు ప్రయత్నించుట అనేక దేశములందు జరిగినది. ఇప్పుడు హైదరాబాద్లో రజాకార్లు, కమ్యూనిస్టులు అదేవిధముగ ఏకమై యుండవచ్చును. ఉభయాలకు కాంగ్రెసు అన్నను, యూనియను ప్రభుత్వమున్నను గిట్టదు. ఈ హేయ భావమే ఉభయాలను సన్నిహితులను చేసినది. ఇంతవరకూ, కమ్యూనిస్టులు యూనియన్ ప్రాంతములో నుండి, హైదరాబాద్ సంస్థాన ప్రదేశమున ప్రవేశించి అరాచకమును చేయుచూ వచ్చిరి. ఇప్పుడు అన్నిచోట్ల రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు కమ్యూనిస్టులను అరెస్టు చేయుచుండుట మూలమున, దానిని గ్రహించి వైజాము ప్రభుత్వముకూడ వారిని తన వైపునకు త్రిప్పుకొనుటకుగాను, వారి వైన నిషేధమును తొలగించెను. ఇక మీదట సరిహద్దు సంఘటనలు మును పటికన్న ఎక్కువ కావచ్చును. ిరిరుపురి స్నేహము ఎంతకాలము సాగునన్నది వేరువిషయము. ఉభ యులు కేవలము తాత్కాలిక వ్యూహ ప్రయోజనము నిమిత్తమే దీనికిబడబడిరి. ఉభయాల ఆశయములు, ఆంతర్యములు భిన్నములు. వైనచెప్పినట్లు అధినివేశ ప్రభుత్వముపైన గల హేయమే వారిని దగ్గరకు తెచ్చినది. రజాకార్లు ముస్లిము రాజ్యస్థాన కొరకు హైదరాబాద్ స్వతంత్ర రాజ్యముగ నుండవలెనను చున్నారు. కమ్యూనిస్టులు భారత ప్రభుత్వమును బలహీనముగ చేయు టకు హైదరాబాద్ స్వతంత్రముగ నుండవలె ననుచున్నారు. దేశవికృత యందు దేశవ్యక్తిత్వమునందు వారికి విశ్వాసము లేదని చైనాయందు

కమ్యూనిస్టులు జరుపుచున్న అంత ర్యుద్ధము, ఇట స్వయంనిర్ణయ సూత్ర మను నివాదముతో లీగు దేశవిభజన కోరికను బలపరచుట వ్యక్తము చేసి నది. భారత దేశములో కూడ వారవలం బించుచున్న విధానమును గమనించిన చైనాయందు లేవతీసిన అంతర్యుద్ధ మునే ఇక్కడ కూడ లేవతీయదలచి రను అనుమాన మేర్పడిన అసహజము కాదు. అధినివేశములో అశాంతిని రెచ్చగొట్టుటకు హైదరాబాదును కేంద్ర స్థానము చేసికొనవచ్చును. రజాకార్లకు, కమ్యూనిస్టులకు ఒప్పం దమును ప్రోత్సహించుటలో వైజాము ప్రభుత్వము తన భవిష్యత్తునంతను జూదములో ఒడ్డినడనవలసి యున్నది. వైజాము రాజ్యాధికారము నిలువలె ననిన బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును స్థాపించి యూనియనులో చేరవలసి యున్నదిగాని కమ్యూనిస్టును దగ్గ రకుతీసి స్వతంత్రతను ప్రకటించినందు వల్ల రాదు. భారత ప్రభుత్వముతో విరోధమును ప్రోత్సహించి సంస్థాన మును అశాంతిలోనికిదిచి తమ ఆధి పత్యమును స్థాపించుటే కమ్యూనిస్టుల పన్నుగడ. రజాకార్లు సంస్థాన అంతర్భూతిగాక, యూనియన్ శాంతినికూడ భంగపరచుచున్నారు. వారిని ముందు నిషేధించవలసినదను భారతప్రభుత్వ హెచ్చరికను లెక్క చేయలేద. వైగా కమ్యూనిస్టులను ఎదుర్కొనుటకు వారుండుట అవసర మనిరి. అలా చెప్పిన కొద్దిరోజులకే కమ్యూనిస్టుపై నిషేధమును తొల గించి, వారిద్దరికి మైత్రిని ప్రోత్సహింప జూచుట విచిత్రమేగాక దాని ఆంత ర్యము దానంతట అది వ్యక్తమగు చున్నది.

గవర్నరు జనరల్

జూను 21 న వెడలి పోనున్న మాంటుబాట్ ప్రభుస్థానమున శ్రీమార్ చక్రవర్తుల రాజగోపాలా చారిగారిని గవర్నరు జనరలుగా నియ మించుట హర్షణీయమైన సంగతి. వారి నియామకము అనుకొన నిది కాదు. మాంటుబాట్ ప్రభువు రాకుమారి ఎలిజబెత్ వివాహమునకు వెడలినప్పుడే రాజగోపాలాచారిగారు తాత్కాలికముగా గవర్నరు జన రలుగా నియమింపబడెను. ఆ కారణ ముగ ఇప్పుడు మరొకరిని నియ మించుదు రనుకొనుటకు వీలులేదు. వైగా కాంగ్రెసు పెద్దలందరికీ ఏదో ఒక బాధ్యత ఉండనే ఉన్నది. గవర్నరు జనరలు పదవిని పొందుటకు రాజగోపాలాచారిగారు మైదటి భార తీయుడు అగుటయేగాక, చివరి భార తీయుడుకూడ కావచ్చును. అసలు గవర్నరు జనరలు పదవికూడ వారితో అంతరించవచ్చును. వారే హేష్టింగ్సుతో ఆరంభమైన ఈ ఉద్యోగము రాజగోపాలాచారిగారితో ముగిసి ఆయన నియామకము పాతశకాంతమే

గాక నూతన శకారంభమునకు చిహ్నము కాగలదు. నేడు అమలునందున్న అధినివేశ రాజ్యాంగ సిద్ధాంతరీత్యా గవర్నరు జనరలుకున్న అధికారములు ఉదాత్త మైనవేకాని వాస్తవమునకు రాజ్యాధికారము యావత్తు మంత్రివర్గ వశము సందే యున్నది. అయినప్పటికీ తన సలహామూలమున రాజ్యాంగవ్యవహార ములను దిద్దగలుగుటకు అవకాశము లేకపోలేదు. రాజ్యమునకు అతనే అధిపతి. స్వతంత్రభారతమునకు పరాయిదేశస్థుడు అధిపతిగా నుండుట అంతగనచ్చలేదు. మాంటుబాట్ గవర్నరు జనరలుగా సూచించు టకు సంస్థానముల సమన్వయేగాక, పాకిస్తానుకు కూడ ఆతడే గవర్నరు జనరలుగా నుండవచ్చునని ప్రధ మమున జన్మగా రంగీకరించుటే కారణము. తరువాత జిన్నా గారు మాటతప్పెను. మొదట జిన్నాగారు వ్యవకొనెనని బ్రిటిషుప్రధాని అట్లీ గాక మహాత్మాగాంధీకూడ ధృవ పరచెను. రాజగోపాలాచారి నియామకము అన్ని పక్షములకు, అన్ని దేశములకు తృప్తిని కలిగించెను. ఆయనకు వచ్చిన అన్ని అభినందన సందేశము లందు పాకిస్తాన్ గవర్నరు జనరలు జిన్నాగారినుండి వచ్చిన సందేశమును అందరు గమనించియుందురు. శ్రీ రాజ గోపాలాచారి గారు ఆయన కిచ్చిన సమాధానము ఆయన సహజ చాతుర్యమునకు నిదర్శనము. “మీ అధ్వర్యమున ఉభయ అధినివేశములకు నిజమైన స్నేహము ఏర్పడునని ఆశించు చున్నాను. ఈ స్నేహము పాకిస్తానుకు ఎంత ముఖ్యమో, భారతదేశమునకు కూడ అంత ముఖ్యము” అని జిన్నా గారనిరి. “ఉభయ దేశములమధ్య పరి పూర్ణ సుహృద్భావ సహకారముల అత్యావశ్యకతనుగూర్చి నాకెట్టి సందే హములేదు. మీరా విషయమునే ఇంత విస్పష్టముగా నొక్కిచెప్పినందుకు నాకు చాల సంతోషము” అని రాజగోపాలా చారిగారు సమాధానమిచ్చిరి. జిన్నాగారి లాంఛన సందేశమును, రాజగోపాలాచారిగారు దాదాపు ఆతు రతతో గూడిన ప్రకటనక్రిందనే తన సమాధానముతో మార్చివేసి, దానికి కట్టుబడియుండవలెనని స్ఫురింపజేసిరి. పాకిస్తానును అంగీకరించవలసినదని కాంగ్రెసునాయకులందు ప్రధమమున వాదించినది శ్రీ రాజగోపాలా చారిగారే. బ్రిటిషు ప్రభుత్వ విభజనా పథకము వారిప్రభాళిక ననుసరించే ఏర్పడినది. దేశవిభజన అనేకదారుణ ములకు, విపాదములకు దారితీయునని, శ్రీ రాజగోపాలాచారిగారేగాక, తది తరులు కూడ ఉహించి యుండక పోవ చ్చును. కాశ్మీర్, హైదరాబాద్ సమ స్వలపరిష్కారమునకు కూడ శ్రీ రాజ గోపాలాచారిగారు పథకములను సూచించవచ్చును.

నేటి ప్రపంచం:

పశ్చిమ యూరప్ రాజ్యాల సమాఖ్య

అఖిల యూరప్ రాజ్యసమాఖ్య శీర్షికచి, యూరప్ రాజ్యాలలో ప్రజాస్వామ్యమును, అనుభవముగా వచ్చుచున్న సత్ సాంప్రదాయాలను రక్షించుకొనటకు యూరప్ ఖండములోని రాజ్యము లన్నియు కలసి పనిచేయవలెనని ఆయా ప్రభుత్వములకు నూచినూ, ఈ సమాఖ్య విషయమై ప్రజలలో విరివిగా ప్రచారము చేసి, జడ్డకు సంపాదించి తద్వారా ప్రభుత్వములపై ఒత్తిడి తెచ్చుటకు ఈవారం నెదర్లాండ్స్ రాజధాని హేగ్ నగరంలో 16 యూరప్ రాజ్యాల అధికార ప్రతినిధులు సమావేశమైరి. యుద్ధ కాలములో బ్రిటన్ ప్రధానిగా వుండిన విక్టోరియా చర్చిల్ ఈ సమావేశమును ప్రారంభించుచు యూరప్ రాజ్యముల కన్నింటికి ఒకే కానసభ యూరప్ వలె నన్నాడు. ప్రాన్సు మాజీ ప్రధాని రమూడిర్, బెల్జియం మాజీ ప్రధాని ప్రధాని పోల్ వాల్ డిలాండ్ నెదర్లాండ్స్ యువ రాజు బెన్ బోర్న్ మొదలగు ప్రముఖులు ఈ సమావేశమునకు హాజరై ఉపన్యసించిరి. నెదర్లాండ్స్ పార్లమెంటు భవనమున 'హోల్ ఆఫ్ ఫ్రైడ్స్' అభి, ఈ సమావేశము కొరకు ప్రత్యేకముగ, అతి సుందరముగ అలంకరింపబడినది. విక్టోరియా చర్చిల్ చిహ్నముగ 'E' అక్షరము సభాభవనములోపల చిత్రింపబడినది.

ప్రపంచములో ఇట్టి సమాఖ్యలు, రాజ్య కూటములు ఇదివరకు లేకపోలేదు. ఒకప్పుడు అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాల అధ్యక్షుడుగా పనిచేసిన మన్రో అనునాడున ఉత్తరదక్షిణ అమెరికాలన్నియు ఒక 'రాజ్య కూటమి' యనియు, ఆ కూటమిలోని ఏ రాజ్యము పై నైనను, కూటమిలోని బహుళ రాజ్యమేదియైనను ఎట్టి దౌర్జన్యము ప్రారంభించినా, అది కూటమి యంతటపై జరుగవలసిన భావించ వచ్చునని ప్రకటించి ఉత్తరదక్షిణ అమెరికా రాజ్యముల కూటమిని స్థాపించెను. ఈ ప్రకటననే 'మన్రో సిద్ధాంత'మనియు, ఈ సిద్ధాంతము అమెరికాలో నుండుటలనే దక్షిణ అమెరికా రాజ్యములు ఎంత ఒప్పించునైన వైచెను వానిగా ఎట్టి కల్లోలము జరుగుచున్నను కూటమిలోని ఇతర రాజ్యము లేవియు జోక్యము కలగజేసికొన వలెలేకపోయినది. అరబ్ రాజ్యములకు ఈ తీపు, సిరియా, లెబనాన్, సాదీ ఆరబియా, ఇరాక్ లు తరువాతి కొంతకాలమునకు 'అరబ్ రాజ్య సమితి' వొకదానిని స్థాపించి, మధ్య ప్రాచ్య రాజకీయములలో ఇప్పుడొక ప్రధానధామికము నిర్వహించుచున్నది ప్రాంతీయ ప్రయోజనముల సంరక్షణకొరకు కొన్ని కొన్ని రాజ్యము లిట్లు కూటములుగాను, సమాఖ్యలుగాను ఏర్పడుటలను, ప్రపంచమునందు తిరుగుకొంతి భద్రతల రక్షణకు స్థాపించబడిన 'నానా రాజ్యసమితి' తన కర్తవ్య నిర్వహణ యందు ఆసక్తి మెప్పుడైనది నచాల రోజుల క్రిందటనే నెదర్లాండ్స్ గ్రహించిరి. ఇప్పుడు 'విక్టోరియా చర్చిల్' సర్వోత్తమ పోవుటకు కూడ, ముఖ్యముగా పోలీస్ విషయములో, ఇట్టి రాజ్యకూటములే కొంతవరకు కారణమగుట నిస్సందేహము.

యూరప్ రాజ్యసమాఖ్య శీర్షికవలెనని అనధికార ప్రముఖులు ప్రచారము చేయుట ఇది ప్రథమము కాదు. అనాది కాలము నుండియు యూరప్ అంతయు ఒక సామ్రాజ్యముగానే పరిగణింపబడుచు 'పదిత్రాకోమక్' సామ్రాజ్యమున పేర పిలువబడుచుండెడిది. అప్పుడు యూరప్ రాజ్యముల పాలకులలో ముఖ్యులైనవారిని ఈ పదిత్రాకోమక్ సామ్రాజ్య సార్యభూములనివ్వవలెనని యుచుండెడివారు. నెపోలియన్ ఆశయము కూడ ఇట్టి విక్టోరియా చర్చిల్ సమాఖ్యయే. ఆధునిక కాలములో విక్టోరియా చర్చిల్ విక్టోరియా చర్చిల్ సమాఖ్య ప్రధాన ప్రచారకుడని చెప్పవలెను. 1940 వ సం.లో యుద్ధము జరుగుచుండ గనే ప్రాన్సు, బ్రిటన్ లు రెండును కలిసి ఒక రాజ్యముగా ఏర్పడవలెనని ఈయన నూచించెను. యుద్ధము సమాప్తమైన తర్వాత 1946 వ సం.

జూలైలో మాట్లాడుతూ, యూరప్ రాజ్యము లన్నియు కలిసి ఒక సమాఖ్యగా ఏర్పడవలెనని చర్చిల్ బహిరంగముగ విజ్ఞప్తి చేసెను. ఆ విజ్ఞప్తిని అప్పుడు చాల మంది ఆసక్తితో పరిశీలించిరి. గాని అంగీకరించినట్లు కనపడదు. ఈ సమాఖ్య విషయమై ప్రచారము జరుపుటకు బ్రిటన్ లో చర్చిల్ ఆధ్వర్యమున ఒక ప్రత్యేక సంఘము 1847 వ సం. మే నెలలో ఏర్పడినది. బ్రిటన్ లో ఈ ఉద్యమమునకు మద్దతు నిచ్చువారు ముఖ్యముగ కన్పెర్వేటివ్ వే.

అగ్రరాజ్యములగు రష్యా, బ్రిటన్, అమెరికాల మధ్య విభేదములు పెరిగి, తూర్పు యూరప్ రాజ్యముల నొక్కొకదానిని కమ్యూనిస్టులు దౌర్జన్యముతనగా వశీకరముకొనట మొదలైనపుడునెడి, పశ్చిమ యూరప్ రాజ్యములలోని ప్రజాస్వామికవాదులలో తీవ్రపంచలను ప్రారంభమైనది. పశ్చిమ యూరప్ లో ప్రాన్సు, బెల్జియం, కమ్యూనిస్టులకు మంచి ప్రాముఖ్యమున్నది తక్కిన రాజ్యములన్నియు చాల చిన్నవి. బహిరంగములైనవి. కాబట్టి తూర్పు యూరప్ రాజ్యములకు, వానిలోని ప్రజాస్వామికవాదులకు పట్టిన గతియే తమకు పట్టవచ్చునని పశ్చిమ యూరప్ నాయకులు అందోళనకూడజొచ్చిరి. ప్రజాస్వామ్యము కొరకు పోరాడి, విజయమును కమ్యూనిజముకు వచ్చునట్లు అమెరికాకు కూడ ఉద్దేశములేను. అమెరికాకులందరు ఈ పశ్చిమ యూరప్ రాజ్యములనుండియే వలసవెళ్ళవలెనని గాట్టి, ఈ రాజ్యములకు అన్ని విధముల సహాయముచేయుటకు అమెరికా ప్రజలు, ప్రభుత్వముకూడ సంసిద్ధములై ఆర్థిక సహాయము లేదు. యూరప్ రాజ్యములలో మొత్తము ఆలకట్టి, నాటిని తన వంకకు తీర్చుకొనటకు అమెరికా యుద్ధము సమాప్తమైనప్పటినుండియు ప్రయత్నించుచున్నది. యుద్ధమువలన నాశనమైపోయిన ఆర్థిక కర్మ వస్థలను పునర్నిర్మించుకొనటకు యూరప్ రాజ్యములకు ధనసహాయము చేసెదమని అమెరికా విదేశాంగమంత్రి మార్గల్ చేసిన నూచన ఈ విధానములో ఒక భాగమే. అయితే, రష్యా త్వరలో మేల్కొని, తూర్పు యూరప్ రాజ్యముల నన్నిటిని తన వశ మొనగ్గుకుని, అమెరికా ఆశలను కొంతవరకు వ మొనగ్గుచేది. కాని అందువలనే పశ్చిమ యూరప్ రాజ్యములు అతి శీఘ్రముగా కూడబడుతుకుని, తమ రక్షణకు సన్నాహము లొనగ్గుకొనుచు, తమ దేశములో కమ్యూనిస్టు తిరుగుబాటుకు అసకాశము లేకుండ చేసి వేసినవి. మార్గల్ పథకమును ఆమోదించి 16 రాజ్యములే ఇప్పుడు అఖిల యూరప్ రాజ్య సమాఖ్య సమావేశములో పాల్గొనుచున్నవి. మార్గల్ పథకము కేవలము ఆర్థిక సహకారమునకు సంబంధించినదే. ఈ సమాఖ్య నైతిక, రాజకీయ విషయములందు కూడ సహకారము, ఏకపక్షాధీనత వుండవలెననును. మార్గల్ పథకము అధికార పూర్వకముగా, ప్రభుత్వముచే అంగీకరింపబడినది. ఈ సమాఖ్య అనధికారాలచే ప్రస్తావించబడుచున్నది. అధికార పూర్వకముగ ఈ సమాఖ్యకు ఇప్పుడు మద్దతు లభించక పోవచ్చునుకూడ. పశ్చిమ యూరప్ రాజ్యములగు బ్రిటన్, ప్రాన్సు నెదర్లాండ్స్, బెల్జియం, లగ్జంబర్గులు ఈ మధ్యనే ఒక నైతిక ఒడంబడిక 'నేర్నాటు' చేసుకున్నవి. దానివారా అవి ఒక 'కూటమి'గా ఏర్పడినవని చెప్పవచ్చును. స్కాండినేవియన్ రాజ్యములగు డెన్మార్క్, స్వీడన్, నార్వేలు ఇట్టి నైతిక ఒడంబడిక చేసుకున్నవి. మరొక సమాఖ్యగా ఏర్పడవలెనని ఆలోచించుచున్నట్లు తెలుస్తున్నది. స్వీట్జర్లాండుకు ఇట్టి కూటములవలన ప్రయోజన మేమీ లేదు. జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా లభివ్యుత్తు ఇంకను అనిశ్చితముగానే యున్నది. బ్రిటన్ లో అధికారములో నున్న సోషలిస్టు పార్టీ ఈ సమావేశము నెడల వైముఖ్యత ప్రకటించినది. పార్టీలోని సభ్యులెవ్వరు ఈ సమావేశమునకు

పోరాదని ఆజ్ఞాపించినది. ఈ సమావేశములో పాల్గొనుచున్నవారందరు పూర్వకాలపు భావములు గల కన్పెర్వేటివ్ లు; ధనిక వాదులు. యూరప్ సమస్యను సోషలిస్టు విధానము ప్రకారము పరిష్కరింపవలెనని బ్రిటిష్ కార్మిక పక్షము, తద్వారా బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము భావించుచున్నది. కాబట్టి అధికార పూర్వకముగా ప్రభుత్వములు కలుగజేసుకుని ఈ నూచనను ఆమోదించి, అఖిల యూరప్ రాజ్యసమాఖ్య శీర్షాటు చేయునను ఆసలేదు. పశ్చిమ యూరప్ రాజ్యముల కన్నింటికి, ఇప్పుడన్ని విధముల కాపుడలగానన్న అమెరికా ఈ సమాఖ్యను ఆమోదించ దను భయములేదు. యూరప్ రాజ్యము లన్నిటిలోను ప్రజాస్వామ్యము, ఏదో ఒక కొంత ధనిక వాదకత్వము కాపాడుటయే అమెరికా ఆశయము. పశ్చిమ యూరప్ రాజ్యముల ఆర్థిక వ్యవస్థలు కూలిపోయి, విప్లవములకు దారితీయుచుండ కాపాడుటకు అమెరికా ధనమును గుప్ప వలసి వస్తున్నది. యూరప్ రాజ్యము లన్నియు సమాఖ్యగా ఏర్పడి ఆర్థికముగ బలపడినచో అమెరికా ఇప్పుడు చేస్తున్న ఖర్చు తగ్గిపోవుటయేగాక, ఇదివరకు చేసిన ఖర్చు కొంతవరకైన రాబట్టుకొనవచ్చును. నైతికముగ యూరప్ రాజ్యములు బలపడినచో రష్యా ఆటకట్టిపోవును. కాబట్టి అమెరికా దృష్ట్యా ఇట్టి సమాఖ్య వాంఛనీయము. అమెరికా డెమాక్రటిక్, రిపబ్లికన్ పక్ష నాయకులు ఈ సమాఖ్యకు సుముఖులే.

యూరప్ రాజ్య సమాఖ్య వాంఛనీయమైనను ప్రస్తుత కాలమున అది అనాచరణీయము, అసంభవము. యూరప్ రాజ్యములన్నియు ఒకే జాతికి చెందినవి కావు. వాని సాంప్రదాయములు పరస్పరవిరుద్ధములు. తాత్కాలికముగ, ఫాసిజం, కమ్యూనిజం వంటి శత్రువుల నెదుర్కొనుటకు ఈ రాజ్యములన్నియు వికలము కావచ్చునుగాని, కాళ్ళ తముగ, రాజకీయముగ ఏకరాజ్యముగా ఏర్పడజాలవు. ఇప్పుడు ఈ రాజ్యముల ఆర్థిక వ్యవస్థలలోను, సాంఘికమునందును భేదము లన్నివి కొన్ని రాజ్యములు త్వరలో కర్మవస్తవైపుకు త్వరత్వరగా పురోగమించుచున్నవి; కొన్ని ధనిక వాదమున రక్షించుటకు విశ్వప్రయత్నములు చేయుచున్నవి. కొన్ని దేశములు సామ్రాజ్యవాదమునకు స్వస్తి చెప్పి, కర్మవాదుల రాజకీయ సమావేశమును గుర్తించినవి; మరికొన్ని తమ సామ్రాజ్యముల, నేపథ్యముగా నైనను రక్షించుకొనుటకు ప్రాకులాడుచున్నవి. ఇట్టి పరిస్థితులలో ఈ రాజ్యము లన్నియు ఏకరాజ్యముగా ఏర్పడగలగుట అసంభవము.

తూర్పు యూరప్ స్లావ్ రాజ్యములకు పశ్చిమ యూరప్ రాజ్యములతోకన్న రష్యాతోనే ఎక్కువ సంబంధ మున్నది. అందువలననే అవి అంత త్వరగ రష్యాతో జేరబోయినవి. రష్యా, మరికొన్ని రాజ్యములు జేరుగానుండిగా యూరప్ రాజ్య సమాఖ్య సక్రమముగ పనిచేయజాలదు. ప్రస్తుతము రష్యాను, దాని ఉపగ్రహ రాజ్యాలను పదవీదీని తక్కిన రాజ్యములే యూరప్ సమాఖ్యగా ఏర్పడవలెనని, క్రమేపీ ఇతర రాజ్యములను కూడ ఇందు జేర్చుకొనవచ్చునని చర్చిల్ చెప్పినాడు. కాని పశ్చిమ యూరప్ రాజ్యములు మాత్రమే ఇట్టి సమాఖ్యగా

(21 వ పేజీ చూడుడు)

యూ సా ఉ రి

అంగ్ సా ప్రభుకుల హత్య శీరంధై, బర్మా మాజీ ప్రధాని యూ సా ను, మేరి వ తాటియన్ ఉదయం 5-30 గంటలకు తెల తెలవారుండగా, ఇన్స్ పెక్టరులో ఉరితీశారు. ఆయనతోపాటు ఈ హత్య శీరంధైనే శిక్షకులైన మరి ఐదుగురిలో ముగ్గురి ఈ జైలులోనే ఉరి తీశారు. తక్కిన ఇద్దరిని వెంట్రెల్ జైలులో ఉరి తీశారు. అధికారిత్వా జైలుగోడలపై ఒక ప్రకటన కాగితం అంటించారు. "తలారి, వారందరి ఉరిశిక్షణాకార్యక్రమాన్ని తుట్టుగా నిర్వర్తించాడు" అని ఆ ప్రకటనలో ఉంది.

యూ సాకు 47 ఏళ్లు. ఉరికంటము దగ్గరకు చిరునవ్వుతో నడిచాడు. దోపియి బుద్ధివంతుడు. అక్కడ అగి కాంతంగా దైవానికి తన ప్రార్థన లభించుకొన్నాడు.

"బర్మా నాయకు లందరికీ నా వందనములు తెలుపవలసిందే" అని తన తుది సందేశంలో తెలిపాడు.

యూ సా, చివరిగా కానవ్వు మొగం తప్పించలేదు. ఇద్దరు ప్రభుత్వ మంత్రులు, ఇరవై మంది ప్రభుత్వోద్యోగులూ, ఉరిశిక్షలను వీక్షిస్తూ రెండు గంటలూ గడిపారు.

కేసలను వెలుగే, ఖననం చేశారు. యూ సాని, క్రిందటి నాడే, తుదిసారి భర్తను సందర్శించి వీక్షిస్తూ వున్నాడని.

యూ సానినీతం, ప్రఖ్యాతంగానే గడిచింది. 1940 లో బర్మా ప్రధాని అయ్యాడు. మరుసటి సంవత్సరం, బర్మా భవిష్యత్తుని గూర్చి చర్చిల్ తో సంప్రదించటానికి లండన్ వెళ్లాడు.

"సంప్రదింపుల ఫలితం చాలా నిరాశాజనకంగా ఉంది" అని యూ సా అప్పుడు వెలువరించాడు.

తిరిగి స్వదేశానికి వస్తూ దోపియి లిస్సెన్ లో, జపాన్ రాజకీయ మంత్రాంగ వర్గాన్ని కలుసుకొన్నాడు. జపాన్ తో కలిసిపోతానని హామీ యిచ్చాడు.

యుద్ధ మొరాయి యూ సా బర్మా వచ్చే నాటికి, దేశంలో అంగ్ సా ప్రతిభ వెలుగుతూ ఉంది. "ఫాసిస్టు విరోధ ప్రజాస్వాతంత్ర్య పక్షానికి" నాయకుడై అంగ్ సా తన పక్షాన్ని మంచి అభివృద్ధిలోకి తెచ్చున్నాడు.

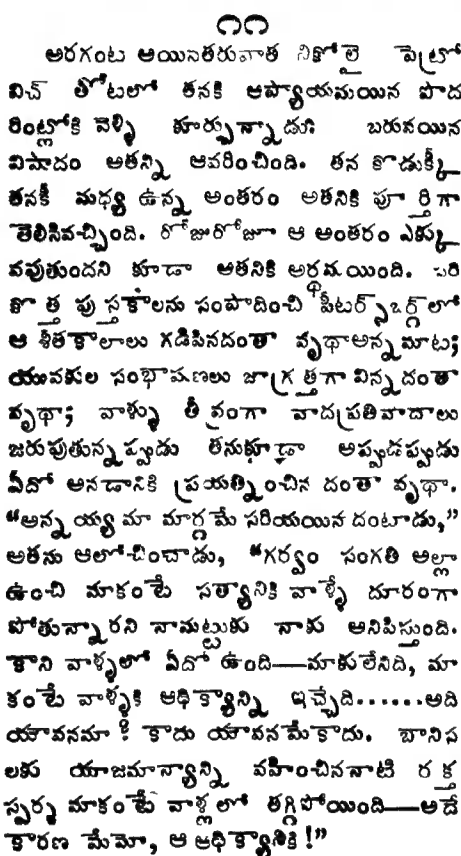
యుద్ధానంతర బర్మా ప్రభుత్వం లో యూ సాకు ఓ చిన్ని ఉద్యోగం పొందాడు. 1946 లో రంగూన్ లో మోటారులో వెళ్తూ ఉరితీసై సిస్టోక్స్ కాల్చారు. కొద్దిలో గండం తప్పించుకొని బ్రతికాడు.

యూ. అంగ్ సా, అధికారములోకి వచ్చాడు. ఈ నాయకు లిద్దరికీ మధ్య ఉన్న భేదాలను, ఇద్దరూ ఎల్లాగో కొంత సద్గుణిని, గత సంవత్సరం భారత్ లో, లండన్ కు బయలుదేరిన రాయబారంలో ఇద్దరూ పాల్గొన్నారు.

ఆ జూలై 19 న బర్మా ప్రభుత్వ కార్య నిర్వాహకరంగ సమావేశం జరుగుతుండగా, దుండగుల ముతా సాయోధకులై, రంగూన్ లోని ప్రభుత్వ కాన్సిల్ భవనంలోకి దొంగిలగా ప్రవేశించి, ప్రభుత్వ నాయకులైన అంగ్ సాను మరి ఆర్థర ను ఫూరంగా చిత్రవధ చేసి చంపేశారు.

ఆ సందర్భంలో, ప్రభుత్వ విత్తన్ని బంధించటానికి, ఇతని ఇంటికి వైద్యం పంపించగా, అతని అనుయాయులతో కొంత సంకులసమరం జరిగింది. చివరికి యూ సాను బంధించారు. అతని శేరం ఋజువైచింది. అప్పీయలో కూడా అతని శిక్ష తగ్గించలేదు. ఉరితీశారు. యూ సా మాత్రం, మహావీరునిలాగే చిరునవ్వుతోనే ఉరికంట మెక్కాడు.

తనమట్లా చూశాడు, ప్రకృతిమీద ఆభి
మానం లేకపోవడం ఎల్లా వీలవుతుందో గ్రహించ
డానికి లాగ. అప్పుడే సాయంత్రం
వడుతోంది. ఒక అరమైలుదూరంలో ఉన్న
చెట్లతోపు వెనకాల నూర్కుడు దాక్కున్నాడు.
కదలిక లేని పొలాలమీద అనంతముగా ఆ చెట్ల
నీడలు పోకిపోయాయి. చెట్లతోపుని అంటి
ఉన్న సన్నని దారిమీద ఒక రైతు తెల్లని పొట్టి
గుర్రాన్ని ఎక్కి వెడుతున్నాడు. అతని ఆకారం
స్పష్టంగా కనబడుతోంది. అతని భుజంమీది
చిరుగుమాడా—నీడలో ఉన్నాగాని, గుర్రపు
దొడ్డులు ఉత్సాహంగా చప్పులవడూ సాగి
పోయాయి. వెనకవక్రనించి ఎండ పూరిగా
చెట్లతోపుని వెలిగించింది. కొమ్మలమధ్యనించి
వెచ్చని ఎండచెట్లమొదట్లమీద పడుతోంది.
చెట్ల ఆకలు ముదురు నీలిరంగుగా కనబడు
తున్నాయి. వాటిపైన, పాలిపోయిన నీలా
కాళంలో సాంధ్యప్రభలు మెల్లగా పాకాయి.
పిచుకులు పైకి ఎగురుతున్నాయి; గాలి
పూరిగా నిలిచిపోయింది. తమరపువ్వులో
అడుగు జారవిడిచిన తేనెటీగలు రొద చేస్తు
న్నాయి. సన్నని కీటకాలగుంపు మబ్బులాగ
ఒక ఒంటరిగా ఉన్న చెట్టకొమ్మని పట్టుకుని
ఎగురుతుంది. “అహ! భగవాన్! ఎంత
అందంగా ఉంది ఇదంతా!” అనుకున్నాడు
నికోలై ట్రోవిచ్. అతని అభిమానపద్యాలు
నోటిచివరకించాయి; అర్కాడీచ్చిన్ ద్రవ్యము,
కైక్లి బావకం వచ్చింది—అతను పద్యాలుపైకి
చదువలేదు. ఏకాంతంగా అలోచనలో కానా
లనే మనిగిపోయాడు—అందులోనే విషాదకర

“ఇక్కడున్నాను,” అతడు జవాబు

మరునాడు అతడు బజరోవ్ తో కలిసి క—
వెల్లి పోయాడు. మెడిన్లో చిన్న వయస్సు
వాళ్ళంతా ఎంతో విచారించారు వాళ్ళు వెల్లి
పోతున్నందుకు. దుస్యాపా ఏడిచిందికూడా...
కాని ముసలివాళ్ళు కాస్త సుఖంగా ఉపేరిపేల్చు
కున్నారు.

మన స్నేహితులు ప్రయాణమయి వెళ్లి న
క-పట్ట ము ఒక యువకుడైన రాష్ట్రాధికారి
పరిపాలనక్రింద ఉండి; అతడు అభ్యుదయవాద్యి
నిరంకుశుడు కూడాను—సాధారణంగా రషు,
దేశీయులలో ఈ రెండు లక్షణాలు కలసి
ఉంటాయి. అతడు అధికారం స్వీకరించిన
మొదటి సంవత్సరం పూరిగా గవన కుండానే
అక్కడి సైనికాద్యంతోనే కాకుండా—ఆ
ఉద్యోగి ఉన్నతకటంబానికి చెందినవాడవు,
రక్షక సైన్యంలో ఉద్యోగం చేసి విరమించి
వాడు. అతనికొక ఇల్లు, ఒక గుర్రపుసాల ఉండి
ఆ ఉల్లో. తన కింద ఉద్యోగములతోకూడా
తగాదా తెచ్చుకున్నాడు. ఈ తగాదాలు పెరిగి
పెరిగి పెద్ద యుద్ధంకింద పరిణమించిన కారణం
చేత, పీటర్స్ బర్గ్ లోని మంత్రి వర్గం, దీన్ని
విచారించి పరిష్కరించే నిమిత్తం నమ్మకమయిన
పెద్ద ఉద్యోగి నొకణ్ణి ఆ పట్టణానికి పంపవలసిన
అవసరం వచ్చింది. అధికారుల ఎన్నిక మాట్టి

(22 వ పేజీ చూడుడు)

తా జీ మ హ ల్ బీ డీ లు

వెనుకటిపేరు ప్రఖ్యాతులు కలిగినవి

No 1, Strong Jaddi Beedi

తాజ్ మహల్   మాగ్గు బీడి
 వాజ్ మహల్   మార్క బీడి
Syed Kader, Pensioned Havildar Beedi Merchant
Pension Line, Washermenpet, Madras
 ఉచితముగా పంపిణీ చేయబడుచున్నది. అవలతూర్, బీడి. మాశ్చెస్టర్.
 బీడిల వలన, వనానూరేణ్యం. మద్రాసు

ఇంకను సాటిలేనివి గాను శ్రేష్ఠమైనవిగాను వున్నవి. పనికిమాలిన నకలు బీడిలకు
 పాపబోధన. వివరములకు : మాన్యుఫ్యాక్చరరు :

మే సర్వు సయ్యద్ ఖాదర్,

వాపర్ మహల్,

::

మద్రాసు 21.

భారతరాజకీయాలు :

నిజాంకు మోదరాబాద్ కమ్యూనిస్టుల వంతపాట

సంస్థానాల ఏకీకరణోద్యమంలో నూతన ఘట్టం

మోదరాబాద్ సంస్థానంలోని కమ్యూనిస్టు పార్టీపై ఆంధ్ర తొలగించుచు సంస్థాన ప్రభుత్వ మీ మధ్యనే ఒక ప్రకటన చేసినది. సంస్థాన పరిపాలనలో అన్ని వర్గముల సహకారమును తాను కాంక్షించుచున్నట్లు నిజాం ప్రకటించిన తరువాత జరిగిన గనునీయసును చర్య ఇది ఒక్కటియే. సంస్థాన కాంగ్రెస్ ప్రారంభించిన సత్యాగ్రహోద్యమములో అరెస్టయిన వారిని కొంతమందిని కూడ విడుదల చేసిరి. సంస్థానకాంగ్రెస్ అగ్రనాయకులు, కాంగ్రెస్ అధ్యక్షాసారముగ ఉద్యమములో పాల్గొన్న వారిలో అత్యధిక సంఖ్యాకులు ఇంకను జైల్లో ముగ్గురునే యున్నారు. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వస్థాపనవిషయము ఇదివరకటియట్లే అనిశ్చితముగానే యున్నది. నిజాం సర్కారు వలన ఏకైక కార్యము కమ్యూనిస్టుపార్టీపై ఆంధ్ర తొలగించబడేనని చెప్పక తప్పదు. సంస్థాన కాంగ్రెస్ నాయకులను జైళ్ళలోనే వుంచి, కమ్యూనిస్టులపై ఆంధ్ర తొలగించుట, అన్ని వర్గముల సహకారము అపేక్షించి కాదని ఇట్టి పరిస్థితులలో అనుమానించవలసివస్తున్నది. ఆంధ్ర తొలగించగానే తన పంథాను విరలిస్తూ కమ్యూనిస్టుపార్టీ చేసిన ప్రకటన ఈ అనుమానమునే జలపరచుచున్నది.

మోదరాబాద్ సంస్థానము భారత యూనియన్లో చేరకూడదు, సంస్థానములో వెంటనే బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము స్థాపించకూడ దనుటయే కమ్యూనిస్టుపార్టీ విధానములోని ముఖ్య సూత్రములు. సంస్థాన సర్వస్వతంత్రము కాపాడుచూ, నిజాంను నాశన మొనర్చి తర్వాత ప్రజలకు స్వయంనిర్ణయహక్కు యిత్తురట!

మోదరాబాద్ కమ్యూనిస్టు ప్రజలకు చేసిన విజ్ఞప్తిలో దాదాపు సగభాగము నెహ్రూ ప్రభుత్వమును తూలనాడుటయే. ఆగస్టు 15 వ తేదీన భారతదేశమునకు స్వాతంత్ర్యము లభించి, నెహ్రూ ప్రభుత్వము అధికారము స్వీకరించిన తర్వాత ఆ ప్రభుత్వము బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య వాదులతోనూ, భారతీయ పెట్టుబడిదారితోనూ చేరులు కలిపి పనిచేస్తున్నది. భారత ప్రజలు ఈ ప్రభుత్వవాయములో అనేకబాధ లనుభవిస్తున్నారు. మోదరాబాద్ కూడ భారత యూనియన్లో చేరిపోయినచో ఆ బాధలే మోదరాబాద్ ప్రజలకుకూడ వాటిల్లును. వైగా భారతీయ పెట్టుబడిదారులు మోదరాబాద్లో కూడ సావరము తేర్చుచుకొని ఇచ్చటి పెట్టుబడిదార్లకు తోడయ్యెదరు. కాబట్టి సంస్థానం భారత యూనియన్లో జేరరాదు అని కమ్యూనిస్టు విజ్ఞప్తి తెలియజేస్తున్నది. సంస్థానములో ఇప్పుడు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము స్థాపింపబడినచో ఆ ప్రభుత్వములో సంస్థానకాంగ్రెసుకు ప్రాబల్యము వుండి, సంస్థానము భారత యూనియన్లో జేరవలసివచ్చును. అందువలన ఇప్పుడు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము పనికిరా దనుటయే కమ్యూనిస్టుపార్టీ మతము.

కమ్యూనిస్టుపార్టీ ఆచునరింపదలచుచున్న ఈ విధానము మోదరాబాద్ ప్రజలకు, భారత ప్రజలకు అనరదాయకమైన దగుటయేగాక భారత కమ్యూనిస్టుపార్టీ విధానమునకు కూడ విరుద్ధముగా నున్నది. తమపై ఆంధ్ర తొలగించించుచుకు నిజాముకు కృతజ్ఞతగా కమ్యూనిస్టు లీ విధానమును అనుసరింపదలచి యుండవచ్చును; లేదా వీరిట్టి విధానము ననుసరింతురని ధృఢవిశ్వాసము కల్గిన పిమ్మటనే వీరిపై నిషేధము తొలగింపబడి యుండవచ్చును.

ఆంధ్రకమ్యూనిస్టుపార్టీ ఇ న్నాళ్ళ నుండి 'విశాలాంధ్ర' సాధించుటకొరకు, తెలంగాణాను సర్కారు, రాయలసీమ ఆంధ్రులతో కలుపుటకు కృషి చేస్తున్నట్లు నటిస్తున్నది. నిజాంపై తెలంగాణా సోదరులు జరుపుచున్న పోరాటములో పాల్గొనవలసినదని వీరి పత్రికలు పడేపడే ఘోషించుచుండెడివి. మహారాష్ట్ర, కర్నాటక కమ్యూనిస్టు పార్టీలు కూడ ఇట్లే ప్రచారము చేయుచుండెడివి. ఇప్పుడు మోదరాబాద్ స్వతంత్రముగా నుండిపోవలెనని, భారత

యూనియన్లో జేరరాదని వీరే చెప్పుచున్నారు. సంస్థానము భారత యూనియన్లో జేరిన అచ్చటి ధనికవాదులు కూడ వీడింతురని వీరు ప్రజలకు చెప్పుచున్నారు. వీరి మతము ప్రకారము కమ్యూనిస్టులు కానివా రందరు ప్రజలను వీడించెనువారే ఒకవేళ భారతదేశములోని పెట్టుబడిదారులు ప్రజలను వీడించుచున్నచో భారత ప్రజలతోపాటు సంస్థాన ప్రజలనుకూడ కలిపి, సంఘటితపరచి, వారి నేరు యొనరాదా? ఏప్రాంతపు ప్రజలు ఆప్రాంతపు పెట్టుబడిదారులతోనే పోరాడినచో ప్రజా ఉద్యమము బలహీన మైపోదా? భారతదేశము ఇన్ని విభాగములై బలహీనమైపోవుట ప్రజల శ్రేయోభివృద్ధికి అవునని మనయే వీరి భావనయా? తేక రహస్యకు ఒక్కొక్కముక్కను క్రమేపీ కట్టిపెట్టుట కిది యొక పన్నాగమా? నిజాం నవాబు తమ పార్టీపై నిషేధమును తొలగించిన స్వల్పబహుమతికే వీరు తమ 'విశాలాంధ్ర' 'విక్రమార్గాలక' ఆశయములకు తిలోదకములిచ్చుటకు సంసిద్ధుడని రన్నచో, వీరిట్టి ప్రజాలో శ్రేయోహామలు స్పష్టపడుచున్నది. సంస్థానము బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము స్థాపింపనూ పలదు; సంస్థానము భారతదేశములో చేరనూవల దని ప్రచారము ప్రారంభించుటతో వీరు ఇట్లే హాడ్ ముఠాకొను, నిజాం నవాబును బలపరచుటకు పూనుకొనినని స్పష్టపడినది. ముస్లిం మతం లలో సంస్థానకాంగ్రెస్ పలుకుబడిని రూపు మాపుటకు వీరిక బ్రహ్మాండమైన ప్రయత్నములు ప్రారంభించవచ్చును.

నిజాంతో ప్రత్యక్షపోరాటము జరిపి ప్రజా ప్రభుత్వమును సాధింతుమని వీరిప్పుడు పైకి చెప్పుచున్నను జరుగునది శూన్యమే. పోగా, పగలు ఇట్లే హాడ్ రాజకార్య దోచుకొన్న గ్రామములపై పడి రాత్రుల పిరుకూడా దోచుకొని, హింసలపాలు జాయుట ఇప్పటికన్న ఎక్కువ కావచ్చును. సంస్థానములో బాధ్యతాయుత ప్రజాప్రభుత్వమును స్థాపించకుండుటకు ఈ ఆకాంక్ష నిజాంకు మరొక కారణముగను. మోదరాబాద్ కమ్యూనిస్టుల ఇప్పటిదోరణి 1942 వ సం. ఆగస్టు విప్లవమునాటి భారత కమ్యూనిస్టుల ప్రతిపదిధానమును మర పించుచున్నది.

సంస్థాన ఏకీకరణలో నూతన ఘట్టం భాంతదేశము స్వతంత్రమైన తరువాత సంస్థానములలో విప్లవకరముగ మార్పులు, ఊహించలేనంత త్వరగా జరిగినవి. చిన్నచిన్న సంస్థానములను సంక్షిప్తరాష్ట్రములతో కలిపి వేయుట, వీలైనచోట్ల కొన్ని సంస్థానములను ఒక యూనియన్గా ఏకీకరణ మొనర్చుట ఇప్పటికి దాదాపు పూర్తియైనది. తూర్పు పంజాబ్ సంస్థానము లన్నీ కలసి ఫుల్లియన్ సమాఖ్యగా పాటియాలా మహారాజా ఆధ్వర్యమున ఏర్పడినది. ఇండోర్, గ్వాలియర్, మాళ్యాసంస్థానములు "మధ్యభారత" సమాఖ్యగా కలసిపోవుటకు నిర్ణయించుకున్నవి. ఈ సమాఖ్యమే 14 వ తేదీన అమలులోనికి వచ్చును. అప్పటితో చిన్న సంస్థానముల ఏకీకరణ ఉద్యమంలో ప్రథమఘట్టము పూర్తియగును. బ్రిటిష్ పరిపాలన కాలమున దాదాపు ఆరువందల సంస్థానము లుండెడివి; ఇప్పుడు వాని సంఖ్య 20 కి మించి వుండదు. వీటన్నిటిలోను బాధ్యతాయుత ప్రజాప్రభుత్వము ఏర్పరచబడినది.

సంస్థానములు భారత యూనియన్లో జేరునప్పుడు రక్షణ, రాకపోకలు, విదేశవ్యవహారములను మూడు శాఖలవైసే అధికార దత్తత చేయబడినది. అమాత్యత్రయపథకము ప్రకారము కేంద్రప్రభుత్వమునకు ఈ మూడు అధికారములే యుండును గాబట్టి సంస్థానములు, రాష్ట్రములు ఒకేవిధమైన అధికారము గలిగి యుండునని అప్పుడు భావించబడెను. దేశము

విభజిత మైపోయిన తర్వాత భారతయూనియన్ కేంద్రప్రభుత్వము బలవ త్తరముగా నుండవలెనని రాష్ట్రప్రభుత్వములు, కేంద్రప్రభుత్వము కూడ వాంఛించినవి. రక్షణ, రాకపోకలు, విదేశ వ్యవహారములవైసే అధికారము గల కేంద్రప్రభుత్వము దుర్బలమైయుండును. అందువలన కేంద్ర ప్రభుత్వమున కింకా ఎక్కువ అధికారములను వుంచవలెనని రాజ్యాంగపరిమిత్తు నిర్ణయించినది. క్రొత్తరాజ్యాంగచట్టము ప్రకారము ఏర్పడగల కేంద్రప్రభుత్వమునకు ఇప్పటికే కేంద్రప్రభుత్వము/కున్న అధికారములు వుండును. కాబట్టి సంస్థానములు పై మూడుశాఖల అధికారములే దఖలుపరచినచో, కేంద్ర ప్రభుత్వము వకు కొన్ని ప్రాంతములపై ఎక్కువ అధికారమును, మరికొన్ని ప్రాంతములపై పరిమితమైన అధికారమును కలిగియుండును. కేంద్రప్రభుత్వ చట్టములు కొన్ని ప్రాంతములకు మాత్రమే వర్తించి, ఇతర ప్రాంతములకు వర్తింపకుండు పరిస్థితి గందర గోళమునకు దారితీయును. అట్టి పరిస్థితి ఏర్పడకుండవలెనన్న, సంస్థానములు పై మూడుశాఖల అధికారములనే గాక, రాష్ట్రప్రభుత్వము లెన్ని అధికారములను కేంద్రప్రభుత్వమున కిచ్చుచున్నచో సంస్థానములుకూడ అన్ని అధికారములు దఖలుపరచవలసియుండును. సంస్థాన ఏకీకరణ ఉద్యమంలో ప్రథమఘట్టం ముగిసిన తరువాత ఈ నూత్న ఘట్టమునకు ప్రాముఖ్యత వచ్చినది. సంస్థానశాఖ ఇప్పు డీ విషయమును కూడ జయప్రదముగ సాధింపగల్గినది. 1935 వ సం. భారతరాజ్యాంగ చట్టములో కేంద్రప్రభుత్వమునకు ప్రత్యేకించబడిన అధికారములు, కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు రెండును వ్యవహరించవచ్చునని నిర్దేశించిన శాఖలు, రాష్ట్రప్రభుత్వములవలెనే, సంస్థానములకూడ భారత యూనియన్ కేంద్రప్రభుత్వమునకు దఖలుపరచుటకు ఇప్పుడు అంగీకరించినవి. అయితే, పన్నులు విధించు అధికార మొక్కటి మాత్రము వివహరింపబడినది. ఈ వివహరింపు జరుగకున్నచో రాష్ట్ర ప్రభుత్వములకు, సంస్థానముల ప్రభుత్వములకు ఎట్టి భేదమును వుండదు. ఈ మార్పులను అంగీకరించుచు తయారచేయబడిన నూతన ఒడంబడిక పత్రమును ఆమోదించుటకు కథియవాడ్, రాజాస్థాన్, వింధ్యప్రదేశ్, మత్స్య సమాఖ్యల రాజప్రముఖులు నిర్ణయించిరి. క్రొత్తగా ఏర్పడుచున్న ఫుల్లియన్, మధ్యభారత సమాఖ్యల అధికారదత్తత ఒడంబడికలోనే ఇట్టి మార్పులు చేయబడును. పెద్దసంస్థానములగు మైసూర్, తిరువాన్కూర్, భోపాల్ లు కూడ ఈ సమాఖ్యల మార్గమునే అనుసరించి అదనపు అధికారములను కేంద్రప్రభుత్వమునకు దఖలు పరచవలసి యున్నది. ఇందుకు సంస్థానశాఖ త్వరలోనే పూనుకొను నని విశ్వసించవచ్చును.

మహారాష్ట్ర రాజకీయాలు మహారాష్ట్ర రాష్ట్రకాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు జే.రాష్ట్రకాంగ్రెస్ కార్యవర్గసభ్యుడు మోరే గారలు తమ అనుచరులతో సహా కాంగ్రెస్ నుండి విడిపోయి, 'బహుజనసమాజ్' అను క్రొత్త రాజకీయపక్షమును ఏర్పాటు చేయుచున్నారని ఈమధ్య వార్తలువచ్చినవి. ఒకరాష్ట్రకాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడే కాంగ్రెస్ నుండి విడిపోయిన ఆ ప్రాంతములో కాంగ్రెస్ పలుకుబడి చాలవరకు దెబ్బతినునని సామాన్యముగా భావించవచ్చును. కాని జే.రాష్ట్ర, మోరే వర్గము విడిపోవుటవలన కాంగ్రెస్ పలుకుబడి ఏమంట దెబ్బతినకపోవచ్చుననియే అభిజ్ఞులు అభిప్రాయపడుచున్నారు. మహారాష్ట్రలో, ఆంధ్రులకువలెనే, వ్యక్తిగత స్వలాభాపేక్ష మెండు. నిరక్షరాస్యులగు ప్రజలలో బ్రాహ్మణ, అబ్రాహ్మణ విభేదములను ప్రచారము చేసి, వ్యక్తిగతప్రయోజనములను సాధించుకొనుటకే త్రుస్తతపు చర్యలు ఉద్దేశింపబడినట్లు తెలుస్తున్నది. బ్రాహ్మణ, అబ్రాహ్మణ భావము లింతవరకు మహారాష్ట్రములో బాగా

వ్యాపించలేదు. ఇప్పు డది జరుగవలెనని కొందరు భావించిరి. కాని వారి అనుచరవర్గములోనే విభేదములు పుట్టి కొంతమంది బ్రాహ్మణేతరులు కాంగ్రెస్ నుండి పోవుట జరిగినది కాంగ్రెస్లో నున్న బ్రాహ్మణేతరుల సంఖ్యతో పోల్చిచూచినచో వీరి సంఖ్య అతిస్వల్ప మని తెలియును. కాని మతవిభేదములే పనికిరావని మనము భావించుచున్న ఈ సమయమున, మతసంస్థలన్నియు రద్దుచేయబడిన తరువాత, మతశాఖల విభేదములు తిరిగి తలయెత్తుట, కాంగ్రెస్ ఐక్యతనువిచ్ఛిన్న మొనర్చుట మిక్కిలి శోచనీయము. జే.రాష్ట్ర వర్గము 'బహుజన సమాజ్' మను 'జేరుతో కాంగ్రెస్లో ఒక శాఖగా చాలరోజులనుండి వ్యవహరించుచున్నది. రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ అగ్రనాయకులతోను, బొంబాయి మంత్రివర్గసభ్యులతోను జైధకు సరిపడలేదు. అందువలన 'బహుజన సమాజ్' నాయకుడుగా తనకు గల పలుకుబడిని వుపయోగించి ఇతరులకు శాస్త్రీయతవలెనని జేధే ఆలోచించెను. మహారాష్ట్ర కాంగ్రెస్ నాయకుడు, కాంగ్రెస్ కార్యదర్శియగు శంకర రావ్ జేవ్, కేంద్ర మంత్రి గాడ్గిల్ గారలు ఈయనను మండలించిరి. రాష్ట్రకాంగ్రెస్ సంఘములోని బ్రాహ్మణేతర సభ్యులను సమాజేతరచి, కులవిభేదముల నిప్పుడు త్రవ్వకొనుటవలన రాగల నష్టములను వివరించి చెప్పిరి. అంతటితో 'బహుజన సమాజ్' బలము తగ్గినది. తన పక్షమును బలహీన మొనర్చినందుకు జేధకు ఆగ్రహము కలిగి, కాంగ్రెస్ నుండియే వైదొలగ నిశ్చయించినాడు. ఈ కులవిభేదము లిప్పు డిట్లు రేకెత్తుటకు తప్ప శంకరరావ్ జేవ్ దైనా, జేధేదైనా అది తప్పక ఖండింపవలసినదే.

రాజకీయముగా నూతనపక్షముగా 'బహుజన సమాజ్' మహారాష్ట్రలో పనిచేయును. ఈ పక్షము రైతుల శ్రేయోభివృద్ధికే పనిచేయునట. జే.రాష్ట్ర లో గాక బొంబాయి శాసనసభలోని రిగురు సభ్యులకూడ ఈ పక్షమున జేరినారు. వీరు కాంగ్రెస్ సభ్యత్వముతోపాటు శాసన సభాసభ్యత్వమునకు కూడ రాజీనామా నిచ్చెదరో లేదో తెలియదు. ఈ పక్షమును బలపరచుచున్నవారు కొందరు భారతదేశము బ్రిటిష్, అమెరికాలపట్ల స్నేహభావముతో నుండకూడదనియు, రష్యావర్గములో కలసిపోవలెననియు వాదింతురు. ఈ పక్షమునకు పట్టణములలోని కార్మికులతో ఎక్కువ సంబంధ ముండదట. గ్రామములలోనే తమ పలుకుబడిని వ్యాపింపజేసి కొనవచ్చునని జేధే తలంచుచున్నాడు. కులవిభేదముల ప్రచారముతో పలుకుబడిని సంపాదించుటకు వీరు పూనుకొనవచ్చును. తమతో ఏకీభవించువారు రందరు కాంగ్రెస్ సభ్యత్వమునకు రాజీనామా నియ్యవలసినదని జే.రాష్ట్ర లో విజ్ఞప్తి చేసినారు. ఈ విజ్ఞప్తి ననుసరించి 10 వేల మందివరకు కాంగ్రెస్ ప్రాథమికసభ్యత్వములకు రాజీనామా నివ్వరచ్చునని జేధే ఆశ్చర్యముచున్నాడు. కాని ఇట్టివారి సంఖ్య 2 వేలకు కూడ మించివుండ దని మోరే అభిప్రాయ పడుచున్నాడు.

కాంగ్రెస్ నుండి చీలిపోయినను, జే.రాష్ట్ర రాజకీయపక్షమును స్థాపించక, తమ పక్షములో జేరవలసినదని సోషలిస్టులు జే.రాష్ట్ర లోను ఆహ్వానించిరి. వీరందఱు అంగీకరించలేదు. జే.రాష్ట్ర లో వైదొలగుటవలన కాంగ్రెస్ పలుకుబడి తగ్గిపోకుండ కాపాడుటకు కాంగ్రెస్ నాయకులు, ముఖ్యముగా బ్రాహ్మణేతరులు, గ్రామములందు తిరిగి ప్రచారము చేయుచున్నారు. కాంగ్రెస్, సోషలిస్టు, బహుజన సమాజ్ లలో ఏది మహారాష్ట్ర ప్రజలనెక్కువగా ఆకర్షించుకొనగల్గునో కాలమే నిర్ణయించును.

పార్లమెంటు సభ్యుల బాధ్యతలు

శ్రీ దిగవల్లి వేంకటేశ్వరరావు

ప్రజలవలన ప్రజల కొరత నిర్వహించబడు ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వ మని పేరు. దేశములోని ప్రజలంటును కలిసి ఒక సభగా చేర్చి కార్యాలయము చేయుచు పరిపాలనను చేసికొనటం చేయిన ప్రజాప్రభుత్వ పద్ధతి కాని విశాలమైన దేశమున బహుసంఖ్యాక జనులను చూచి నిది సాధ్యముకాదు గనుక ప్రజలు తమ కష్టమైనవారిని కొందరిని తమ ప్రతినిధులుగా నెన్నుకొనగా వారికి సభగా సమావేశమగుచు కార్యాలయమును కార్యనిర్వహణమును చేయుదురు. కార్యాలయము చేయు ప్రజాసభను కాంగ్రెసు అని పిలుతురు. కాంగ్రెసు రహితము చేయువారిని మంత్రిసభ మందురు.

ఇంగ్లాండు స్వరాజ్యమున రాజకీయముగా కనబడుచున్న సభ్యుల రాజ్యాంగస్వభావమునుబట్టి యిది ప్రజాప్రభుత్వముగా నున్నది. ప్రభుత్వ వ్యవహారము లన్నియు రాజాపేరిటనే జరుగుచున్న నుజముగా దేశపరిపాలనను చేయువారు ప్రజాప్రతినిధుల విశ్వాసమునకు పాత్రులగు మంత్రివర్గము వారే. ఇంగ్లాండు దేశపు ప్రజాప్రతినిధుల ప్రభువుల సభ, కామన్స్ సభ అను రెండు సభలలో సమావేశమగుచుండును. ప్రభువుల సభలో వంశపారంపర్యముగా భూస్వామ్యులైన ధనవంతులును, మతాచార్యులను రాజాగారివలన ప్రభువులైన వారు నుండును. కామన్స్ సభలో వివిధ ప్రాంతములందు దేశప్రజలు ఎన్నుకొనిన ప్రజాప్రతినిధులు వారు సంవత్సరములవరకుగాని, ఈలోపున మరల ఎన్నిక జరుగువరకుగాని సభ్యులుగా నుండును.

ఇంగ్లాండు దేశములోని రాజ్యాంగధర్మమును బట్టి ప్రభుత్వధికారములన్నియు రాజా, ప్రభువులసభ, కామన్స్ సభ కలిసిన 'పార్లమెంటు' అనబడు రాజ్యాంగ సంస్థయందే నెలకొని యున్నవి.

జనసామాన్యముయొక్క విశ్వాసమును గోల్పోయిన ప్రజాప్రతినిధులుగాని, మంత్రులుగాని ఒక్క తొలుతైనను పార్లమెంటులో నుండటమే పీలులేదు. అందువలన నక్కడ ప్రజాప్రభుత్వము సార్వత్రికమే వేయుచున్నది. ఇంగ్లాండులోని పార్లమెంటరీ ప్రజాప్రభుత్వ విధానములోని రాజ్యాంగ మర్యాదల ప్రవచనములో ప్రజాప్రభుత్వమును చక్కగా నిర్వహించుకొన జూచువారిందరిని ఆదర్శ ప్రాయములుగా నున్నవి. మనము భారతదేశమున కూడ ప్రజాప్రభుత్వమే స్థాపించుకొన దలచి యున్నాము గనుక ఈ రాజ్యాంగమర్యాదలను చక్కగా గ్రహించుట అవసరము. ఇంగ్లాండు పార్లమెంటరీ ప్రజాప్రభుత్వమునందు ప్రజాప్రతినిధుల కాసనసభయైన 'కౌన్సిల్ ఆఫ్ సెన్షు' అనుకొనబడిన ప్రజాప్రతినిధుల బాధ్యతలెట్టివి? దేశములో వివిధ ప్రాంతములందలి ప్రజలు ఈ సభ్యుల నెన్నుకొందురకదా, ఆ నెన్నుకొను నియోజకవర్గముల పట్ల ఆయా సభ్యులకు గల ప్రత్యేక బాధ్యత లెట్టివి? పార్లమెంటు కన్న కొనబడిన సభ్యులు తమ యుద్ధాగమునుబట్టి నిర్వహించవలసిన కార్యము లెట్టివి? ఆ సభ్యులు తమ నిత్యజీవనము నెట్లు గడపవలసియున్నావి? అనునవి మనము జాగ్రత్తగా గమనింపవలసిన యంశములగు నున్నవి.

ఇంగ్లాండు దేశములో 1774 వ సంవత్సరము నవంబరు నెలలో పార్లమెంటుకు జరిగిన ఎన్నికలో బ్రిస్టల్ నగరము కామన్స్ సభకు రెండు స్థానములకు ఇరువురు సభ్యుల నెన్నుకొనవలసి యుండెడిది. అందులో నొక స్థానమునకు, స్వాతంత్ర్యప్రియుడును, మహావక్తయు నైన ఎడ్మండ్ బర్క్ మహాశయ దృఢుని నిలిచెను. ఇత డాక్టరులమునకు గ్రాంట్ వాడు. రెండవ స్థానమునకు నిలిచినవాడు మాత్రమే డ్రట్టామునకు ప్రాత కాపున ఆ పట్టణవాసుల యాజ్ఞానువర్తిగా నుండువాడై యుండెను. బర్క్ మహా

శయను ఎన్నికలో జయముగాంచి పార్లమెంటు సభ్యుడైనాడు. అంతట పార్లమెంటు ప్రజాప్రతినిధిగా తనకు గల బాధ్యతలను గూర్చి అతడొక మహాపద్యమును గావించినాడు. వాటికిని, కేటికి నవి పార్లమెంటు సభ్యుల యొక్క బాధ్యతలను గూర్చిన ఒక ప్రమాణ సూత్రముగా పరిగణింపబడుచున్నది. అతడిట్లనెను.

“మహాశయలారా! ప్రజాప్రతినిధి, పార్లమెంటు సభ్యుడు తన నెన్నుకొనిన నియోజకవర్గముతో అవినాభావసంబంధము కలిగియుండవలెనను సంగతి నిజము. అత డెట్టి అరమరయైతే తన వృద్ధయ మిచ్చి ప్రవర్తించవలెను. వారితో అతి తరచుగా ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు జరుపుచు అత్యంత సన్నిహితుడుగా నుండవలెను. వారి కోరికల నతిదు మన్నింపవలయును. వారి అభిప్రాయముల నతిదు గమనింపవలయును. వారి వ్యవహారములపట్ల అతడు శ్రద్ధ వహింపవలయును. వారి సమీక్షను అతడు తన విశ్రాంతిని, కాలమును, తన సంతోషమును సౌఖ్యమును గూడ త్యజింపవలెను. మఱియు ముఖ్యముగా తన తేమలాభములకన్న వాని తేమలాభములనే ఎక్కువ శ్రద్ధగా చూడవలెను. కాని సమస్త పాతలైన తన స్వంత అభిప్రాయములను, పరిపక్వమైన తన విశేషజ్ఞానమును, తన అంతరాత్మకు న్యాయ మని తోచిన ధర్మమును

గత నవంబరులో లార్డు మాంటబాటెక్ రాకుమారి వివాహమునకు లండన్ వెళ్ళగా శ్రీ రాజగోపాలాచారిగారు గవర్నరు జనరల్ గా పనిచేశారు. అప్పట్లో అధికార స్వీకరణానంతరం మంత్రుల అధీనంధనం స్వీకరించుచుండగా తీసిన చాయాచిత్రం ఇది.

మాత్రము. అతడు విడనాడరాదు. ఇది నియోజకుల ఇష్టానుష్ఠములనుబట్టి అతనికి లభించినట్టివిగాని, రాజ్యాంగవిధులనుబట్టి సిద్ధించినట్టివిగాని కావు అవి పరమాత్యయన గ్రహమున నతనికి లభించిన ధర్మములు. వాని నతడు దుర్వియోగము చేసిచో ఆ పాపము నతడనభవింపవలసి యుండును. మీ ప్రతినిధి తన యావత్తుని మీ కొరకు వినియోగింపవలసియుండును తన బుద్ధి బలమునెల్ల మీ కొరకే వినియోగింపవలసి యుండును. మీ మోమలమి కొరకు దాని నతడుపయోగింపని స్వామిసేవ చేయుటకు బదులు స్వామి ద్రోహము చేసినవాడగును.

“నాతోడి సభ్యుడు, మీరు చెప్పినట్లు విని, మీరు లోబడి యుండు ననుచున్నాడు. ఇది వెట్టి బాగులమాట. ప్రభుత్వనిర్వహణ మననది కేరలము ఒకరి యిష్టమునైన సాధారణదే యైనచో, నా యిష్టముకన్న మీ యిష్టమే ఎక్కువగా గణించబడినది. అయితే ప్రభుత్వనిర్వహణము, కాసననిర్మాణము అననవి ఆలోచన విశేషలతో (Reason and Judgment) నిర్వహించవలసిన కార్యములుగాని, కేరలము ఇష్టానుష్ఠమునుబట్టి జరుపు సామాన్యకార్యములు కావు.

“ఒక విషయమునుగూర్చి ఆలోచించిచూచుటకు పూర్వమే, దానిని గూర్చి ఒక నిర్ణయమును చేసివేయవలెనని ఆలోచన వెట్లగును? ఆలోచించువారు కొందఱును, నిర్ణయించువారు మరి కొందఱు నైనచో అదియెట్లు సరిగా జరుగును? ఒక విషయముయొక్క మంచి చెడుగులను వినవారికి మూడుమందలవైళ్ల దూరములో నన్నవారు దానిని గూర్చి నిర్ణయింపవలసి

యున్నచో కార్యనిర్వహణ మెట్లు కొనసాగును?

“తమ అభిప్రాయ మేదో చెప్పటకు అందఱికిని అధికారమున్నది తన నెన్నుకొనిన నియోజకుల అభిప్రాయము వారి ప్రతినిధి సంతోషముతో విని జాగ్రత్తగా ఆలోచింపలేగిన గొప్ప అభిప్రాయమే. అయితే ఈ ప్రకారము చేయు, ఆ ప్రకారముగ జేయుము, అని యాజ్ఞాపన పూర్వకముగా వారేదైన సూచనలను జేసిచో మాత్రము అది అతనిబుద్ధికి, అంతరాత్మకు వికల్పమని తోచినప్పుడు కూడ అతడు దానిని కిరసావహించి తుచ తప్పకుండు వారి ఆజ్ఞానుసారముగా నాచరించి వోటుచేసి వారి యిష్టానుసారముగ బ్రవర్తించవలసియుండునట మాత్రము సరికాదు ఇది దేశముయొక్క న్యాయధర్మము లకు విరధ్యము. ఇది మన రాజ్యాంగధర్మములకు గూడ అనుగుణమైన అభిప్రాయము కాదు పార్లమెంటు అనుది పరస్పరవిరోధకరమైన వేటువేటు ప్రత్యేకవర్గముల వారంపిన రాయబారుల సభ కాదు. ఒక్కొక్క ప్రతినిధి తనను బంపినవారి తేమలాభములను మాత్రమే గమనించి తక్కినవారి మన ప్రతిభులను ప్రతిఘటించి, వారి కెదురుగా వాదించి ప్రవర్తించుట కేర్పడిన సభ కాదు. పార్లమెంటు సభ అననది, ఒక జాతియొక్క కార్యాలయసభ. సర్వజనా స్పృహతో భవంతు అను ఆ రోజుకిని వనశ్యులతో నుంచుకొని జాతీయతల యొక్క తేమలాభములను స్వతంత్రములుగా కనిపెట్టి చరింపవలసిన కార్యాలయసభ ఇది. కేరలము

ఒక ప్రాంతమునకు, ఒక వర్గమునకు సంబంధించిన తేమలాభములుగాని, వారివారి చిల్లర తిగవులుగాని, అభిప్రాయభేదములుగాని వారు పాటించరాదు. స్వీయ ప్రేమమును గూర్చిన సమాలోచనము మైసీ వారి నిర్ణయము లాధారపడవలయును. మీ రొక సభ్యుని ఎన్నుకొందురను మాట నిజమే కాని, మీ రాతని నెన్నుకొని సంకలనే అతడు కేరలము మీ బ్రిస్టల్ పట్టణసభ్యుడుగాక పార్లమెంటు సభ్యుడగును.”

ఈ యాపద్యాభాగము చాల ద్రుతికేక్కినది. బర్క్ మహాశయము చెప్పిన రాజ్యాంగ సిద్ధాంతములు క్రొత్తవి కావు. ఇదవరకు బ్లాక్ స్టోన్ మొదలైన రాజ్యానితిజ్ఞులు చెప్పినవే. కాని ఇంత చక్కగా, ఇంత బాహుళ్యముగా, ఇంత స్పష్టముగా, ఇంత గట్టిగా ఎవ్వరును చెప్పియుండలేదు ఈ మాటలు చెప్పినవాటి నుండి కేటికి రెండువందలండ్లు గడచినవ, నియోజకవర్గములందును, పార్లమెంటు సభ్యులకర్తవ్యములందును, కెక్కిమార్పులు వచ్చినను, ఈ సిద్ధాంతము లిప్పటికిని, అందఱును అంగీకరింప తగినట్టివిగానే యున్నవి ఒక స్థానిక నియోజకవర్గ మొక పార్లమెంటు సభ్యుని నెన్నుకొనును. ఆ నియోజకవర్గము విషయములో నతనికి కొన్ని ప్రత్యేక బాధ్యతలుండును అయితే అతడు కేరలము వారు చెప్పినట్లెల్ల చేయవలసిన కార్యనిర్వహణక క్రమిని మాత్రము కాదు మొత్తముమీద యావత్తు దేశముయొక్క తేమలాభములకును బాధ్యత వహించు ఒక గొప్ప రాజ్యాంగసభ్యుడు నుండును. తన నెన్నుకొనిన నియోజకవర్గమువారి కోరిక

లనుబట్టియు, అభిప్రాయములను బట్టియు, అతని రాజకీయపక్షముయొక్క నిర్ణయములనుబట్టియు, అతనిలో కొంత చలనము కలుగ చున్నప్పటికిని, పార్లమెంటులో చర్చించి నిర్ణయింపబడు విషయములందు తన వ్యుబద్ధిని, ఉదయోగించు హక్కును మాత్ర మతడు విడనాడెడు.

మీదొ ఒక స్థానిక సమస్యగాని, ఒక స్థానిక వర్గముయొక్క తేమలాభములుగాని గాక, దేశ మంతటకని సంబంధించి, దేశమునెల్ల కలవరపెట్టు సమస్యలనే ప్రధానముగా నెంచి ఎన్నికలు జరుపుట ఇంగ్లాండులో ప్రస్తుతము ఆచారముగాననబడి. సాధారణముగా ప్రస్తుతము రాజ్యపరిపాలనమును చేయుచున్న ప్రభుత్వ వర్గమువారికి అనుకూలంగాని, ప్రతికూలంగాని ఒక అభ్యర్థి ఎన్నికలలో పోటీకేయును. అందు పార్లమెంటులోనున్న రాజకీయపక్షముల వారిలో శేదో యొక పక్షమున చేరి, వారి రాజకీయ దృక్పథమునే అతడును సాధారణముగా అరలంబించెదనని వాగ్దానము చేయుచుండును. మిశ్రపక్షము, వ్యాపారవృత్తికట్టడిసంఘములు (Trade Unions) శ్రీల ప్రాతినిధ్యము, మొదలైన కొన్ని విషయములను గూర్చి ఇట్టిట్లు ప్రవర్తించు నని కొన్ని కొన్ని వాగ్దానములు అతడు చేయవలసివచ్చి, అతడు పార్లమెంటు సభ కన్నకొనబడగానే ఆ వాగ్దానములకు సాధ్యమైనంత అనుగుణముగా నతడు ప్రవర్తించవలసియున్నను, అతని నెన్నుకొనిన నియోజకవర్గప్రాంతమునందలి యధిక సంఖ్యాక సమస్యలను సంపాదించిన రాజకీయ పక్షముయొక్క సభ్యుడుగానే అతడు ప్రవర్తించును. దాని నాయకులపట్ల భయభక్తులు కలిగి ప్రవర్తించును ఏ విధముగా నాలోచించినను అతడు కేరలము కొంఱు నియోజకులధికారము లిచ్చి పంపిన ప్రతినిధి కాదు. అతని అధికారములు పరిమితములుకావు. అతని అధికారమును నియోజకవర్గమువారు తీసికేయుటకు పీలులేదు. పార్లమెంటు ఎన్నికొనబడిన పిదప అతడు తన రాజకీయపక్షముతోడి సంబంధమును కడలుకొని ఎత్తి మొకపక్షమున జేరించుననుచున్నను, అంతిమాత్రమున తన సభ్యత్వమును మానుకొనవలసినదని అతనిని కొరకు పీలులేదు. ఇంగ్లాండుదేశమునందలి రాజకీయ పక్షములవర్గ దాటుటకు కష్టముగాని అగాధమైన సిద్ధాంతభేదములే లేవు. దేశ తేమలాభములకు సంబంధించిన ముఖ్యవిషయములందలె అన్ని పక్షములవారు నొకే అభిప్రాయమును కలిగి ఒకే నీతిధర్మములతో కట్టుపడి ప్రవర్తించును. తక్కిన యంశములందు మాత్రము కొన్ని కొన్ని భేదాభిప్రాయములు కలిగియుండును. ఆ దేశములోని రాజకీయ పక్షములవారికి కాంగ్రెస్ లోచనమునందు, కార్యకర్త మనంగు కొన్ని భేదము లుండును. అందువలన వారివారి పరస్పర ప్రజాని లందలి వివిధవిషయముల నెల్ల తూచి చూచుకొనటలో ఒక్కొక్క డొక్కొక్క పక్షమువారి దృష్టమును వరించి అందు సభ్యుడగును. దేశకాలపరిస్థితులందు కలిగిన మార్పులవలనగాని, అతని అభిప్రాయములందే కలిగిన మార్పులవలనగాని అతడు మఱుల ఆలోచించుకొని, తాను మొదట చేరిన పక్షమును వీడి, ఇంకొక పక్షమున జేరవచ్చును. అంతమాత్రమున నతనిని నిందింపవీలులేదు. సాధారణముగా నెవ్వడును ముఖ్యముగా తన సిద్ధాంతములను మార్చుకొనడు. ఎంతో ఒలవ తీరమైన కారణ మున్నగాని తన రాజకీయపక్షమునండి తొలగి ఇంకొక పక్షమున జేరు. అందువలన, మనస్సులో బాధ పడిపడి, తుదకతడు తన పక్షముతో కలిసి పని చేయలేక అన్యపక్షమున జేరుటకు తెగించిన అతని సామాన్యమునకు మెచ్చుకొనవలసినదే. ఇటువంటి సమయమున మొదట తాను అభ్యర్థిగా నిలిచి నప్పుడు చేసిన వాగ్దానముల కిది ఎంతోకఠినత తేక వాగదాని యోచించుకొనవలసి యుండును. పార్లమెంటులో నింకొక పక్షమువారితో నతడు చేరిదలచిన సమయమున నొక్కొక్కసారి తన సభ్యత్వమునకు రాజీనామా నిచ్చి మఱుల తన స్థానమునకు జరుగు ఎన్నికలలో అభ్యర్థిగా నిలుచును. అప్పుడతని అభిప్రాయములను, తన నిశ్చయమును అతని నియోజకులు అనుమించిచో అతనినే మఱుల నెన్నుకొందురు. అయితే అతడు తన స్థానమునకు రాజీనామానికలయుండును నియ

నైనీ యొ యోగములో కుదిరి
 నేని ఫలించు, ఫలించుదానిలో
 దిన్నది గాక తా రయ్యతు
 దెచ్చి యొసంగు ఫలం బడెంత హే
 చున్నను వీరి కొక్క నెల
 యోపునా? యోషనా? సందియమగుచో?
 (జాతకచక్రముండి)

3

ප්‍රතිචාරය

ప్రకృత్యాసానికి నాయకులైన పాపయ్య
కానులు గారికి యిద్దఱు కొమార్తెని లోగడ
చ్రాసే వున్నాను. పెద్ద కుమారుణ్ణి
గూర్చి యిట్టి కల్పనాకథ లేమీ లేవు గాని
రెండో కుమారుణ్ణిగూర్చి (యాయనకు వేదం.

పాపవ్యక్తి కాన్తల్లుగారికి యితరావృష్టాలతో పాటు 'పుత్రా దిచ్ఛే త్వరాజయ' యోగం కూడా పట్టిందనేది ప్రస్తుతం. యీ యోగం వీరి అన్నగారు వెంకటప సోమయాజులుగారికిన్నీ పట్టింది. సోమయాజులుగారుకూడా యితరవారో? యింతి కన్నా కూడా అధిభులొ. యజ్ఞయాగాలు చేయించడంలో ఆయనకు పేరెక్కున. ఆయనచేత తిట్లు తినని శ్రోతులంటూ లేనే లేనని చెప్పుకుంటారు. వొకప్పుడేదో సందర్భంలో సోమయాజులుగారన్నారట—“యీ శ్రోతప్రల్లికి రెండో కొమ్మ మోసీ బోయీ యెవ్వడూ కనపడదు. వొక పక్కనే వుండి వహించడం చాలా కష్టంగా వుంది” అనేమో కుమహారజేవంలో 40 కోజుల క్రతువు—పాండరికం, కాబోలును, జరగబోయే సందర్భంలో అన్నారట. యింద్రకంటి విశ్వవతికాన్తల్లుగారికి (విప్రున్న చెప్పింది వేదం) అయీ మాట చాలా కష్టంగా వుంది. వీరంతా అచ్చయ్యగారి శిష్యులే. విశ్వవతికాన్తల్లుగారు మాత్రం ‘అయింది కాదూ, కానిది ఔనూ’ అనడమే వ్రతంగా కలవారు. (‘మయి జల్పతి కల్పనాధినాథే’—మా.) ఆయనకు వొకకాలు కుంటిది. అది పుట్టకలోనే వుందో? యిటీల ఆరీతి సంఘటిల్లిందో? వినలేదు. అందుచేత యొక్కడికి వెళ్ళినా లాలకీ (ఇది పాలకీలాగే వుంటుంది కాని, కుర్చీలాగే వుంటుంది లోపల) మీదనే వెళ్ళి వారని వినడం. యీయన్ని గూర్చిన కథలు చాలా వున్నాయి. వాట్లనుగూర్చి మతోకప్పుడు చూచుకుందాం. సోమయాజులుగారు ఆవిధంగా అనేటప్పటికి యీకాన్తల్లుగారికి చాలా మనస్సు నొచ్చి ఆరాతి యేలాగో జరగబోయే

క్రతువుకు సంబంధించిన తాయాకు గ్రంథం శిష్యులద్వారా సంపాదించి ఆరాత్రే పరిశీలించి మలునాడు వెంకప్పసోమయాజులు గారితో, "మీరు యీక్రతుభారం నామీద పెట్టి చూస్తూ వుండండి. నేను దీన్ని నడిపిస్తూ నడిచివుంటికి, 'అలాగే. యంతకంటే యేం కావాలి?' అని సోమయాజులుగారు అంగీకరించారనిన్నీ నలభై రోజులక్రతువున్నూ నిరాఘాటంగా యొక్కడా ప్రాయశ్చిత్త మన్నమాట లేకుండా విశ్వపతి శాస్త్రులుగారు నెలవేర్చి—“యేం మీ యొక్కరే మోయ నక్కర్లేదు గదా!” అని డెక్కాయించారనిన్నీ చెప్పకుంటారు. విశ్వపతిశాస్త్రులుగారి ప్రజ్ఞ విశ్వామిత్రుడి ప్రజ్ఞ మాదిరిది. ఆయన సర్వసమర్థుడు. అనుక్రమణిక వొక్కరాత్రియే రెండు జాములో చూచి అంతటి పెద్దక్రతువు నిర్దుష్టంగా నిర్వహింప గలిగినా, అది యింకా కరిగి నిర్వహింప శక్యం కాదు—మొక్కలు నోటికి వచ్చినా, ప్రాక్ష్య సుండాలి; ధనుశ్వేదం పొం చెప్పడానికి, ధనుస్సు చేత బట్టి యుద్ధాన్ని నిర్వహించడానికి వున్న భేదమే కేరలనిద్యాంసులకి ప్రాక్ష్య సున్నవారికి వుంటుంది. విఘ్నేశ్వరపూజ సమేతా ముక్కలు వచ్చినంతలో చేయించడం పాసగదు. ధనలక్ష్మి తక్కువవడంచేత వైదికం అంటే యీ కాలంలో చాలా అలులై పోయింది గాని, వనకటి కాలంలో బ్రాహ్మణి యిదే జీవనోపాధి. దీనిమూలంగా జీవించేవారృకే సకాపూజ్యత, పుణ్యగం యెంతటిదేనా సరే, శ్వేచ్ఛత్రిగానే పరిగణించేవారు. (న శ్వేచ్ఛత్రి కదాచననును స్మృతిచూ) భృతకోపాధ్యాయత్వం వగైరాలన్నీమహా పెద్ద తత్పూరించిన పరిగణించ బడవి. మా విద్యార్థిదశనాటికి యొక్కడో నూట నాలు తప్ప వేదశాస్త్రాలు చదువుకున్నవారు విద్యార్థులకు వుచితంగా విద్య చెప్పడమే కాని ప్రతి ఫలాశేషతో కాదు. యెంతో బలవంతమొద రాజసంపానాలలో వుండడం గాని, వారంతలు వారు వెళ్లి ఆశ్రయించి వుండడమంటూ లేదు. సంపన్నగృహస్థులున్న పూర్వకి వెడితే వారు సత్కరించడం వుండేది దానితో తదన్నం తద్దనంగా కుటుంబభరణం చేసుకుంటూ విద్యార్థులకు విద్య చెప్పేవారు. మా పరమగురువుగారు వుండే పూరు మఠీకుగ్రామం. వొక విద్యార్థికి కూడా వారాలు దొరకడానిక్కొని, మాధుకర్పం దొరకడానిక్కొని సరిపక్ష బ్రాహ్మణ్యవోలు లేవు. వారు చిరకాలం కాశీనాసం చేసి ముప్పై యొనిమిదో యేట దేశానికి వచ్చారు. వారి ప్రతిష్ఠ విని విద్యార్థులు రావడం ఆరంభించారు. ఒక రిద్దలు ముగ్గురు నలుగురు దాకా వారింట్లో వారిలో పాటుగానే అన్నోదకా తిచ్చి నదువు చెవుతూ వుండేపుటికి యీసంగతి దేశంలో కర్ణాకర్ణికగా వ్యాపించి (“యథా సంప్రసిత్తసస్య వృక్షస్య దూరాద్దంఢో వాత్యేకం పుణ్యస్య కర్మణో దూరాద్దంఢో వాతి” చూ.) మఠికొందఱూ రావడం మొదలుపెట్టేటప్పటికి, ఆ మహాసభావుడు జంక అందఱికి తనపంక్తి అన్నోదకా తివ్వడం వంట యింట్లోవారే చేయడం—వోహో యేం చెప్పున ఆ వైభవం! వారు కాశీనుంచి వచ్చిన ఆయిదాటు నెలలకు నేను విద్యార్థిగా వెళ్లాను. అప్పటి కి స్థితిలో వుంది వారి యిలు.

“అనుహసనీయునింట నెల
యయ్యెడునంతకు నొక్క పుట్టె బి
య్యమ్ము నుగూరు వాటు దను
దైన కుటుంబము గాక శిష్యు పం
ఘ మ్మతిధి క్రజమ్మును ను
ఖమ్ముగ భోజన మాచరింప బు
ణ్యమ్మున బ్రహ్మపండితుని
కన్న మఱొక్కని కెన్న నున్నదే?”
“ఉన్నది రెడ్డిసీమ తమ
కుండెడి దిండుక వృత్తి దానికె

యా సిరిలో వున్న శాస్తులుగారి దగ్గిటికి నేను కొంచెం గొప్ప తెలుగు కవిత్వం చెప్పడమూ, గాలిగా సంగీతం పాడడమే కాక ఆ గాలిపాటకులకు పనికి వచ్చే కీర్తనలూ, శావలిలూ అడిగి అడిగేటప్పటికల్లా తయారు చేసి యివ్వడమూ యీ సిరిలో వున్న నేను విద్యార్థిగా వ్రాసిన అప్పటికి నాకు సంస్కృతభాష భారవిదాకా చదవడం అయింది. లఘుకామునిలో సంగీతంవకం అయింది (ఫ్రెంచిభాషలో అల్పా బెత్తు అనే చిన్న పుస్తకం చూపుకున్నాను. యానాం (ఫ్రెంచిటవును)లో, ఆ పూరు పట్నం గనక ఆరోజల్లా పట్నవాసపు కుటుంబాధ్యక్షుడు వుండే గిరజాలు వగయిరా వుండేవి. అప్పటికి కొంకా, టీ గాని, కాఫీ గాని మన దేశానికి రాలేదు. చెన్నపట్నం దాకా వస్తే వచ్చా యేమో? చదివెట్లం తినే అలవాటు వుండేది. తల్లిదండ్రులుగాని వాపతుం లో అన్నగారు గాని వున్నవాళ్ళు చదివెట్లం తినడం తప్పు గాదు. పట్టణగా కాదుగాని, చాటుగా చుట్ట (సిగరెట్లు గాని బీడిలు గాని లేవింకా అప్పటికి) కాల్యం అడపాడపా వుండేవి. యీ సంగతి యిది వఱలో యేదో వ్యాసంలో విస్తరించి వుటం కించిందే. క్రియలో నూట, వేదశాస్త్రాలు చదువు కొనే విద్యార్థులు నన్ను చూచి నాకొబ్రాహ్మణుడు యిచ్చే మర్యాదతప్ప అంతకంటే గౌరవంగా చూడని రీతిలో నేను గురు సాన్నిధ్యానికి పూర్వము దేహత్రేషా పుణ్యం చేసుకు పుట్ట బట్టి చేరుకున్నా నన్ననూట. యితర విద్యార్థుల వలె కాక నేను శాస్త్రులుగారికి బంధుకూటిలో వాణ్ణి వారి అన్నగారికి నా మేనత్తుకురిని యిచ్చారు. వారి వేలొక అన్నగారి దాహిత్రని నాకిచ్చారు గాని అది అప్పటికి కొంకా జరగ లేదు. బంధవాణ్ణి బట్టి నన్ను శాస్తులుగారు మఱికొంత గౌరవంగా చూచారు. యింట్లో అడంపులు చలిచే గిలిదీకుడా పెట్టి అడరించే వారు. గిరజాలు దువ్వకొవడానికి బీడినూ నే వగయిరాలు సప్తయి చేసేవారు. యితర విద్యార్థులను పిల్చినట్లుగా కాక నన్ను యేకవచనం తోనే పిలిచేవారు. శాస్తులుగారు శిష్యుల నందరినీ గారుపదం చేర్చే పిలిచేవారు. దాని క్కారణం అయి విద్యార్థులు వారిదృష్ట్యా విద్యార్థులు గాని, యితర దృష్ట్యా ఒక మాదిరి పండితులే. యింగ్లీషుకాల్లే జీలో వుపాధ్యాయులు కొక్కొండ పంతులుగారు కూడా మాగురువుగారివలెనే శిష్యులను క్లాసులో నున్నొందడం చేసు స్వయంగా చూచాను. భవతు, ప్రస్తుతం యేనిటంటే? ఆ విద్యార్థుల సదాచార సంపత్తి, వేదభాషలూ మాస్తే నావాలకం నాకే వచ్చింది కాదు. అంతేనే కాని గురువు గారు నన్ను శాసించలేదు. పాఠం మొదలెట్టి అందరితోటి పాటుగా చెపుతున్నారు. నా గిరజాలు వగయిరా వేదం ఆరోజల్లా పట్న వాసపు కొనుట్ల పిల్లడి మాదిరిగా వుంది. చుట్ట మానేశాను. చలిదీకుడా, నేనొక్కణ్ణి విద్యార్థులెవ్వరూ తిననిదాన్ని తినడం అవమానంగా కనక పడింది. అదిన్నీ మానుకున్నాను. 15 రోజులలో పెసన గిరజా లెండుకని వాట్లనుకూడా వదలించు కొని—'అగ్ని రక్షావక' అనే అభియుక్తి

(17 వ పేజీ చూడుము)

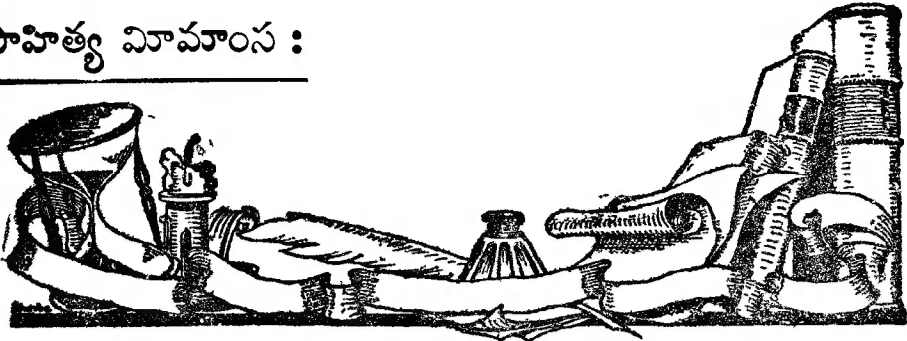
వైరసిన వేండ్ల కలి

రంగుల వానపద్మ, మా నూనె వాపండి.
60 యోజన వరకు మీ జాబ్బులు సల్పగా వుం
చును. కొద్దిగా జాబ్బు నెసే నేరు 2/-లు
బుడ్డి చాయలు, ఎక్కువ నెసే నేరు, 8-8
బుడ్డి వాపండి. తలంతా నెసే నేరు 6/-బుడ్డి
కొనరలెను, వనియ్యకపోతే ఖరీదు రెట్టి పు
వాపను, అది మెదడుకు కరకు టానిక్కు.

Viswakalyan Oushadhalaya,
99, Premchand Baral St,
Calcutta, 12,

సాహిత్య విమానం :

శ్రీ కృష్ణదేవరాయలయుగంలో తెలుగు సాహిత్యం

శ్రీధనకుమారం వరదాచార్యులు

శ్రీనాథుడు తెలుగు సాహిత్య ప్రపంచంలో ప్రదర్శించిన పద్ధతిని ఆధారంగా తీసుకొని ప్రబంధకాలపు సాహిత్యభవనం శోధించింది. ఆయా పురాణాలలో ఉన్న ఒక్కొక్క కథాసందర్భాలన్నీ కాళంలో స్వీకరించి, ఇంకా కమనీయంగాచేసి, రాయలవాటి గణితకవి నిదర్శనంగా కవులు కావ్యాలలో నిరూపించుకొన్నారు. కనకనే ఆనాటివారి కావ్యాలన్నీ కామినీసంపద్యభవాలలో లలితమధురంగా చేస్తే.

రాయల సమకాలంలో అప్పదిగజాలనే మహాకవులగాక, సీరప్రతిభలు కావలసిన మహాకవులున్నా చాలమంది ఉన్నారు. అయితే, వారి గ్రంథాలన్నీ మన కందుకూరులోకి రాలేదు. మొత్తంమీద ఆకాలపు కవి, తన నాలుకపై రసధారలను చిలుకుకొన్నాడు. వాస్తవికమైన పౌరాణికజగత్తును రసభావమయముత ప్రపంచంగా మార్చివేసి స్వాభావికమైన కావ్య సంకదను ప్రసన్న గంభీర సూక్తులతో, ఆ కవి ప్రాధులు అందించారు. వారలో ఒక్కొక్కరిని గూర్చిన గుణగౌరవగానం ఒక్కొక్క సర్వాంగసుందరమైన - కమనీయకథన మైంది. మొత్తంమీద అప్పటివారి నందరినీ విశిష్టంగా భావించినప్పుడు, స్వభావసుందరమైన ఆంధ్ర కవిత్వానికి సంబంధించిన మధురరూపాన్ని వారందరూ ఏకవిధంగా అందించారు. వారిలో ఒక విశిష్టత ఉన్నది అని తెలుస్తోంది. భావరసకవిత్వం వారు వెలయించినప్పటికీ, అనాంతరాలైన ప్రయోజనాలను కూడా అవసరమైన ప్రతులలో కుదించి-కుదించి-నిరూపించారు. ఈ ద్విధారమృతము తులకాల మహాకవించింది.

అల్లసానిపెద్దన్న ఒక ధార్మికోద్యమిని. అప్పటికే విధర్మలు ప్రవేశించి, జాతినీ కలత పెట్టడవలన, జాతి ధర్మాన్నీ, నిగ్రహాన్నీ, నిరూపించడానికై తన కవిత్వాన్ని వినియోగించాడు. అదే వరదాధీనిప్రవరల ప్రణయభాస గోష్ఠి. ఆముక్తమాల్యదలోకూడా కృష్ణ దేవరాయలు విశిష్టమైనాన్ని ఉపయోగించుకొంటూ కనబడతాడు.

రాయలకు సహజంగా వైష్ణవాభిమానం ఉన్నది. ఆయన గ్రంథాలు ఆ విశేషాన్నే మూచిస్తున్నాయి. పరశుభక్తి కలిగిన కవులకూడా ఆకాలంలో కృష్ణ విష్ణు భక్తిసూచకవాక్యాలు వ్రాశారు.

“కృష్ణరాయశీతీకరుణాసమాలభ్యున్న చతురంతయాన మహాగ్రహార సమూహయతుడు తిమ్మయార్యుండు శివపరాధీనమతి యశావార శివగురు శిష్యుండు పారిజాతాపహరణమును కావ్య మొనరించె నంద్రభావ”.

పాండురంగమహాత్మ్యం సరేసి. ఆకాలంలో విజయనగరపు సరిహద్దులలో శైవమతకావ్యాలు కన్నడ భాషలో వస్తూఉంటే, శ్రీఘటనకై వైష్ణవకావ్యాలు బయలుదేరినవా? అని ఊహ కలుగుతుంది.

ఉద్యమాల భేదం, దేశానికి-కాలానికి-భేదం ఇటుంది ఒక దేశాన ఒక ఉద్యమం. వేరొక దేశాన వేరొక ఉద్యమం. ఇక్కడ ఉద్యమాలు అంటే, రాజకీయాన్నీ, మతాన్నీపై వచ్చే ఒడుదుడుకులన్నమాట. దేశకాలరీతిబట్టి రాజకీయం మారుతుంది. అది మారగానే దాన్ని అనుసరించినవన్నీ మారుతూ ఉంటే.

రామాయణ శ్రద్ధ-భారత శ్రద్ధ-వేరువేరుగా వ్యాపించిన దినాలలో, రామభక్తి వాదులూ, కృష్ణ భక్తి వాదులూ ఒకరి నొకరు అడమాయించుకొంటూ, లోకాన్ని మభ్యపెట్టుతూఉంటే, రెండింటినీ ఏకపరచాలి మింగివేయవలసివచ్చింది. తెలుగు కవులలో కొందరు వాల్మీకిలు, కొందరు వ్యాసులు రామాయణ భారత గాథలను రెండింటినీ కథలో పాడుతున్నా, నన్నయ్య తిక్కన వైష్ణవుల వాల్మీకిత్వ వ్యాసత్వాలు తమలో నిరూపించుకొన్నారు. అందుకనే—

“వీయెడ నర్థ గౌరవ స
మృద్ధయు శబ్దవిశుద్ధియుం దిరం
త్రయన వద్యతం బరగ
నంద్రవచ్చితి భారతంబు రా
మాయణమున్ రచించిన మ
హాత్ముల నాత్మ దలం చెడక జగ
ద్దేయుల నన్నపార్యునిని
తిక్కనధీమణి నెట్టి సత్కవిక”

అని మారన్న అంటున్నాడు. తాన ఆప్రతిభలుపొంది, రామాయణ భారత సామరస్యాన్ని లోకం ముముఖంగా ఆస్వాదించేటట్లు చేయాలని అభిలాష కలవాడైనాడు.

“లోకత్రాణరతి తదాదిని మహి
లోకప్రవేశోత్క భా
షాకప్రథమ ద్వితీయు పద గుం
జన్మంజుమంజీర గ
జాకల్పములరామభారతకథా
సర్గంబుల మించు వా
ల్మీకి వ్యాసుల గొల్పెడక తదుభయా
శ్లేషార్థసంసిద్ధిక”

అని పలుకుతూకూడా తన యభిప్రాయాన్ని గూఢంగా నిరూపిస్తున్నాడు. రామరాజభూషణుడు హరిశ్చంద్ర న లో పాఖ్యానాన్ని బట్టి వ్రాయడంలో వేరు రహస్యాన్ని గుర్తింపజేస్తు. ప్రజాతంత్రం ఎరిగిన నలహరిశ్చంద్రుల జీవితాన్ని గ్రహించదగిన అంశాలను వేరువేరుగా ఉంచడం కన్నా, విలీనంగా ఉంచడంలో మేముగా ఉంటుందని రామరాజభూషణుని ఊహ. ఇది రాజకీయోక్తినిరూపకము. ఇటువంటి రెండ్రాల కావ్యాలకు శబ్దవిషయంలో ప్రాధి మూలాలన్నీ ఉండేకేం దీని తరుచూతిది. వస్తువునుబట్టి ఇటువంటి రచనచేసి, కవితా ప్రేయులలో భావపరివర్తనాన్ని ఇవ్వడానికి తమ కృతులకు తగిన కాలంలో వినియోగించారు.

రాయల శైత్రయాత్రలు ఇంకా పూర్తికాలేదు. ఇంకా కొన్ని విజయశ్రీలు రావలసే ఉన్నాయి. విలాసమతి, విజయమతి ఈ రెండున్నా కలిసిఉన్నదినాలవి. విలాసవిలోదాలు ఉన్నప్పటికీ వానిని విడువకుండానే విజయశ్రీలాభాన్ని మూచిస్తూ ముక్కుతిమ్మన్న పారిజాతాపహరణం వ్రాశాడు.

ఈ కావ్యనిర్మితిలో వేరొక హేతువును కూడా కొందరు చెబుతారు. రాయలదేయైన తిరుమలదేవి ప్రణయూపరాధం చేసింది. అంటే, ఒకప్పుడు వామపాదంతో చిన్నతాకుడు ఇచ్చిందని అర్థమంటే! అప్పుడా కృష్ణభూషణికి శోపం వచ్చింది. ఆ శోపాన్ని పోగొట్టి మళ్ళీ ఇద్దరినీ కలపడానికి తిమ్మనార్యుడు ఈ కావ్యం వ్రాశాడని అంటారు.

“జలజాతాసనవాసవాదినుర పూ
జాభాజనంబై తన
ర్పులతాంతాయుడు కన్నతండ్రికిర మ
చ్చో వామ పాదంబునక
దొలగక ద్రోచె”.. నట సత్యభామ.
అప్పుడు కృష్ణుడు—
“నను భవదీయదామని మ
నంబున నెయ్యపుగిన్న బూని, తా
చిన, అది నాకు మన్ననయి
చెల్వగు నీ పదపల్లవంబు మ
త్తనుపులకాగ్రకంఠక వి
తానము తాకిన నొచ్చునంచు నే
ననియెడ నల్ల మానవుగ
దా! ఇకనైన అరాళ కుంతలా!”

అన్నాడు. శోపం తెచ్చుకోలేదు. ఆ కృష్ణుడు తెచ్చుకొని శోపాన్ని ఈ కృష్ణుడు ఎందుకు తెచ్చుకోనాటి? ఈ పద్యం వీని వినగానే, రాయలు దేవిని అనుగ్రహించినట్లు తెలుస్తోంది. అయితే, అసలు ఈ కావ్యం ఇందుకే వచ్చిందా? ఈ అల్పప్రయోజనానికి ఈ కావ్యం వ్రాశాడని అనడం తిమ్మనకూ గౌరవంకాదు. ప్రణయూపరాధాన్ని శోపకారణంగా చేసుకొన్నాడనడం రాయల రసికతకు న్యూనతకాదు?

అయితే, ఆకాలం విలాసవిధానాలకు అవకాశం ఇవ్వకపోలేదు. రాజుల మనోవృత్తులున్నూ ఆవిధంగా లేకనూ పోలేదు. దానిని అనుసరించకనూ పోలేదు. ముక్కుతిమ్మన్నే దేవ స్రవణం—

“సరసపు టల్ల దీర్ఘతరి
కార్ణమదర్శననందకౌబ్జ సం
భరణ గుణాప్తి నెన్నుదుము
నై, గట్టినై, జడనై, గళంబునై,
వారి నలుగేలు బైకొన ను
ఖంబుభి నిచ్చలు దోలలాడు నిం
దిర కృపజూచుగాత! నర
దేవభామణి కృష్ణరాయనిక”

అని శృంగార స్రవం చేశాడు. ప్రబంధయుగం ఒక రకంగా శృంగార కవిత్వానిధానమైంది. అయినా అక్కడకూడా కవులు సమకాలికములైన ఇతర ప్రభావాలను కవిత్వంలో కలుపక తప్పిందికాదు. ఆక్వాసాంతాలలోని పద్యాలు విజయశ్రీసమాస కత్తను చాటుతూఉంటే.

శ్రీరాజరాజనరేంద్ర నన్నయభట్టారకుల యుగం వైదికమతశ్రద్ధ గల కవిత్వాన్ని ప్రసరింపజేస్తే, ప్రబంధయుగమని చెప్పదగిన ప్రబంధయుగము విలాసమయకవిత్వ నిచ్చింది. ప్రబంధాలలో శృంగారమే కాక, వీరసన్నివేశకూడా ఉన్నది. దేశం అన్యాయాంతంకాగా, దేశరక్షణ చేయించాలనీ, వీరసంతానం కనిపించాలనీ, వీరచరితాన్ని అలంబనం చేసుకొని వీరరసం వర్ణించారు. అక్కడకూడా ధర్మం నిరూపితమైంది. మనుచరిత్ర వంటి వైదిక ధర్మకావ్యాలూ, శివ విష్ణుభక్తికావ్యాలూ వచ్చాయి.

అసలు పురాణాలన్నీ పామరవాఙ్మయమే. ఒక వాటికాలంలో పామరవిజ్ఞానవాఙ్మయమే పురాణాల అనువాదం అవసరమైంది. కవితా సౌందర్యం లేకుండా కేవల విషయవాఙ్మయిని కొంద రిచ్చారు. కవితాసౌందర్యపు మెలుగులతో ఉన్నవి కొన్నిఉన్నాయి. పురాణేతిహాసాలలోని కొన్నికొన్ని ఘటాలనే వేరుగా తీసి, ప్రబంధీకరించినవారున్నారు. విజయసుఖితులైన రాజుల సంతోషమనారంగా శృంగార కావ్యరచన జరిగింది. ధర్మకవులకు తాతయ్య అనిపించుకొన్న పెద్దన్నకూడా, ఎంత శృంగార గజిబిజి చేశాడో లోకమంతా ప్రసిద్ధమే. ఇంకా—

“ఉడురాజముఖీ మృగరాజకటి
ర్ణజరాజకటిః స్రవభారనతా
యది సా రమణీ హృదయే రమణే
కృ జహః కృ తపః కృ సమాధిరతిః?”
అనికూడా ఎప్పుడో అన్నాడని ప్రతీతి. కవితా స్వరూపం చెబుతూకూడా, పెద్దన్న శృంగార పోకడలు పెద్దతనంలోకూడా, దిగజారి పోకుండా పట్టాడు.

“చేతికొలంది కాగిటను
జేర్చిన గన్నియ చిన్ని పొన్ని మే
ల్యూతల చన్నుదోయివలె
ముచ్చటగావలె బట్టి చూచినక
డా తొడనున్న విన్నుల వి
టారపు ముద్దుల గుమ్మ కమ్మనా

వాతేల దొండపండువలె
వాచవిగావలె పంటనూదినక”.

ఏ ప్రబంధం చూచినా సరే శృంగారదేవి సర్వాంగోపాంగసహితమై సాక్షాత్కరిస్తుంది. అప్పట్లో మహమ్మదీయ పాలకులు అత్యంతమూఢోగలాలనులై ఉండడమూ, అదే సంస్కారం హిందూరాజులకూ, హిందూజనులకూ సంబంధించి ఉండడమూ కవిత్వాన్ని ఆవిధంగా చేసింది. ధూర్జటికవిత్వం మాధురీమహిమకందగటలో—
“భువనైక మోహనోద్ధత గుళుమార వార
వనితా జనతాపహారి సంతత మధురాధశోదిత
సుధారస ధారలు గ్రోలుట”... హేతువట!

సాధారణంగా ప్రబంధాలలోని ఏ వర్ణన అయినా కాంతాసంబంధంతో కూడుకొని ఉంటుంది. దానికితోడు పుష్పలావికా వర్ణనమూ, వారవిలాసివర్ణనమూ అత్యంతగా ఉంటే వాళ్ళ మాటలు కొన్నికొన్ని చోట్ల ఎంతో వచ్చిగా కూడా ఉంటే.

సాలంకృతాంతఃపురాణము చూచి కవులు సాలంకారకావ్యాలను ఘటించారు. అసలు కవి సామాన్యప్రజనుండి బయలుదేరి, రాజాస్థానాలు చేరి రాజకీయముగ్ధుడై ప్రజను మఱచి విలాసకవిత్వము నిర్మించడం అప్పట్లో నేర్పుకున్నాడా? అనీ.

కవులు ప్రజోద్యమంలో ఉండడాన్ని గుర్తించిన రాజులు ఆ ఉద్యమంలోనుండి మరల్చుడానికి, ఆర్థికంగా, విలాసమయంగా ప్రలోభపెట్టి, వారిని తమ అధీనంగా చేసుకొన్నారా? అనీ—

రాజప్రజా సామరస్యాన్ని ప్రదర్శిస్తూఉన్న సమర్థరాజులను, కవులు వర్ణనాచమత్కారంచేత శృంగారమయ జీవితాలనుగా చేశారా? అనీ—
ఆయా ప్రబంధాలు చూస్తూఉంటే ఊహ కలుగుతుంది. ప్రబంధ కవులు సామాన్యంగా అంతటా ఊహాగానం చేస్తూ, సంయోగ వియోగాత్మక శృంగారాన్ని ప్రతిపాదించారు.

ఒక్కొక్క కవి తన జీవితంలోని అనుభవాన్నీ, మధురమైన విలాసఘట్టాన్నీ, కావ్యీకరించినట్లు కనబడుతుంది. పెద్దన్న వర్ణించిన కొండకొన తన గ్రామం దగ్గర పర్యటాలలో ఉన్న లోయ. వసుచరిత్రలోని కోలామాల పర్యటమూ, శుక్తిమతి పెనుగొండ పర్యటమూ అక్కడ ఉన్నవని ప్రతీతి. ప్రభావతీ ప్రద్యుమ్నంలోనూ, కళాపూర్ణోదయంలోనూ ఉన్న శృంగార విలాసమంతా మారన్న అనుభవ రసికత్వానికి దర్శణం అనిపిస్తుంది.

మారన్నకాలం చిత్రమధురమైనది. ఆతనికి పూర్వంవారు కానీ, సమకాలంవారు కానీ, సామాన్యంగా శబ్దార్థాలకు సంబంధించిన చిత్రవిన్యాసంతో కావ్యాలు పూరించారు. తాను వక్రకృతమైన సౌందర్యాన్ని లోకహృదయానికి లలితంగా అందించాలని, వస్తు జిగిబిగి కల కావ్య రచన చేశాడు. కథలో కథ పొదిపాడు. కథాపాత్రలను చేతితో ఎత్తి ఆటలాడించాడు. ఇది ఒకవిధమైన సుందరస్పృశ్టి.

ఇక వసుచరిత్రకారుడు ఉండనే ఉన్నాడు. సాహిత్యవిరులకు సంగీతం రాదు; సంగీతవిరులకు సాహిత్యంరాదు. భట్టి సంగీతసాహిత్యనామక విద్యాయుగళం కలవాడు కావడమేగాక తక్కువారహస్యనిధికూడా. ఆనిధిసముత్పన్న కావ్యరత్నమే వసుచరిత్ర. ఆచేతనాలలో చేతనత్వాన్ని ఆరోపించుకొని, ఆస్వాదించేటప్పుడు కలిగే ఆనందం అక్కడ కలుగుతుంది. ఇట్లా, దేశకాలకవిత్వావిన్యాసంతో ఉన్న మన ప్రబంధాలను చూస్తే, అవి తెలుగువాళ్ళ అపూర్వస్పృశ్టిచిహ్నాలుగా భాసిస్తే.

వెరిసిన వెంట్రుకల టెవడము

రంగు పూయవక్కరలేదు. అయిదేదవికల్ప. తెల్లని రంగును మార్చి కాళకముగా వెంట్రుకలకు నలుపు విచ్చును. గుణం కాదో, దణ్ణు వానమచేయరును. తెలుపు కొంచమై యుండిన దూ కి-కి- మధ్యరకమై యుండిన దూ కి-కి- శ్లాగ్రిగా యుండిన దూ కి-కి-.

గమనింపు:-ఇది మొదడుకు శంటి మంది పోషణ విచ్చు టెవడము.

కథానికలు :

గుణసంది

శ్రీ మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి

అను-బంధం.. అని, బిగ్గరగా నడుస్తుంటున్నట్లు గొణుగుతున్నాడు... శీతం.

ఆ ఊరివాడిని కాబట్టి, అభిమానంకొన్నది... 'కృష్ణాపత్రిక సారస్వతానుబంధం' అని నేను కల గంటున్నట్లు అర్థంచేసుకున్నాను.

'కాదోయో... ఋణానుబంధం...' ఇది వాడి, సాదా.

'ఎక్కడో-ఏకడనో, ఇట్లా పుట్టి-పెరిగిన బందరులో, పద్మవ్రాసి కొనుక్కున్న ఉత్తరీయం, అలహాబాదులో అచ్చలిలో గజగజలాడే ముసలిబడుగుఅవసరం గుండె కరగి... రైలు కదులుతూండగా అలా కిటికీలోంచి గిరవాటు వేశాను... ఎక్కడిక్కడో చూశానా... యంతమా అది వాడికి ప్రాప్తం...

ఇత్యదయః...

అవును-హాయి-గా తల ఊగించుతూ, దానబ్బగా, నాకథ అల్లాను.

"దొవలెంట పోతూవుంటే... కానీ దొరికింది. కానీ దొరికితే, కలిసివస్తుంది నానుడి. కానీ చూడాలి... పార్కు మలుపులో కానీ-కానీ లాటరీ పరుచుకు కూర్చుంటే, బిల్లీరి అద్దంమీద దాన్ని కావాలి కాదీ-కాచి, కలకాలం ఉన్నారమనేట్టు, అర్థరూపాయి, వాడిదగ్గర దోచాను.

(చెప్పడం ముంచిపోయినట్లున్నాన-యిందా కటినుంచి; ఇదంతా జరుగుతూన్నది... ఎక్కడో కాదు, మన తెజవాడిలో.)

అప్పటికి రెండున్నర అయింది. మధ్యాహ్నం. ఆదివారం పగలుసినామక ఆ కాస్త ఖర్చు పెట్టేస్తే... దోపం అంతటితో తీరిపోతుం దనుకున్నాను

కాఫీ-గీఫీ. కానీని సిగరెట్లూ.. అనుకోనిచ్చే తరగతికి డబ్బులు మిగుల్చుకుంటే చాలు.

.. ప్రోలూ ఆడుతూ-పాడుతూ నేను అక్కడికి చేరుకునే బప్పటికే. అట మొదలు వేశారు.

అనాథా యింకా, విప్రసారాయణే! అది వరకు దాన్ని కచ్చా-పచ్చాగా అయిదారుసార్లు, సగం-సగం చూశాను. అరవచింతామణేమో కదా అనుకొని పరుగెత్తాను నుమా... తరీఖు తడిసి నివలుగా కనబడటం లేదు. (అది రేపటినుంచి)- అన్నాడు, కిన్నంఅవతలవాడు.

ఇంతల నేనుతప్ప ఇంకో కిట్ట మిగల లేదు. యంతలో, వాన తిగులుకున్నది.

అడవాళ్ళ గేటుమీద అర్పితప్ప.. ఆ బారు-బారునా, ఎక్కడా ఆచ్చాదనలేదు.. అక్కడే నక్కాను.

నాపక్కను, ఓటగ్రవాడు, చిరుగులబసినంతా తడిసి ముద్దై, తలపురెక్కనానుకొని యిదురుకు గజ-గజలాడుతున్నాడు.

గేటులో ఉండే రక మేమో అనుకున్నాను. కాదన్నాడు చెగ్గడిబాపలేమో అనుకున్నాన; ఉహూ అన్నాడు. అన్నా, వాళ్ళూ అందరూ ముందు లోపలికి వెళ్లిపోతే, తాను ఒక్కడూ వెనుకపడి మిగిలిపోయాన నన్నాడు. ఎల్లా లోపలికి పోవడం? డబ్బులు వాళ్ళ దగ్గర ఉన్నాయి.. టిక్కెట్లు లేనదీ గేటుదగ్గర, లోపలికి పోనీయరు. ఎల్లా లోపలికి వెళ్ళడం?... అవును పాపం, టిక్కెట్లు లేకుండా లోపలికి పోలేడు..

ఆ కానీని డబ్బులూ పెట్టి టిక్కెట్టు కొని, అది వాడి చేతులో పెట్టి, ఉదాయించుకున్నాను. అంత వానలోనూ తడుస్తూ నేను యింటికి వచ్చాను...

చూడు... ఎక్కడి కెక్కడకి... ఎవరో పసివాడో, పెద్దవాడో... పాఠకుకున్న, కానీ...

ఎందరి కాన్లో దులిపి... నాకు కట్టబెట్టాడు, లాటరీవాడు.

నేను అది మూట కట్టకుని కాళ్ళిడ్చుకుంటూ వెళ్లి... వాస్తావ్వీతంగా అందులో కొంత... ఆ పసివాడి పరంగా దరిసించాను. ఎక్కడి కెక్కడకి...

—ఆ కుర్రవాడి చూటన్నీ నిజమని నమ్మో?

'లేదోయ్.. అవన్నీ అబద్ధాలని వాడి మొఖమే అంటుంది'

'అయితే, మరి...

.. వాడు అనుకొని పని మనం చెప్తే... ఆ హాయికి ఖరీదు లేదు...

.. 'వానలో తడవకపోతే, కలిసేదాకా

రాజవజ్రం

రచన : పీవెన్నన్

అనువాదం : 'సుధ'

త్రుత ఒంటరిగా వున్నప్పుడు పోయే పెరటి గుమ్మన వెళ్ళబోతున్నాడు మహారాజా.

'మహారాజాగారి దర్బార్వార్తం వేచియున్నా' అంటూ క్రీ నీడలోనుంచి ఎదరుకు వచ్చి నమస్కరించి నిలుచున్నాడు, ఓ వ్యక్తి.

'జ్ఞాన-నేనే. ఏం గావాలి?'

'నేను డిటెక్టివును-మా అధికారిదగ్గరనుంచి తమకు ఈ ఉత్తరువు తీసుకొచ్చాను,' కాగితం ఇచ్చాడు.

మహారాజు వీధి దీపపు వెలుతురులో విప్పి చూశాడు తనను వెంటనే డిటెక్టివువెంట కచేరికి రావలసినదిగా కోరబడివుంది!

'ఇంతకూ, నేను ఆరెట్టు చేయబడ్డాను!'

'తమను దయచేయమనడంలో మా అధికారికి మరో వుద్దేశ్యం ఏమీ లేదని నేను చెప్పగలను. వారంటు జారీ చేయబడలేదని గ్రహించగలరు. ఉద్యోగిత్వ-మిమ్మ రప్పించడం తప్పనిదై నందున-అలా చేయవలసినదీ ఉంది,' అన్నాడు, డిటెక్టివు.

'అయితే, నే నిప్పుడు నీకూడా రావడానికి తిరస్కరిస్తే?'

'తమ వగ్గర దాచనవసరంలేదు. తమను తీసుకెళ్ళడానికి కావలసిన అధికారం నా కీ యబడింది.' వి నయ పూర్వకంగా చెప్పాడు, డిటెక్టివు.

'మీ దార్జన్యం నాకు ఆశ్చర్యం కలిగి నున్నది! సామాన్యజనాన పుగనుక నిన్నవలసిన జేమా లేదు. కానీ, నీపై అధికారం దువ్వువరన ఖండించబడి ఉంది. ఇటువంటి అనను సరణీయమైన దుష్కరచర్యకు కారణం నీవు ఊహించగలవా? నే నిప్పుటికొకా సమ్యుతించడం గాని, తిరస్కరించడం గాని జరుగలేదు. అంతా నీవు చెప్పబోయే సమాధాన పు విజ్ఞతనుబట్టి ఉంటుంది. మరోసారి జ్ఞప్తికి తెస్తున్నా-ఇది చాలా విషమవిషయం,' కొంచెం గట్టిగా మూట్టాడేడు, మహారాజా.

'రాయబహదూర్, అతని తమ్ముడూ, తమ మీద నమ్మరాని చోరత్వ మాపాదించారు. ప్రఖ్యాత 'రాజవజ్రం' తమవద్దనున్నదని నేరా రోపణ చేశారు. తమ కేం తెలియదని ఒక్క నుట కలిపిస్తే చాలు-మా అధికారికి సరి పోతుంది. అంతేకాదు; తమరు దయతో-ఈ విషయం తమకేం తెలియదని-నాతో చెప్పినా చాలు, నేను కేలపుతీసుకుని వెళ్లిపోతా.' విశేష పచ్చుడు, డిటెక్టివు.

ఇంతవరకూ ఇదంతా సామాన్యవిషయంగానే భావిస్తూ వేరే ఆలోచనలో వున్నాడు, మహారాజా. రాయబహదూర్ పేరు అతని హృదయాన్ని కదిలించి, నిజం తెలియవచ్చింది. తను అరెట్టు చేయబడడమేకాదు-నేరనుడ కూడా! ఇప్పుడు తనేమని చెప్పాలి-ఏం చేయాలి?

'రాజవజ్రం' నిజంగా ఒక మహాశాపం! దాని దువ్వుబల్యాని కీతనే కడపటి 'బలి' అనుకున్నాడు నాజాకి, డిటెక్టివు అడిగినట్టు తన కేమీ తెలియదని చెప్పలేదు. కొంత వ్యధ లభ్యం కావాలి. సందిగావ్లో..... 'సరే, కానీయ్. కచేరికి నడద్దాం, పద' అన్నాడు.

అగిలే ఏం ముంచుకు పోయిందో..? అంతా విన్న తరువాత యీ సందేహం రాకరపుడు.

'ఏమో, అప్పుడలా తోచిందికాదు.'

'అవునులే. అంతటి ఘనకార్యం చేసి నప్పుడు అమాత్రక ఆవేశం... అపాటి ఒళ్ళు తెలియక పోవడం లేకపోతే, ఎల్లా? ఆ ముహూర్తంలో.. ఆ కాళం మీద నడిచా వనుకుంటాను!... ఏం?'

ఉహూ... అడుగుతీసి అడుగు వేయలేక పోయినాన అందుకే తడిసి ముప్పుడు మైంది!

'ఎందుచేతనో?..'

'ఆ... ముక్తసరిగా టిక్కెట్టు మాత్రమే కొని యిచ్చాను కానీ... వై నో అర్థజా అదా కొనక్కర్తినమని యిచ్చేపాటి తెలివీ, తెనువా

లేక పోయింది కదా... యీ ఆలోచన పోయే పుటి కల్లా, నామీద నాకే ఎంత అసహ్యం వేసిం దనుకున్నావ్!'

'జ్ఞానలే పాపం... నీ జ్ఞాదార్జన్యం ఎవ రెరు గలుకే కాని... నీకేబు ఆతరుణంలో పూరిగా ఖాళీ అన్న సంగతి నీకు గుర్తులేక పోయినా. మేము గ్రహించుకోగలము..'

'ఫన్... నీవివపు ఆలోచనతో కథ కాస్తా చెడిపోయింది..'

'కాదోయ్.. ఇది కథే అయితే ఓ కొలిక్కి వచ్చి పకడ్ గార క్లికట్టింది...'

(సాగదీసిన కొద్దీ.. బిగిసి పీటముడి పడుతుంది... ఇద్దర మూ కథల కామ రాజులమే...)

'ఒక ఉద్యోగి,' చెప్తున్నాడు మహారాజా 'ధైర్యవంతుడూ, నుణవంతుడూ-తెలివి తేటల వలన అత్యున్నత పదవివంది, కీర్తి, గౌరవాలు సంపాదించుకున్నాడు-దురదృష్టవశాత్తూ ఒక సంసానాధీశుని ఆధరజాలం చూశాడు. వీటిలో ఒక వజ్రం-పరిమాణంలోను, అందంలోనూ, అసాధారణమైనది-అతని కంటబడింది; అక్కరించింది. ఆ ఊణంనుంచి అతని జీవితంలో ఒకే ఒక్క కోర్కె-కీర్తి, మర్యాద, స్నేహం, దేశప్రేమ, సర్వం ఆ వజ్రంకోసం బలిచేయడానికి సిద్ధపడ్డాడు. మూడు సంవత్సరాలు ఆ మూఢమహారాజు దగ్గర నేవచేశాడు-నుభద్ర కోసం సన్యాసయిన అర్జునులూ. ఇతర రాజ్యాల సరిహద్దులు కలిపి, హత్యలు చేయించి, మహారాజుకు ఉచితఫలం చెప్పి ఆగ్రహానికి గురయ్యే దురదృష్టవంతుడగు తన తోటి అధికారిని న్యాయ నిశ్చయంచేసి, చివరకు తన మాతృదేశం ప్రమాదస్థితిలో నుండగా వేలకొలది సోదర సైనికులను మోసగించి, శత్రుశక్తికి గురియై చిత్రవధ గావించబడేలా చేశాడు. ఏ మయిలేనేం-తన అదృష్టం పండింది. ఆ దుర్వాంశులమైన వజ్రం ఇంటికి తెచ్చాడు.

'రోజులు గడిచాయి,' చెప్తున్నాడు మహారాజా: 'కర్మకాతూ ■ వజ్రం అతని చేయి జారింది-ఒక యువకునిచేతిలో పడింది. అతను విద్యార్థి, పురోహితుడు, జీవనపథంలో ఉన్నతమైన స్థానం పొందబోతున్నాడు. అతనికి కూడ ఈ శిష్యుని దాపరించింది. దైవప్రార్థన, విద్య, సర్వం వదిలిపెట్టాడు. ఆ వజ్రం పట్టుకొని విదేశం పోయాడు. ఆ ఉద్యోగికి ఒక తమ్ముడున్నాడు-చిత్తులమారి, ధైర్యవంతుడూ, నీచుడున్నా. ఈ పురోహితుని రహస్యం తెలుసుకున్నాడు. ఏం జేస్తాడు? అన్న గారి తో చెప్పాడా-పోలీసుకు తెలియపరుస్తాడా? లేదు; ఇతన్ని కూడ ఆశనిగ్రహం ఆపహించింది-ఆ వజ్రం తనే సంపాదించాలి. హత్య చేయడానికి కూడ సిద్ధమై, ■ పురోహితునిమీద విషప్రయోగం చేసి, తన ఆకలి తీర్చుకున్నాడు తరువాత-నే చెప్పబోయే నీతికి అంత ముఖ్యం కాని-విరోధిధంగా ■ వజ్రం అతని చేయిజారి, మరో చేతిలో పడింది. అదిమాచి భయభ్రాంతుడై అతను, ఒక అత్యున్నత స్థానంలో వున్న ఒక వ్యక్తి ఆధీనములో వుంచాడు.

'ఆ ఉద్యోగి రాయబహదూర్. ఆ వజ్రమే రాజవజ్రం-నీవు ఇప్పుడు నీ కళ్ళతో చూస్తున్నావు-ఇదిగో! గుప్పిట విప్పేడు మహారాజా.

'ఆ! డిటెక్టివు ఆశ్చర్యచకితుడై పోయాడు.

'మానం, అవినీతి గురించి మాట్లాడుకుంటున్నా' చెప్తున్నాడు మహారాజా, 'ఈ మెరుపు ముద్ద నాకు విషక్రిములతో కులకులలాడుతున్నంత అసహ్యం! అమాయకుల రక్తపు గడ్డంత హృదయవిదారక మైనది. నీకు దీని జీవితంలో కతాంశంమాత్రమే చెప్పేను. పూర్వం ఏం జరిగింది, ఎటువంటి దుష్కార్యాలకూ, పాపాలకూ పూర్వం ను పురి కొల్పింది... ఆ బ్బు! నే నడితలుచుకుంటేనే భయ కంపితుడ నై పోతున్నా ఎన్నో సంవత్సరాలు నరకరాజ్యానికి నాణెమై కూర్చుంది. రక్తపాతం! అంతులేని వైచ్యం! విదలితజీవితాలు, స్నేహం.. అన్నీ ఈనీటితో సరి... పాపం కమించుగాక!... దీని దుష్టసామ్రాజ్యానికి ఇదే అంతం...' అంటూ మహారాజా చేయి విసిరేడు. కనులు మిలుమిట్లు గొల్చుతూ ఆ వజ్రం ప్రవాహంలో...

డిటెక్టివు నమస్కరించి గౌరవంగా మహారాజుకు దారిచూపుతూ ముందు నడుస్తున్నాడు.

'దగ్గరగా నడవయ్యా, సరదాగా మాట్లాడుకుంటూపోదాం. నేను పొరపడడం లేదనుకుంటా-ఇదే నిన్ను మొదటిసారిగా చూడడం కాదు-' పలుకరించేడు.

'తమరు నన్ను గుర్తుపట్టడం ఎంతో గౌరవంగా భావిస్తున్నా. ఎప్పుడో ఎవివిది సంవత్సరాలక్రితం తమ దర్శనం చేసుకున్నాను.' సంతోషం వెలిబుచ్చాడు, డిటెక్టివు.

'ముఖాలు గుర్తించుకోవడం-ఉద్యోగి రీత్యా-నీ కం తవసరమా, నాకు అంతే. నీకూ నాకూ కూడ న్యాయరక్షణే కర్తవ్యం. ఎటొచ్చినాది మంచి లభిస్తో కూడినదీ; నీది ఆపాయకరమైనదీ. మంచి మనిషి మనిషిని ఒకలా గౌరవిస్తాడు. నీ కాశ్చర్యం కలిగించవచ్చు-అనా మకుడై దుర్బలరాజరికం చేసేకన్న, కర్తవ్యం నెరవేర్చుకునే డిటెక్టివుగా వుండడమే మంచి దంటాను.' మహారాజు చెప్తూంటే డిటెక్టివు ఉచ్చాంగిపోయాడు.

'తమ జ్ఞాదార్జన్యం, తనివోని అనుమానంతో తమకు కల్పించిన శ్రమకు ఎంత దయ చూపుతున్నారు!'

'నేను నిన్ను మోసపుచ్చబోవటంలేదని నీకేం తెలుసు? ప్రశ్నించేడు మహారాజా.

'మానసం నిశుడనుగావండ భగవంతుడు రక్షించుగాక! కొరుకున్నాడు డిటెక్టివు.

'నీ నిబ్బితాన్ని శ్లాఘిస్తున్నా-గౌరవ, విజ్ఞానాలు కల్గిన వ్యక్తి చేసేది. అది. ఈ మహా ప్రపంచం కాంతాకనక సంపుష్టము. అవి పొందబడే గౌరవానికి అంతులేదు. పదిలకల రూపాయిలు తృణప్రాయంగా చూసేవ్యక్తి, తన గౌరవాన్ని ఒక రాజ్యంకోసమా, ఒక స్త్రీకోసమా, బలిచేస్తాడు. నా అంతట నేను, మానవ సౌఖ్య ల్యాన్ని వంచించే వీ దానికి ఆతీతమైన దౌర్బల్యం చేకూర్చేవీ, ఎన్నో సంఘటనలు చూశాను. నేనూ భగవంతునిమీద భారంవేసి నీ అడుగుజాడల్లో నడవడానికి సంతసిస్తున్నాను. ■ సదుద్దేశ్యంలే నీ మనిద్దరం కలసి ఈ పట్నంలో ఇలా పరిత్రపృదయాలతో నడవ గల్గుతున్నాము,' అన్నాడు, మహారాజా.

'ఇదివరకల్లా తమ ధైర్యసాహసాలగురించే విన్నాను. తమలోని కాంతి, విజ్ఞానాలు తెలుసుకోలేదు. సత్యం వచించేరు-వృద్ధయానికి నాటేలా వచించేరు. ఈ ప్రపంచం పరిత్రప్రదేశం.' మాట్లాడుతున్నాడు డిటెక్టివు.

'మనం ఇప్పుడు వం తెనమధ్యనున్నాం. నీ మోచేతులు కూడ పిట్టగోడ నానుకుని చూడు. ఆ నీరు మోసుకుపోతున్నట్లే, కామ క్రోధాదులు, జీవితంలోని ఒడుదుడుకులు, దుర్బులుల మానమర్యాదలను మోసుకుపోతవి. ఓ చిన్నకథ చెప్పా విను.'

'చిత్తం' అంటూ డిటెక్టివు, మహారాజా ననుకరిస్తూ, మోచేయానుకుని వింటానికి సిద్ధపడ్డాడు. పట్నం చూటుమణిగింది. మినుకు మినుకులాడే అసంఖ్యాక నక్షత్ర కాంతిలో మేడలపీ కనుపించకపోతే వారు ఏ మాయమాల నది ఒడ్డుననో ఒంటరిగా ఉన్నట్లుండేది.

చిత్రలేఖనంలో, రేఖాచిత్రణం నుంచి. వైపు వర్ణ చిత్రండాకా, అనేక విధాలైన, చిత్రజావిధానాల్లో, డ్రై పాయింట్ ఎచ్చింగ్ (Dry Point Etching) అనే విధానం ఒక ప్రత్యేక శిల్ప విశేషత్యమూ, కళా విశిష్టతా కూడా కూడిఉన్న విధానం. ఈ డ్రై పాయింట్ ఎచ్చింగ్ చిత్రణం మన దేశానికి కొంత చైనా పాశ్చాత్య దేశాలలో నుంచి పలుకుబడిలో ఉన్న చిత్రజావిధానమే. ఈ రకమైన చిత్రణంలో ఫ్రేం డరి కోర్ ఇ. హేల్స్ ర్న అం దే జే నీ న చే యి. ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి నొందినవాడు. 1928 మొదలుగా ఇతని డ్రైపాయింట్ చిత్రాలు యూరప్ ఖండంలోని ప్రముఖ కళాకేంద్రాలలో ప్రదర్శింపబడుతూ వచ్చాయి. లండన్ రాయల్ ఆకాడమీవంటి ఉత్తమ చిత్రకళాప్రదర్శనశాలలో ఖండఖండంతరాల ఈ చిత్రాలు పేరు తెచ్చుకున్నాయి. కొన్ని దేశాల ప్రభుత్వశాలలు, కళ్యాతంగా తమ ప్రదర్శనశాలలో ఉంచుకొనేందుకు ఈ చిత్రాలను కొన్నిటిని కొనిజేశాయి. పారిస్, లండన్, బర్లిన వంటి మూడు జియమ్ లలోనూ వియన్నా, ఆమ్స్టర్దాం, మొదలగుచోట్ల ను ప్రదర్శింపబడే ఆర్టు గ్యాలరీలలోనూ, ఈతనిచిత్రాలు స్థానం ఏర్పరచుకొన్నాయి.

హార్వర్డు, 1909 లో ఆస్ట్రియాలో జన్మించాడు. "హూషూయి ఫ్యూయర్ స్పిస్సీ కూంటిస్" అనే చిత్రకళాశాలలో "యట్టూర్" అను సుప్రసిద్ధ చిత్రకారునివద్ద ఈ కళను మొదట అభ్యసించాడు. "ఎచ్చింగ్" చిత్రాలలో "యట్టూర్"కు అప్పటికే చాల పేరు ఉంది.

1927 లో హార్వర్డు పారిస్ వెళ్లి అక్కడ "ఎకో డి బూ ఆర్ట్స్" అనే చిత్రకళాశాలలో అభ్యసించి, అక్కడి కళాశాల సాంకేతిక పోటీలలో, ప్రథమబహుమానస్వీకారంతో, చిత్రకళానిపుణుడుగా పేరు తెచ్చుకొని, తన స్వంతచిత్రప్రదర్శనశాలను స్థాపించుకొన్నాడు.

అంతర్జాతీయ కళాప్రదర్శనంలో మొదటి సారి పోటీకి నిలచినప్పుడు, "కాలాకాడి ఆటొమిస్" అనే పారిస్ చిత్ర ప్రదర్శనశాలకు తన "ఎచ్చింగ్" చిత్రాలను ఎనిమిదింటిని ప్రదర్శనార్హంపంపించాడు. చిత్రకళా పరిషత్తు ఇతన్ని సభ్యులుగా చేర్చుకొంది. అప్పటి నుంచి యుద్ధపారంభండాకా ప్రతి ఏటా తన చిత్రాలను ప్రదర్శిస్తూనే వచ్చాడు.

ఆంజోతుల పోరాటాలను, గొప్పగా చిత్రించగలడనీ, అతని చిత్రాలలో, జీవసంచలన గుణ యాదార్థ్యత చాలా యథార్థంగా ఉంటుందనీ, అతనికి కళాప్రపంచంలో నుంచి పేరు

వచ్చింది. గోయా అనే ప్రసిద్ధచిత్రకారుని, అమరుజాడల్లో చిత్రణం సాగించి, ఆచిత్రాల్లో అనేకబహుమానాలూ, కీర్తి సంపాదించాడు. ఈనాడు, ఆంజోతుల పోరాటంలాంటి ఘట్టాలను, ఎచ్చింగ్ చిత్రాలలో గీయగల వాళ్లలో, అతన్నే ప్రప్రథము డని గణిస్తారు. 1929-39 మధ్య అనేక ఉత్తమ చిత్రాలకు బహుమానాలు తెచ్చుకొన్నాడు.

హార్వర్డుకు ప్రపంచపర్యటన నుంచీ చాల సరదా. కొత్త కొత్త విషయాలను కొత్తకొత్త ప్రకృతి ఘట్టాలను చిత్రించే ఉబలాటంతో, ప్రపంచం మారు మూలలా తిరుగుతూంటాడు. చిత్రకారుడుగా వృత్తి ఏర్పరచుకొన్నాక, 22 ఏళ్ళలోనూ, 18 ఏండ్లు ప్రపంచపర్యటనలోనే సాగించాడు. ఆఫ్రికాలో అడివిమయమయిన, మధ్యఖండం, తూర్పు ఆఫ్రికాలుకూడా తిరిగాడు. బెల్జియం, కాంగో, ఇటూరీ అడవుల్లోని పిగ్మీలు (హ్రస్వాంగులు) మధ్య ఆఫ్రికా, రువాండా అడవుల్లోని, రాక్షసులు, మొదలైన అటవికజాతు లందరి మధ్యా స్వయంగా తిరిగి వచ్చాడు.

ఇప్పుడు మళ్ళీ ఎచ్చింగ్ చిత్రాలు గీసు కొంటూ ప్రపంచమంతా పర్యటిస్తున్నాడు. మధ్యప్రాచ్యంనుంచి భూప్రదక్షిణకు సాగించు కొంటూ, పాలస్తీనా, బ్రాన్స్విజ్విల్లా, సిరియా, ఇరాక్, పర్షియా, ఇండియావరకూ దేశాలమధ్యనుంచే ప్రయాణం సాగించుకొంటూ వచ్చాడు. దోపదాడుగునా చాలా ఎచ్చింగ్ చిత్రాలు గీశాడు. కొన్నిచోట్ల త్రిటివ్ కార్నిల్ ఆర్వర్యాన ఈయన చిత్రప్రదర్శనాలు కూడా జరిగినవి. మద్రాసులో మొన్న అట్టి ప్రదర్శనకు జరిపారు.

ఈవారం ఈపత్రికముఖచిత్రం, నైనిటూల్ హిమాలయ ప్రకృతిని డ్రై పాయింట్ ఎచ్చింగ్ విధానంలో వీరు చిత్రించిన, కళాస్వరూపానికి ఛాయాచిత్రం. ఈ ఫుటలోని చిత్రం ఆఫ్రికా రువాండా అడవులలోని, రాక్షసజాతి అటవికుల నృత్యవిలాసచిత్రం.

భారతదేశంలోని, పంజాబ్, రాజపుటానా, మధ్యపరగణాల సంస్థానాధీశులు చాలమంది, ఈయన్ను ప్రత్యేకాహ్వానాలతో సత్కరించి, ఈయన చిత్రాలను తమ ప్రదర్శనశాలలకై కొన్నారు.

హార్వర్డు ఇండియానుంచి సింహళము, తర్వాత బర్మా,మలయా, డచ్చి యిస్ట్ ఇండిస్, ఫ్రెంచి ఇండోచైనా, చైనా, పోర్టిగీజీవులు చూసుకొంటూ పర్యటన సాగించునున్నాడు.

ఈయన చిత్రవిధానము ఖైఎర్లూర్ "డ్రైపాయింట్ ఎచ్చింగ్," అనే నైతిలోనే ఉంటుంది.

ఆఫ్రికా

రేఖాచిత్రకళ

"ఎచ్చింగ్" అంటే సామాన్యంగా, రాగి రేకుమీద, ఉక్కునూదితో, చిత్రాన్ని చెక్కటము. ఈ చెక్కటంలో రేకుమీద మెసం పూసి మూములునూదితో చిత్రాన్ని తేలికగాగీసి, ఆప్పుడ్రావకాలతో కడిగితే, రేకుమీద చిత్రం హత్తుకొనేటట్లు చేస్తారు. ఇట్లా ఆప్పుడ్రావకాలు, మెసము ఉపయోగించకుండా, గట్టి ఉక్కుమొసతో, రాగి రేకుమీద బొమ్మ చెక్కటాన్ని డ్రైయిపాయింట్ ఎచ్చింగ్, అంటే పాడి మొసతో లోహంపై చిత్రం చెక్కే విధానమని అంటారు.

అడవులలోని ఆటవికులు, "వాటాసీల," నృత్యం—డ్రైపాయింట్ ఎచ్చింగ్ చిత్రం.

గుడు ప్రెడరిక్ ఇ. హాల్ పెర్స్

ఈ రాగళమైన బాహు చిత్రించాక, మనీ వర్గం కనుప అరిచి, బాహు రాగళం మిసి చిత్రాన్ని అనుకూలం. రంగుల చిత్రాని తీసుకుని కచ్చితమైనగా, ఆహారం రంగులను ఒక్కొక్కటి, రాగళమైన రాగళం నీవ కోట వాగ్దత్తం తురిచి, ఒక్కొక్క రంగుతో ఒక్కొక్కటి, రాగళం మిసి ఆ చిత్రాన్ని అద్దకాదు. ఈ పద్ధతి, రంగుల చిత్రాన్ని రాగళం మిసి తీసుకుని, చాలా వైఖరిలు, కళాపాండిత్యం కూడా రాగళం మిసి ఉంటాయి. హాల్ పెర్స్ రాగళం మిసి, రాగళం మిసి ఎక్కువగా రాగళం మిసి బాహులను అద్దకు. ఆ చిత్రం కూడా వరుససంఖ్య, ఆరేమనో తీసిక బాహు సంఖ్య కూడా, ఒకమూల వ్రాసిఉంటుంది. ఆ బాహుల తీసుకుంటుంటేగానే రాగళం మిసి గురించే, రాగళం మిసి చిత్రాను, చివరి సగిడిని చిక్కి వ్రాస్తూ వాని తురించేస్తాను.

అల్లిబిల్లి లోకంలో అమ్మాయి కథ

బాలానందం

'అల్లిస్ ఇన్ ది వండర్లాండు'
రచన:
లూయీ కెరోల్

అనుకరణం:
"ఆప్లవాన్"

అల్లిబిల్లి లోకంలో చూడగానే, పాప, అదేదో నీటిగుట్టమో, ఇంకేదో పెద్ద నీటిజంతువో అని ముందు అనుకొంది. కాని ఇంతలో తను చాలా చిన్నదానై పోయానని జ్ఞాపకం వచ్చి, అల్లా కనపడుతూండేగాని, అదీ తన లాగే ఈ నీళ్ళలో జారిపడ్డ, చిట్టెలుక అని పాప గుర్తించింది.

"ఇప్పుడీ ఎలుకతో మాట్లాడితే ఏమైనా లాభం ఉంటుందా? ఏమో! బహుశా ఈ ఎలుకకూడా మాట్లాడుతుందనే అనుకుంటాను. ఇక్కడ అన్నీ ఇల్లాంటి సంగతులేగా జరిగేవి! అయినా పలకరించిస్తే సప్తమే ముంది?"

"అయినా ఎల్లా పలకరించాలి? ఇందాక మాట్లాడబోయేటప్పటికే కుండేలు పారిపోయింది. సరిగ్గా గౌరవంగా పక్కరించాలి. ఎలుకగారూ అంటే—ఎలుక అంటే కోపం వస్తుందేమో! మరే మనాలి? ఆగు: మూక పంలంటే ఎలుకేగా—ఆ! మూకపం కాదు, మూకకం! మూకకం అంటే ఈ ఎలక్కు తెలుస్తుందో, తెలియదో? అన్నయ్య వ్యాకరణం పుస్తకంలో, ఎవర్నన్నా సిలిచేటప్పుడు 'ఓ, ఓయీ, ఓరీ, ఓసీ—సంబోధనా ప్రధమావిధక్తి'—అని ఉందిగా—ఓయీ, ఓరీ, ఓసీ, అంటే ఎలక్కు కోపంరాదా? అల్లాకాదు, 'ఓ మూకకమా!' అంటే సరి."

అనుకొంటూ పాప గొంతుక సవరించుకొని, "ఓ మూకకమా, దయ చేసి ఈ మడుగులోంచి బైటకు చేరుకునేందుకు నాకు ఏదైనా దోప చూపిస్తారా? ఈదిఈది నాకు ఆయాసం వస్తోంది." అంది.

ఎలుక ఏమీ మాట్లాడలేదు. తెల్లబోయి చూసి నట్లు చూసి, కనుబొమ్మలూ మొకమూ చిట్టించుకొన్నట్లు చూసింది.

"ఈ ఎలక్కు తెలుగు రాదేమో? అనలు కొంచెం మన ఎలకలకంటే తెల్లగా ఉన్నట్లుంది—నీమెలుక ఏమో? అయితే ఇంగ్లీషుతప్ప రాదే ఎల్లాదీంతో మాట్లాడటం?"

ఇంగ్లీషుప్రేమరీలో మొదటిపేజీ దాకా పాప అప్పుడప్పుడు చూసింది. అక్కయ్య చదువుతుంటే అంత వరకు వింది. సరే ఇంగ్లీషులో మాట్లాడుదామని "కాట్, రాట్, మాట్" అంది.

ఎలుక ఒక్కగంతుతో నీటిపైకి ఎగిరి, మళ్ళీ గడగడా వణకుతూ నీటిపై నడచింది. పాప 'అయ్యో! పాపం ఈ ఎలక్కు కష్టంకలిగించా'ననుకొంటూ, "అయ్యోఅయ్య తమింనాలి! నీకు పిల్లులంటే ఇష్టమండ దన్నమాట మరచిపోయాను" అంది.

ఇంతవరకూ మాట్లాడని ఎలుక, కీచుగొంతుక పెట్టి మొహం జేవురించుకొని "ఇష్టమా! పిల్లులంటే ఇష్టమా? ఛీ! ఛీ! నువ్వే నే నైతే నీకుంటుందీ పిల్లి అంటే ఇష్టం?"

పాప సముదాయంపుగా, "ఉండదులే! ఉండ దుండధ. పొరపాటే. మాట కేం కోపం తెచ్చుకోవద్దు. అయినా నీ కొకసారి, మాడి నను చూపించగలిగితే బాగుండేది. దీన ఎంత మంచి పిల్లి!"

పాప బద్ధకంగా ఈదుతూనే ఎలుకతో మాట్లాడుతున్నా సన్నమాట మరచిపోయి సగం తనలో తానే చెప్పుకొంటున్నట్లు సాగించింది.

"మ్యావ్! అంటూ ఒళ్ళంతా శుభ్రంగా, నాకుకొంటూ, కూర్చుంటుంది. చేతితో మాట్టకొంటే పట్టుకుచ్చులాగా ఉంటుంది. ఎన్నెన్ని గమ్యత్తులు చేస్తుంది. ఎంచక్కగా—ఎలుక కనబడితే ఒక్కగంతులో "ఆమ్" అని పట్టేసి...."

అప్పటికే ఎలుక మళ్ళీ బిగుసుకు

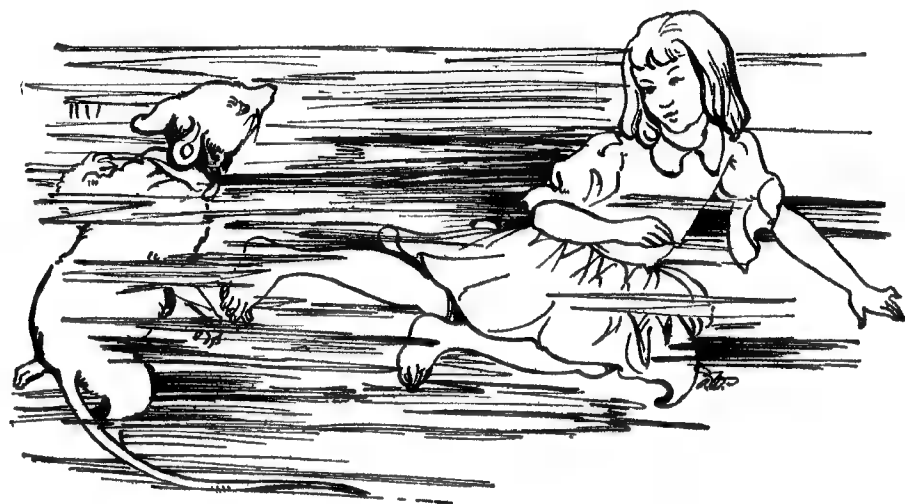
పోతున్నట్టి మొహం పెట్టి, ఒళ్ళంతా గగుర్పొడిచినట్లు వెంట్రుకలు నిక్కపొడిచి, కోపంతో వెళ్ళిపోయేందుకు సిద్ధమై వెనక్కి తిరిగింది.

"లేదు, లేదు! ఆ విషయం మాట్లాడనుగా—పొరపాటు! పొరపాటు! నీ కక్కగలేకపోతే మనం పిల్లిని గురించి మాట్లాడుకోవద్దులే!"

ఎలుక, తొకతోసహా వణికిపోతూనే కోపంగా కీచుగొంతుకతో అరిచింది: "మన మంటావేం మనము! అక్కడికి నేను కూడా మాట్లాడినట్లు! అల్లాంటి వెధవజంతువుల

విషయం నే నెప్పుడైనా ఎత్తుతానా? అనలు మా యింటావంటా పిల్లిపేరెత్తరే! ఎంత అసహ్యం, అదంటే! ఇంకెప్పుడూ నాదగ్గర ఆవేరే రానీయకు."

"రానీయనులే! రానీయనంటున్నాగా, దా పోవద్దు, అంటూ, పాప ధోరణి మార్చులన్న అడావుడిలో, "పోనీలే! పోనీ, కుక్కలంటే నీకిష్టమేగా. మాయంటిపక్కనే ఒక చక్కని కుక్క పిల్లి వుంది. దాని జాట్టు బంగారుకుచ్చులాగా ఉంటుంది. చెవులెంత చక్కగా ఉంటాయనుకున్నావో?

ఎగదీస్తే బ్రహ్మహత్య:

దిగదీస్తే గోహత్య

నిల్లల కథలు

చి. ఓ. అక్కినరసింహమూర్తి

పూర్వం ఒక రాజ్యంలో ఒక రాజు వుండేవాడు. అతనిదగ్గర ఒక మంత్రి ఉంటూండేవాడు. మంత్రి చాలా తెలివైనవాడు. అనేకసార్లు రాజ్యాన్ని శత్రువులనుండి కాపాడాడు.

ఒకసారి శత్రురాజుకడు పెద్ద సైన్యముతో యీ రాజ్యముమీదకు దండెత్తి వచ్చాడు. రాజుకు యేమీ తోచిందికాదు. శత్రురాజు సేన పెద్దది. మంత్రిని పిలిపించాడు.

మంత్రి వచ్చాడు. 'క్షమా! యేమి సెలవు?' అన్నాడు మంత్రి.

రాజు 'మంత్రి; యింతకాలము నుంచీ నా రాజ్యాన్ని కాపాడుతున్నావు. కాని మరియిక లాభమున్నట్లుకనిపించదు. మన శత్రురాజు గొప్పసేనతో వచ్చినాడు. ఏమి చేయుటకూ తోచడంలేదు. నీవు యేమిచేయమంటావో తక్షణం చెప్పు' అన్నాడు.

మంత్రి వెంటనే 'రాజా! మనకు సైన్యబలం తక్కువగా ఉన్నా, బుద్ధిబలం వారికంటే హెచ్చువుంటే మనం గెలుస్తామన్న ధైర్యం నాకున్నది. కాబట్టి నాచేతనయి సంతవరకూ పోరాడుటకే నిశ్చయింపవలెను. ఈ పోరాటానికి మాత్రం మీరు మన రాజ్యంలో ఉన్నయావస్థుంది బ్రాహ్మణులను, పవిత్రమయిన గోవులనూ తెప్పించి నాయెదుట నుంచవలెను' అని చెప్పాడు.

రాజు, తన మంత్రియొక్క బుద్ధిబలము యెరిగినవాడు కాబట్టి, తన రాజ్యములోని యావస్థుంది బ్రాహ్మణులను, గోవులను తక్షణము తీసుకొనిరమ్మని ఆజ్ఞాపించాడు. రాజుగారి సేనలుగూడ ఉన్నంతమట్టుకు సిద్ధపరిచారు.

మర్నాటికి బ్రాహ్మణులు, గోవులు కూడా సిద్ధమయ్యాయి. మంత్రి మిగిలిన యేర్పాటులు చేసి బ్రాహ్మణులవద్దకు వచ్చాడు.

ఒక్కొక్క బ్రాహ్మణిని ఒక్కొక్క ఆవు యొక్క మన్నాడు. ఆలాగు తయారు చేసేసరికి ఆవులపైన యెక్కిన ఒక బ్రాహ్మణ సేన తయారయినది. బ్రాహ్మణ సేనను ముందు నడిపించుతూ వెనుక సిఫాయిలు, రాతులు మున్నగు వారిని వెళ్ళమన్నాడు.

శత్రుసేనలు యెదురుకొనుటకు వచ్చాయి. ముందు ఆవుల మీద నున్న బ్రాహ్మణుల చూశాయి. సేనలకు చెయ్యి అడిందికాదు. 'ఎగదీస్తే బ్రహ్మహత్య, దిగదీస్తే గోహత్య.' పైన నున్న బ్రాహ్మణుల గురిపెడితే బ్రహ్మహత్య. క్రిందనున్న ఆవులను గురిపెడితే గోహత్య. ఏమి చేయడానికి తోచలేదు. చాలాసే పాలోచించారు. లాభం లేకపోయింది. మరుమాట్లాడక తమ రాజ్యానికి పలాయనమయ్యారు. మంత్రిబుద్ధిబలమే తుదకు గెలిచింది.

తోక ఉంగరం తిరిగి ఉంటుంది. ఎన్ని మాట్లాడానా మళ్ళీ చుట్టుకొంటూనే ఉంటుంది! దానికి ఏన్నీ ఆటలు వచ్చు. బంతివిసిరేస్తే పరుగెత్తి కెళ్ళిమళ్ళీ తెచ్చిస్తుంది. కట్టముక్క అయిన అంత; మాయింటి పక్క అబ్బాయిది అది. దీని ఖరీదు బోలెడు రూపాయిలుంటుందట! అది ఎలుకల్నిపై పట్టేస్తుందని ఆ అబ్బాయి అన్నాడు..."

అంటాండగానే, ఎలుక మళ్ళీ దూరంగా ఉదటానికి నీళ్ళు బడాబడా కోపంగా కొట్టూ తిరుగుతూ ఉంది. "అయ్యో రామా! మళ్ళీ ఎలక్కుకోపం తెప్పించానే, ఎల్లా ఏడుస్తుంది." అని దీనంగా తనలో తను అనుకోటా మొదలుపెట్టింది.

నెమ్మదిగా ఉదటా ఎలుకవెంట బడి మృదువుగా — "బాబ్బాయి! ఎలుకా నాతల్లివి కాదూ! వెనక్కి రావూ! పిల్లులు, కుక్కలూ, పిటిపేరు ఎత్తోద్దుగా! నీ కిష్టం లేకపోతే అవి మాట్లాడుకోనే వద్దులే, దా అమ్మా! దా! మరి" అని వెనక్కి పిలిచింది.

ఎలుక నెమ్మదిగా మళ్ళీ వెనక్కి పాపదగ్గరకు ఉదటాకొంటూ వచ్చింది.

ఎక్కువగా నీళ్ళల్లో ఉదటం వల్లో, లేక, పిల్లుల, కుక్కల పేరు చెప్తే వచ్చిన భయమూ, కోపమూ వల్లో ఎలుక మొగం పాలిపోయినట్లుంది. కొద్దిగా గజగజలాడుతూనే, వణుకుతూన్న గొంతుకతో —

"ముందు ఒడ్డుకు పోదాం పద. అక్కడ నాసంగతి అంతా నీకు విశదంగా చెప్తాను. నాకు పిల్లులూ, కుక్కలూ అంటే ఎందుకు అంత ద్వేషమో నీకు పూర్తిగా తెలిసాస్తుంది. పద పోదాం."

అప్పటికప్పుడే, ఆ మడుగులో కాలుజారి పడ్డ జంతువు లెన్నో ఒక వోటచేరి చాలా ఇరుకైపోయింది. ఒక బాతు, ఒక హంస, ఇంకో పిచ్చిక, గడ్డ, కొంగ, ఇంకా ఎన్నెన్నో చిత్రవిచిత్రం జంతువులూ, పక్షులూ అనేకం చేరి మడుగులో, క్రిక్కిరిసిపోయి ఉడుతున్నాయి. పాప ఒడ్డుకు ఉదటా మొదలు పెట్టింది. పాపవెనకాలే, ఆ ఎలుకా, పక్షులూ, జంతువులూ అన్నీ కూడా ఒడ్డుకేసి ఉదటం మొదలు పెట్టాయి.

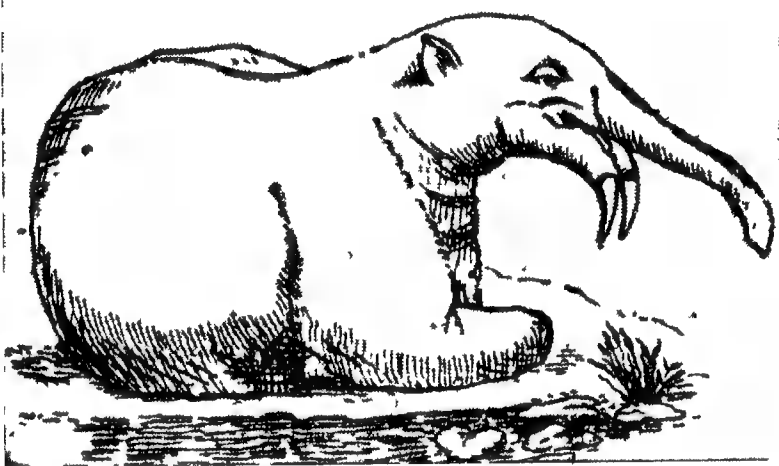
కథా గేయం :

ఆ బి ము త్యం

'ప్రసాదరావు'

వసంతమాసపు వెన్నెల రేలలా మిసిమి యావనపు మేలిమి జంటలు వలపు, కూర్చు పెండ్లిండ్లకు తరలుచు కులదేవతయై గిరిపై వెలసిన- 1
అమ్మవారి వీటికి జని, కాన్కల నెమ్మి యొసగి పూజారిణి చారుణి పెత్తనమున పెండ్లిండ్ల నొనర్చుకు చిత్రము లలరగ చెలగుదు రయ్యెడ. 2
అది సాంప్రదాయ మావీట, నందులకే ఎదల బిగవట్టుకొని, ఎప్పు కోయిలలు కూయునో, ఎప్పు వెన్నెల గాచి మధురమై రేయి పులకించునా రేపకడ ముత్యము 3
'నడిగి పెండిలి యాడువాడ' నంచంచి గడపుటకొని ఆగడ మొప్పయడిగిన తన్ను గా కితరునే తరుణి కోరునెయే మొ యన్న భయమున యాణియు, వేణు. 4
పల్లెత్తి యడిగిన పడతి కాదన్న జిల్లున గుడియల్ చెదరునో యనుచు ఎవరికి వారె. వేరేర్వరుగా కుమిలి దివమును రేయియు దెమిలింతు రట్టె 5

ఆనాడు వైశాఖ పూర్ణిమ ఆనాడే తన కోర్కె దెబ్బకొ పూని పెండిలికైన వేడ్కతో వేణు వెళ్ళాడూ. 6
కానలో, కోనలో, కొండలూ చానకై పెదకుతూ పోగా, నిత్య మాడిన దోటులం చెచటను ముత్యమే లేదూ! 7
కలత గుడియతోడ నట్లే, కదలి గిరిపై గుడికి రా, నట- ఆణియును ముత్యము సమత పాణిగ్రహణాధ్వరపువిధిమై- 8
చారుణి ఆధ్వర్యాన జంటగ గౌరీమోలను మోకరిల్లిరి. శోణగిర్యంబికా ఆశీః పాణికంకణనిర్వణాన్విత 9
కుసుమధనుశింజనీమంజుల ప్రసరవాద్యసుమంగళమై జరుగు పెండిలి చూచి వేణు మరలె నిస్పృహడై. 10

"డినో థేరియస్"

రాక్షసి జంతువులు

సామాన్యంగా మనం చూసే అసలు భూమిమీద ముందు ఇల్లాంటి జంతువు లన్నిటిలోకీ ఏనుగు పెద్ద పెద్ద జంతువులే ఉండేవని శాస్త్రజ్ఞులు దిగా మనకు కనబడుతుంది. ఒంటె, నిరూపించేవారు. అవి కదులుతూంటే జిరాఫీ-ఇవి అంత ఎత్తున్నా ఏనుగు ఒక పెద్ద కొండకొండ కదులుతూన్న కున్నంత దేహము లేకపో బట్టి ఉండేవి. నూర్లకొద్దీ అడుగులవైదాకా మొత్తంగా చూసుకొంటే పెద్ద జంతువు పొడుగు, అంతకు తగ్గ ఎత్తు ఉండి, ఏనుగే సరిపిస్తుంది. ఏనుగు కంటే పెద్ద కొన్ని వందల టన్నుల బరువు ఉండే జంతువులుంటాయా? వాట్లని మీ విట ఈ జంతువులు.

రెప్పడైనా చూశారా! చూడలేదు. వీట్లల్లో చాలామటుకు మాంసం గనుక లే వన్నూచేనా?

కాదు ఉన్నాయట. ఊర్కే వులే ఉండేవట. వీట్లల్లో కొన్ని, ఏనుగు పుక్కిటిపురాణాల్లో అల్లాంటి రాక్షస మాదిరిగానే ఉంటూ, కిందిపెదవి కంటు జంతువులు ఉండే వన్నారవి కాదు. కొని ఏనుగుదంతాలలాగా దంతాలూ, ఇప్పుడు ఉన్నాయని రూఢిగా చెప్ప లేకపోయినా, అల్లాంటి జంతువుల అస్థి పంజరాలూ, విడివిడి ఎముకలూ, ఇల్లాంటివి శాస్త్రజ్ఞులకు చాలామందికి దొరి జంతువులుండేవి. వీట్లను "డినో థేరి కాలు. వాట్లను బట్టి, ఏనుగుకన్నా యమ్" అని అంటారు. ఇంకోరకం ఎన్నోయింతలు పెద్ద జంతువులు "డినోసార్సు" అనే రాక్షస జంతువు పూర్వము భూమిమీద తిరుగుతుండే లున్నాయి. వీట్లల్లో కొన్ని, అవయవ పని స్పష్టంగా తేలింది.

తొండలూ, నల్లి కనుల పాములూ సాచి, ఆకాశం అంటుతున్నయ్ అని ఉన్నట్టే ఉంటూ, 80 అడుగులవైగా పొడుగు, 18, 20 అడుగుల ఎత్తు, ఆకులు తుంచుకొని నమలుతూ, అడివి ఉన్నంత పెద్ద జంతువులదాకా ఉండే లోనే తిరుగుతూ విశ్రమిస్తూ కనబడి విట. వీట్లకి మెడ పొడుగుగా ఉండి, తల తొండతలకాయరూపంలో, నాలుగడు గుల ప్రమాణంలో ఉండేదిట. ఇదికాక ఉన్న ఈ జంతువే దో రెక్కల్లాంటి పెద్దపెద్ద బారుసులు వస్తోందని విని అక్కడక్కడి ఊళ్లల్లో కూడా ఈ జంతువులలో కొన్నిటి వీపుల జనం ఊళ్ళు వదిలి పారిపోతున్నారట. మీద ఉండేవి. ఈ రకం జంతువులు ఇంత పెద్దదీ, పూర్వ యుగాలలో గుడ్లు పెట్టేవని, అల్లాంటి గుడ్లుకూడా ఎప్పుడో మాత్రమే బ్రతుకుతూ కన కొన్ని దొరికాయనీ అంటారు. బడుతుండే జంతువుల వంశంలోనిదీ, ఇల్లాంటి మహాదేహమున్న జంతువును, ఎవళ్ళూ ఎప్పుడూ చూసి ఉండరు. డినోథేరియస్ జాతికి చెందిన (ఏనుగు నూదిరిది) ఒక పెద్ద జంతువు, దాదాపు తొంభైఅడుగులు పొడుగు, ఇరవైఅడు గుల ఎత్తు ఉన్నది, హిమాలయపర్వ తాలలో అస్సాందేశానికి ఉత్తరాన ఉన్న అడవులలో తిరుగుతూ ఈమధ్య కొందరికి కనబడిందట. నెమ్మదిగా ఆ పెద్ద దేహంతో కదులుతూ, తొండం అనుకోవలసివస్తుంది.

"డినోసార్"

పార్లమెంటు సభ్యుల బాధ్యతలు

(8-వ పేజీ తరువాయి)

నున్న లేదు. అది కేవలము అతని యుష్టముపైనే ఆధారపడియుండును. తాను చేసినది యుక్తమా? అయుక్తమా? అని అతనికి అనుమానముకలిగిన పక్షముననే అతడట్లు చేయును.

పార్లమెంటులోని రాజకీయపక్షముల కట్టుబాటు ఇటీవల హెచ్చు అయినదని లోనలో అను రాజనీతిజ్ఞుడు చెప్పియున్నాడు. అయితే ఇతరులు చెప్పినంతటి రాజకీయపక్షనిర్బంధములుగాని, ప్రభుత్వపక్షవారి నిరంకుశత్వముగాని పార్లమెంటు సభ్యులను బాధించుచున్న వని చెప్పబడు పిలువలేదు. పార్లమెంటు సభ్యుడు కేవల మొక కీలబొమ్మ కాదు. అతడు నొక మానవుడే పార్లమెంటువెళ్ళకు బయటనుండు వ్యక్తులవలెనే అతనికిని అనేక అలౌచనలు కలుగుచు అతని మనస్సును కలతపెట్టుచుండును.

మానవజీవితమునందలి ఇతరవిషయములందు వలెనే రాజకీయములందుగూడ 'పరుగురడు మాట పాటియై చెల్లుచుండు' నని, అందువలన సుఖిభావమును సంఘబలమును జేకూర్చుకొనటం అవసరములని అతడెఱుగును. అందువలన అనేక విషయములందరకు తన స్వంత అభిప్రాయముల నణచుకొని, తన రాజకీయపక్షవాదుల అభిప్రాయమును శిరసావహించును. కట్టుబాటులు గల ఒక రాజకీయ పక్షమున ఒక రాజకీయ వ్యవస్థయందు పలుకబడి గల ఒక సభ్యుడుగా నుండటమనే ప్రాథమికము లోబడియుండు టర్వంతావశ్యకమని అతడెఱుగును. ఒక రాజకీయ పక్షమున ఒక ప్రాతినిధ్యమునుండి ఎంతటి సమానము, ఎంతటి సామదానభేదోపాయములు ప్రయోగింపవలయునో ఆ రాజకీయ పక్షమున నడుపునాయత్తలకే గాని, ఇతరులకు తెలియదు. రాజకీయ పక్షముయొక్క సభ్యత్వపు కట్టుబాటులని కఠినములగాజేసి, కృత్రిమత్వమును పూర్తిగా అణచినచో ఒక్కొక్కప్పుడూ మర్యాద వితిమిరి, అపక్షముయొక్క విశ్వాసిత్వ దాటియును. అందువలన ఆ కట్టుబాటులలో కూడ ఓడి యెడను యుండును. వ్యక్తులలో అభిప్రాయభేదములకు కొంత అవకాశముండును. అందువలన అనేక విషయములలో రాజకీయ పక్షముల అభిప్రాయభేదములకు చాల తారతమ్యములుండును. మఱియు రాజకీయ పక్షముల నాయకులు, ఆ పక్షములనుగూడ పార్లమెంటుకు వెలుపల గల ప్రజానీకము యొక్క అభిప్రాయములను గమనింపకుండ నుండి జాలరు. అందువలన పార్లమెంటులోని వివిధ పక్షముల నాయకులను అనుయాయులనుగూడ దేశ ప్రజల భావసంచలనములను, అభిప్రాయములందు కలుగుచున్న మార్పులను జాగ్రత్తగాకనిపెట్టిచూచుచు, తమ చర్యల నెల్ల ఆందుకనుగుణముగా నుండునట్లు ప్రవర్తించుచుండురు. దేశములోని వివిధవిషయములనుగూర్చిన ప్రజాభిప్రాయమును తెలిసికొనటకు ప్రధానసాధనములుగా నున్న వార్తాపత్రికలనుబట్టి ప్రజల చిత్తశుశ్రుతులను, భావములను, ఇష్టానిష్టములను తూచిచూచుట చాల కష్టసాధ్యమును, పెక్కు పార్లమెంటులకు కారణమును అగుచుండును.

నిరంకుశపరిపాలనము, అనియంత్రణ ప్రభుత్వమును, క్రమశిక్షణామహేరున కఠిన నియమములను, పార్లమెంటు సభ్యుని కర్తవ్య నిర్వహణమునకు విరుద్ధములైన విషయములు. దేశకాల పాత్రములను బట్టి, వివిధపరిస్థితులనుబట్టి యేర్పడు వివిధ సందర్భములలో ఒక్కొక్కప్పుడు పరస్పరవిరుద్ధములను, వేరువేరు మార్గములకు లాగునట్టియున్న ప్రేరకశక్తులకును ప్రభావములకును లోనై ప్రవర్తించవలసియుండురు. పార్లమెంటు 'లాబీ'లలో పాగబిల్లులు కేర్పడిన విశ్రాంతిమందిరములలో, దాబాపైన భోజనభువార సమయములలో, తన పక్షమునకుజేరిన సభ్యులతోనేగాక ప్రతిపక్షమునకుజేరిన సభ్యులతో సంభాషణలు సరస నల్లపములు చేయుచు అన్యోన్యముగా కాలము గడుపుచుండుటవలన ఇతరుల రాజకీయ అభిప్రాయములలోని మంచి చెడుగులను తెలిసికొనుటకు అవకాశము లేర్పడి అందువలన తన అభి

ప్రాయములను, చర్యలందును కొంత మార్పు కలుగుటకు అవకాశము లేర్పడుచుండును. రాజకీయపక్షములో సభ్యుల నెల్ల కూడగట్టుకొని, ఒక్కొక్క తీర్మానముపైన వారందరూ నేకగ్రీవముగా, 'వోటు'చేసి తమ పక్షమునకు బలమును చేకూర్చుటకు నియమింపబడిన "విప్య"లనబడు పార్టీ యుద్ధోగ్గులు పిలిచినప్పుడెల్ల మారుమాటాడక వెంటనే వచ్చి సరిగా వోటుచేయు సభ్యులు వారి దృష్టిలో చాల మంచివారు. అట్లు చేయక, కొంత జాగు చేసినను, తప్పించుకొన్నను, "ఇతడు చెప్పిన మాట విన్నాడని, మిక్కిలి స్వంత్రుడని, వారు నిందింపవచ్చును. ఒక్కొక్క సభ్యుడు, పార్లమెంటు చర్యలందు తరుచుగా మాటలాడుట కలదు. ఒక్కొక్కడు మాటలాడడంకేనే వోటు చేయుచుండును. తన స్వతంత్రబుద్ధిని వివేచనను ఉపయోగించి తన పక్షములకు సలహానిచ్చుచుండును ఏమైనామి, పార్లమెంటులోని సభ్యుడు కేవలము స్థూలముగా నుండిడు. పార్లమెంటు సభలోపల వివిధ రాజకీయపక్షములకు చెందిన సభ్యులందును, బయట గల ప్రజానీకము నందును అనేక కారణములవలన అనుకూలమును మార్పుజేందు వివిధములైన పరిస్థితులను జాగ్రత్తగా గమనించుచు, దానికి బాధ్యత వహించి ప్రవర్తించు ఒక ప్రజాసంస్థలో నొక సభ్యుడైనందువలన పార్లమెంటు సభ్యుడు కేవలము ఒక యంత్రమువలె ప్రవర్తించుటకు పిలువలేదు.

పార్లమెంటు సమావేశమయ్యెందు సమయములందు పార్టీ మెంటు సభ్యుడు హెచ్చుకాలము తన తోడి సభ్యులతో గడుపువలసియుండును. అయితే, అతడు పార్లమెంటు సభ్యుడేగాక ఒక ప్రత్యేక నియోజకవర్గముయొక్క ప్రజాప్రతినిధి కూడు. ఆ నియోజకవర్గమువారిలో అతనిపక్షమున వోటుచేసినవారను, చేయనివారను కూడా ఉన్నను, అతడు సభ్యుడైనతరువాత ఆ నియోజకవర్గము వారిందెక్కును ప్రతినిధిగానే అతడు ప్రవర్తించవలెను. పార్లమెంటు సమావేశము జరుగుచున్న కాలములోను, జరుగని కాలములోను వెలుమిని సభలో పార్లమెంటు సభాభవనములో పల ను లో పల ను, దాని వెలుపల ను గూడ ఈ సభ్యుడు, తన నియోజకవర్గముతో అత్యంత సన్నిహిత సంబంధమును కలియుండి, దానిని సరిగా గమనించుచుండవలయును. అతడా నియోజకవర్గమున్న ప్రాంతములో నొక ధనవంతుడై యుండవచ్చును. ఒక గొప్పవంశమునకు జేరినవాడై యుండవచ్చును. లేదా చాలమంది కూలిజనమునకు జీవనము కల్పించు పారిశ్రామిక సంస్థకు యజమానడై యుండవచ్చును. అతడా ప్రాంతము నందు స్థానిక స్వపరిపాలన సంస్థలకు చక్కగా నిర్వహించినవాడై యుండవచ్చును. అక్కడ నేదో యొక పారిశ్రామిక సంఘమునకు కార్యదర్శియై వారి ప్రేమకు, గౌరవమునకు పాత్రుడై యుండవచ్చును. లేదా తన స్నేహితులయొక్క వాక్కుచోయమువలన ఎన్నికలలో విజయమును పొందియుండవచ్చును. అటుగానిచో కొన్ని నెలలుగాని, సంవత్సరములుగాని నియోజకవర్గమువారి నాశ్రయించి ఏదో విధముగా పైకి వచ్చియుండవచ్చును. ఏవిధముగా పార్లమెంటు కెన్నుకొనబడినను, అతడు సభ్యుడు కాగానే, అతడు తన నియోజకవర్గమువారిపట్ల జరుపవలసిన కర్తవ్యములు చాల హెచ్చుగను, శ్రమను కలిగించునట్టివిగను ఉన్న వను సంగతి నతడు త్వరలోనే గ్రహించును. కేవలము ఉత్తరప్రత్యుత్తరములే అతనికి చాల వ్యయప్రయాసలు కలిగించుచుండును. పూర్వకాలమున ఏ పురపాలక సంఘము వారో పంపిన సభ్యుడు వారమున కొకతూరి తన నియోజకవర్గములోని కొద్దిమంది మిత్రుల కొక జాబు వ్రాసినచో తన బాధ్యత నిర్వర్తించుకొనినట్లే ఎంచుకొనుచుండును. ఆధునిక నియోజకవర్గములు చాలమంది వోటరులతో నిండిన ప్రాంతములగు నుండును. వారు తమ ప్రతినిధులకు అతితరచుగా జాబులు వ్రాయుచుండురు. ప్రత్యుత్తరములకొరకు ఎదురుమాచుచుండురు. అధునిక కాలములోని పార్లమెంటు సభ్యుడు ప్రతిదినము ఉదయమున నిండిదగ్గర నున్నప్పుడును, మధ్యాహ్నము కామన్సు సభలోని గ్రంథాలయమందెరచునను, లాబీలలో ను కూడా జాబులు వ్రాయుచుండును. అతడు తన నియోజకవర్గ స్థానమున సంబంధించిన ప్రశ్నలను కొన్నిటిని

ధించిన ప్రశ్నలను కొన్నిటిని పార్లమెంటులో నడిగి, దానికి మంత్రులిచ్చు జవాబులను తపాలాద్వారమున తన నియోజకులకు తెలిపి, దానిని గూర్చి తన అభిప్రాయములను గూడ వెల్లడించవలసియుండును. నియోజకవర్గములకు సంబంధించిన ప్రయోజనాలు చిత్తు చట్టము లేవైన పార్లమెంటు కమిటీలలో చచ్చుకు వచ్చునప్పుడా నియోజకవర్గమునా రెన్నుకొనిన సభ్యుడా కమిటీలలో పనిచేయరాదను నియమ మొకటి ఇప్పుడు పార్లమెంటు సభలో అమలు జరుగుచున్నది. అయినను, కామన్సు సభలో నది ఒహిరంగముగా చచ్చుకు వచ్చినప్పుడు మాత్రము దానివలన తన నియోజకవర్గమునకు కలుగగల లాభనష్టములను గూర్చి ఆ సభ్యుడు చెప్పిన దాని కనుకూలముగా గాని, క్రూరతముగా గాని వాదింపవచ్చును. అట్లు చర్చించబడునది ప్రయోజనాలు బిల్లు (చిత్తుచట్టము) గాక కాసన విధులను మార్పు పబ్లిక్ చిత్తు చట్టమే యైనచో అది తన నియోజకవర్గమునకుగాని, అందులోని అందులోని ఒక ముఖ్యమైన వర్గమునకుగాని, ఎట్టి నష్టము కలిగింపగలదో దానినిగూర్చి చెప్పవచ్చును. ఈ విషయమై తన నియోజకవర్గము వారతనికి చేయు విన్నపముల నతడు జాగ్రత్తగా విని ఆలోచింపవలెను. కేవలము తపాలాద్వారముననే గాక 'డెప్యూటీమెన్'లనబడు ప్రాతినిధ్యములతో కలిసి మాటలాడుట ద్వారమునను, సభలను సమావేశముచేయుట మూలమునను గూడ అట్టి విన్నపముల తీసికొనివేడింపబడుచుండును. సాధారణముగా నిట్టి ప్రాతినిధ్యములకును, సమావేశములకును మంత్రులే ఎక్కుడు కాలమును వినియోగింప వలసియున్నను, సామాన్య సభ్యులు కూడా పార్లమెంటు సమావేశమున కాలములో ఇందునిమిత్తము కొంత కాలము వినియోగింప వలసియుండురు. ఇట్టి సందర్భములలో తనను చూడవచ్చినవారి కలిగి దర్శన మిచ్చుటయేగాక తాను కూడ వారి ప్రాతినిధ్యముతో కలిసి వెళ్ళి మంత్రులను దర్శించి తన నియోజకవర్గము వారి కోర్కెలను అభిప్రాయములను దేశ ప్రభుత్వమునకును కాసననిర్మాణమునకును బాధ్యులైన మంత్రులకు తెలియపరచుచుండవలెను.

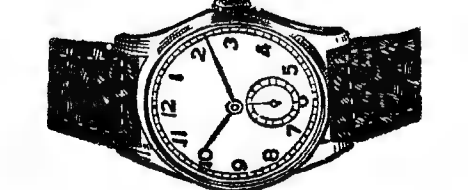
కేవలము కాసననిర్మాణమునకును, పరిపాలనమునకును సంబంధించిన విషయములలో తన నియోజకులకు సహాయముచేయుటలో మాత్రమే మన పార్లమెంటు సభ్యుని బాధ్యత పూర్తికాదు. పార్లమెంటు సమావేశము జరుగుచున్న సమయములో ముఖ్యమైన చచ్చులు జరుగునప్పుడెల్ల సభామందిరములో ప్రేక్షకులు కూర్చుండు గ్యాలరీలకు ప్రవేశమును కలిగింపవలసినదని అనేకు లలిని బాధించుచుండురు. రాజకీయముగా మాత్రమే తనకు అల్పపరిచయముగల స్త్రీ పురుషుల ననేకుల నతడు పార్లమెంటు భావము యొక్క వసారాలలో వెంటబెట్టుకొని తీసికొని పోవుటగాని, ఆ భవనము దాబాపైన వారికి ఫలహారము నొసగి వారిని సంతోషపరచుటగాని, బడిపిల్లలైన బాలబాలికల ననేకులను స్వయముగా వెంటబెట్టుకొనిపోయి పార్లమెంటు విశేషమును వారికి చూపించుటగాని మన పార్లమెంటు సభ్యుడు సర్వసాధారణముగా చేయు నిత్యకృత్యములుగా నుండును. పార్లమెంటు సమావేశము జరుగుచున్న కాలములో మన సభ్యుని కర్తవ్యము లిటువంటివిగ నుండును. ప్రతివారము చివరను కని ఆదివారములలోగాని, సమావేశములలో మధ్యమధ్య వచ్చు నెలపుదినములలోగాని, పెద్దనెలపులలోగాని మన పార్లమెంటు సభ్యుడు నిర్వహింపవలసిన కర్తవ్యములను, బాధ్యతలను ఎన్నో ఉండును. పార్లమెంటులో జరిగిన విషయములనుగూర్చియు, అందులో తాను చేసిన ధనినిగూర్చియు మధ్యమధ్య అతడు ఉపన్యసింపవలసియుండును. సాంఘిక, ధార్మిక, రాజకీయ సంబంధములైన సభల కతడు హాజరు కావలసియుండును. కొన్ని సభల కత డెడ్లక్షిత వహింపవలసియుండును. కొన్ని బజారులు మొదలైన ప్రజోపయుక్త సంస్థల నతడు తెరువవలసియుండును. ప్రజల కాష్టాదకరములైన ఉద్యానవన విహారపు విందులలో పాల్గొనవలసియుండును. ఇంక నెన్నో విషయములందు పాల్గొనవలసియుండును. ఇటువంటి సందర్భములందెల్ల స్థానికపార్లమెంటు సభ్యు నాహ్వానించుచుండురు. అతడందు పాల్గొనవలసియుండును.

కామన్సుసభలో తన కాలము చాల వ్యర్థముగచున్నదని పార్లమెంటు సభ్యుడు వాపోవుచుండును. ఒక్కొక్క చర్యనియోజకవర్గమునోటుకు వెల్లబడునో యని అతడు ప్రశ్న వేయుచుండి తనపక్షమువారితోపాటు తనవోటును కూడా ఇచ్చి ఆ విషయముపైన తమపక్షమువారి అభిప్రాయమును బలపరచవలసియుండును ఇది సులభమైన పనికాదు. ఒక్కొక్కవిషయముపైన నెవ్వరో చాలమంది గంటల తరబడి మాటలాడుచుండురు. ఒక్కొక్కప్పుడది తల నొప్పి వచ్చునట్లుండును, ఒక్కొక్కప్పుడు మన సభ్యుడే ఒక విషయమునుగూర్చి మాటలాడ దలపవచ్చును. అప్పుడతడు చర్చనీయాంశమునుగూర్చి తాను నేరంపించిన సంగతులను వ్రాసికొనిన జ్ఞాపికల ప్రత్యుత్తరతో సభ్యులు కూర్చుండు ఆసపచ్చని గుడ్డ కట్టిన బల్లఅంచన, కామన్సుసభాధ్యక్షునకు కనబడునట్లు అతను ఆశురతతో కూర్చుండి యుండును. ఒక సభ్యుడు తన యువస్వామ్యమును సమాప్తిచేయగానే ఇతడు నిలిచి అగృహ్యుని దృష్టి నాకర్చింపవలెను. అట్లతనిని ఆకర్షింపచో మాట్లాడుట కితనిని పిలువక ఇతనివలెనే నిలిచి యాతని దృష్టి నాకర్చింపగలిగిన మఱియొక సభ్యుని మాట్లాడవలసినదని పిలుచును. ఇతడట్లు చేచియుండగా పుణ్యకాలము గడచిపోవును. ఈలోపున నితడుమాటలాడదలచిన యంశములనే మఱియొక సభ్యుని పేదవులద్వారమున సభ్యులకు నివేదింపబడుటయు జరుగును. కామన్సుసభలో కొన్ని కొన్ని సమయములలో అత్యంత ప్రాముఖ్యమైన విషయములు చర్చింపబడి తీర్మానింపబడుచుండును. అట్టి చరిత్రాత్మకమైన ఘట్టములలో తాను కూడ పాల్గొనుచున్నాను కదా యను సంతోషముకూడ మన సభ్యునికి కలుగుచుండును. ఈ కామన్సుసభవారి చర్యలు, చర్యలు, ఎంతో కాలపరణమును చేసి ఒక్కొక్కప్పుడు సభ్యుల కక్తిసామగ్ధ్యములను, కర్మశుచ్చి గొప్పగొప్ప పురుష ప్రశస్తిములను, మహాన్నతాశయములను, ఆశీసు వృషచేయుచున్నట్లు గూడ వరులకు తోచవచ్చును. దీని కొరకెంతటి త్యాగము చేయుట యుచితమేనా యనిపించును. కామన్సుసభలో సభ్యులుగా నుండగా దాని విశేషము కనబడకపోవచ్చును గాని సభ్యత్వకాలము ముగిసి సభలోనుండి యీవలకు పోయిన వారు మాత్రము ఒకమారు వెనుకకు జూచికొని కొంత విచారముతో నిట్లాడు మార్పుచుండురు.

1858 నాటి పార్లమెంటు సభ్యుల నిత్య జీవనమును గూర్చి మెకాలేగారి జీవిత చరిత్రను రచించిన ప్రెవిలియన్ గారిట్లు చెప్పియున్నారు

"ఎంతో విగుగున శ్రమమును కలిగించు రాజకీయ జీవనము, వోటుచేయుటకొరకు సాయం కాలము ప్రాద్దుపోవు వజ్రము, అర్ధరాత్రును వజ్రమును గూడ చేచియుండుట, అటు తరువాత భోజనము అడుగుతరువాత నింకొక యడుగు చేయుచు, 'లాబీ'ల చుట్టు మఱిమఱి ప్రదక్షిణముచేయుచు మొత్తముమీద నొక అరమైలు దూరము నడుచుట, కలకలము మధ్య, గడచిడలమధ్య భుజించుటలు, ఒక మాద్రకు మఱియొక ముద్రకు మధ్య

రాళ్లు అమర్చిన రిస్టువాతి రు 20/8

నిస్వమేద. వరిగా పైచూపును. ప్రతిది 8 పిక్ల గ్యారంటీ. గుండ్రం లేక చతురం క్రోమియంకేసు రు. 20/8 మేరకం రు. 25/- ఇల్లవదవు అకారం క్రోమియంకేసు రు. 30/- రోల్లగోల్డ్ (10 వంగ గ్యారంటీ) రు. 55/- 15 రాళ్ల క్రోంకేసు రు. 38/- 15 రాళ్ల రోల్లగోల్డ్ రు. 75/- రెక్టాంగ్యులర్, వంపుగలది లేక బామ అకారము క్రోమియంకేసు రు. 42/- మేరకం రు. 45/- రోల్లగోల్డ్ (10 వంగ గ్యారంటీ) రు. 68/- రోల్లగోల్డ్ 15 రాళ్లు రు. 88/- అకారం పైపిమ్: ధర రు. 18/-, రు. 22/- పెద్దపై రు. 25/- పోస్టేజీ ఉచితము. ఏరెండు కొనువారికైనా పోస్టేజీ ఉచితము

H. DAVID & CO.,
Post Box No. 11424, CALCUTTA

ఆకస్మికముగా సభాభవమున నేదో యొక విషయము వోటుకు పెట్టగా నందు పాల్గొనుటకు పరుగెత్తికొని పోయి, తన వోటు నిచ్చుటకు ఇరువది నిమిషములు గడుపలసినప్పుడు, రాత్రి ఛాల ప్రార్థనాపాఠమున తరువాత తెల్లవారజామున మూడుగంటల వేళ ఫిబ్రవరి నెలలో కురియు వర్షమువలన రొచ్చుతో నిండియుండు పీఠులలో నడిచి ఇల్లుచేరుట, లండన్ నగర మధ్యమున పడివేసవిలో సభ్యులతో కిక్కిరిసి యుండిపోవు పార్లమెంటు సభాభవము మధ్యలో మంజుల వెనుక ముడుచుకుని కూర్చుండి యుండటము— ఇవి ఆవాటి పార్లమెంటు సభ్యుల వైభోగములు. తరువాత నలుబది సంవత్సరములకు కూడ పరిస్థితు లీటేయుండెనని ఇతర గ్రంథముల వలన తెలియుచున్నది. ౧౮ రిచార్డు టెంపిల్ అను నతడు భారతదేశములో గొప్ప ప్రభుత్వోద్భావములు చేసి వచ్చి 1885—1892 సంవత్సరములకు మ్యు ఇంగ్లాండులో పార్లమెంటు సభ్యుడుగా నుండెను. అతడు ఇంగ్లాండులో మొత్తమున పనిచేసేకొని ఇతరవిధముగా ప్రాముఖ్యము వహించిగాని గుర్ర సిద్ధుడు కాలేదు గాని కామస్వసభ్యత్వమును మాత్రము ఆదర్శ ప్రాయముగా నిర్వహించి దానిని గ్రంథస్థము చేసి ప్రఖ్యాతి వహించినాడు.

ఈసభ్యుడు కామస్వసభాభవమునందు తన స్థానమున తప్పక కూర్చుండియుండెను. అట్లు గానో వోటు నిచ్చుటకై “లాబీ” లలో నడుచుచుండును. అతడు కొందఱు స్నేహితులను సాధారణముగా పార్లమెంటును చూడవచ్చిన స్త్రీలను వెంటిడికొని పార్లమెంటు సభాభవములోని విశేషములను వారికి చూపించుచుండును. ఆయన పార్లమెంటు సమావేశములో నెన్నడును హాజరుకాకుండ మానలేదు. మొత్తము 2118 “డివిజనులు” అనగా సభ్యులను వోటుచేయుటకై విడివిడిగా నిలుచు సంఘములలో 2072 టిజనుల దాతడు పాల్గొనెనని చెప్పవలసిన అతిదెంత శ్రద్ధచూపుచుండెనో తెలియగలదు ఆయన కేదో జబ్బు చేసినగాని, సభకు పోకండ నుండడు.

పార్లమెంటు సభ్యుని నిర్విజీవనమునందు పార్లమెంటుసభ సమావేశ మగుచున్న సమయమున కొన్నికొన్ని దినములలో ఊపిరి తిరుగనంటి పరియుండుననియు, మఱికొన్ని దినములలో కొంచెము తక్కువపని యుండననియు ఇతడు వ్రాసి యందుల కుదాహరణముల నిచ్చినాడు.

కొంచెము కనితక్కువగా నన్న దినమున పార్లమెంటుసభ్యుడు మూడుగంటలవేళ సభామందిరములో ప్రవేశించును మూడుగంటలకు ప్రక్షోభము లారంభమగును. ఇందులో మన సభ్యునికి ప్రవక్తి లేకపోవుచును అందువలన నతడు తన నియోజకవర్గమునండి వచ్చిన కొందఱు స్త్రీ పురషులనుగాని, వారి కుటుంబముగాని వెంటపెట్టుకొని పార్లమెంటు సభాభవమునందు విశేషములు చూపుటకు బయలుదేరును. ఆ సమయమున సభలో మంత్రులు ప్రక్షోభకు జవాబులు చెప్పుదురు గనక సభ కిక్కిరిసియుండును. ఆ సమయముననే ప్రఖ్యాత పురషులైన కొందఱు సభ్యులు తిరుగాడుచుండుట కూడ చూడవచ్చును తరువాత అతడు తన స్నేహితులకు సభామందిరమున నైన గల దాదామిద లేనీటి నిప్పించుటకు తీసికొని వెళ్లును. అటుతరువాత నతడు సభామందిరము నకు వచ్చి తన స్థానమునందు కూర్చుండును. అప్పుడు జరుగుచున్న చర్చలో నతడు పాల్గొనదులవలెడు. అందువలన దానినతడు చిరనవ్వనో వినుచుండును. మధ్యమధ్య చిన్నచిన్న విషయములు తీర్చానించుటలో చేయబడు వోటింగులో నతడు పాల్గొనును. ఇట్లు సాయంకాల భోజన సమయ మగువరకును జరుగును. అప్పుడతడు తన స్నేహితులతో నొకడు సభామందిరము దాటిన గల ఒక గదిలో నొసగుచున్న విందులో పాల్గొనును. రెట్లు భోజనము చేయుచుండగా నేదో యొక విషయము సభలో వోటుకు పెట్టబడగా వోటుచేయుటకు రమ్మని నూచించు విద్యుచ్ఛక్తి ఘంటారము వివచింపను. అతడు వెంటనే పోవనియెడల అతని వోటు తీసికొనుట తప్పిపోవచ్చును. అందువలన నతడు అక్కడికి పరువెతిపోయి వోటు నిచ్చి తరువాత మఱువచ్చి భోజనము పూర్తిచేయును. అటుతరువాత

తోమ్మిదిగంటలపాటు యగునపు టిక్కెటు మఱు సభామందిరములోనికి పోయి ఆకవచ్చుని బెంచీలలో తన స్థానమున కూర్చుండి అక్కడ జగగుచున్న చర్చలను వినును. అప్పటినుండి అర్ధరాత్ర మగువఱకును ఆ చర్చలు జరుగుచునే యుండును. ఈమధ్య నత డొకమారు సభామందిరము నంటియున్న వైవసారలోనికిపోయి, రాజకీయముగ తనకు సంబంధించిన మిత్రులకు జాబులు వ్రాయును. ఆయితే ఆ సమయమున సభలో జరుగుచున్న సంగతు లెల్ల అతనికి వివరముచే నే యుండునట్లతడొక చెవి నావైపు నకు తెట్టి వినుచునే తనకన్న కాగితముపైనంచి వ్రాయుచుండును. పావు తిక్కువ పండ్లెండు గంటలవేళ “డివిజన్, డివిజన్” అని ఏదో యొక ముఖ్యవిషయమును నిర్ణయించుటకు దానిని గూర్చి సభ్యుల సమూహసమూహములను నూచించు వోటు గైకొనబోవుచున్నారను పిలుపు వివరమును. అంతట నతడు దానికి అనకూలపు “లాబీ” లోనికి, వ్యతిరేకపు “లాబీ” లోనికి పోయి తన వోటు నిచ్చును. అర్ధరాత్ర మైన పిమ్మట మన సభ్యు డింటికి పోవును.

పని మోచుగానుండు దినమున మన సభ్యుడు పగలు పదకొండు గంటలకు సభామందిరమునకు వచ్చి పెద్దమెట్ల నెక్కి ఏదో ఒక క్షణవరకు నకు సంబంధించిన ఒక ప్రయోజనము చిత్తు చటమునగూర్చి విచారించుట కేర్పడిన “కమిటీ” లేక ఉపసంఘమువారు సమావేశమగు గంటానికి పోవును. ఆ యుపసంఘమున కతడే ముఖ్యుడై యున్నచో సాయము కాలుగుగంటల వఱకును అతడు తన దృష్టిని అటునిటు మఱించుకొన విలుండదు ఇంకొక సంగతి చెప్పి జొర విలుండదు. ఈలావుగా అల్పాహారము వారగించుటకు కూడ అవకాశముండెను. ఆ చిత్తుచటమునగూర్చి వ్యాయవాదులు చేయు వాదనల నతడు జాగ్రత్తగా వివరలను క్షణగ్రస్తులైనవారు క్రమాక్రమములనగూర్చి, ప్రస్తుతప్రస్తుతులను రూర్చియు చేయు“పాయింట్లు అఫ్ ఆర్డరు” అనబడు మేల్పలన గూర్చి తన నిర్ణయముల నొసగవలెను. చిత్తుచటమును ప్రతిపాదించినవారను దాని ప్రతిఘటించువారను తెచ్చిన సాక్షుసాధనములను విచారించవలెను. అయావిషయములందు ప్రవీణులైన వారి యభిప్రాయములను విమర్శింపవలెను. ఇట్లా దినమున చాల క్రమపటి మఱు కామస్వసభలో జగగుచున్న సమావేశమునకు పోయి తన స్థానమున గూర్చుండును అప్పుడేదో యొక ప్రక్షోభమునందునని యావరకే తెలిసియుండి నందువలన సభాకార్యక్రమప్రణాళికపత్రమునందచ్చు పడియుండుటవలన ఆ సమయమున కతడు హాజరుగ నుండవలెను ఈ ప్రక్షోభము పురస్కరించుకొని ఎదిరెత్తుచున్న సభ్యులు చేయు అడ్డుబాళ్లును, వానికి ప్రభుత్వపత్రి యొపికతో నొసగు ప్రత్యుత్తరములను ఇతడు వివరించుచుండును. అటుపిమ్మట సభలో నేదో యొకవిషయమున గూర్చి జగగు గొప్పచర్చనిరీతి జాగ్రత్తగా వినుచు, అందులో పాల్గొనదులచి మూలకాదులకై అభ్యుత్థుని అనుమతిని పొందుట కతడప్పుడు లేచి నిలుచును గాని సభాభ్యుత్థుడితనిని గమనింపక మఱియొకసభ్యుని జూచి అతనికి మూలకాదులకై నగ్గు నిచ్చుటవలన నీతిదాళాధం గము జెందుచుండును తుదకు గడియారపుముల్ల ఎనిమిదిగంటలవైపు చూపునయమున నీతిదగ్ధు డుని దృష్టి నాకొంపగలగును. అంతట నాయన ఇతనిని పిలిచి మూలకాదుల కవకాళ విచ్చును. ఆయితే ఇంతలోనే అరగంట విరామకాలము వచ్చును. ఈలావుగ నతడు భోజనము చేసి వచ్చుటకు వ్యవధి లేదుగనక ఫలహారకాలకు పోయి, అల్పాహారమును బుచ్చుకొని మఱు సభసమావేశమగుటకు కొన్నినిముముకుచుండు గనే వచ్చి తనస్థానమున నుండును. అట్లు చేయనిచో తాను ఇంతిసేపటినుండి మూలకాదులకు వేచియుండి న అవకాశము విడిచి పోవును. ఎనిమిదిన్నర గంటల వేళకో మఱి కొంచెముసేపటికో అతడు తన యుపన్యాసము నొసగును. తోమ్మిదిగంటల తరువాత నతనికి కొంచెము మనశ్శాంతి కదురును గాని ఇంతలో ఎవరో యొకరు ఇతని యుపన్యాసమును ఖండించి దానిని తగులేటికి కిక్కింతురు. ఆ విమర్శకుడు తాను చెప్పినదానికి అపార్థమును చెప్పుచున్నాడని ఇతనికి తోచగా నిత

బలుసూ బలుసూ

(9 వ పేజీ తరువాయి)

ప్రభావదాహరణంగా తయారయిన కింబళునా ఆమంతో నేను యింటికి వెడలేమా అమ్మా, నాయనా నన్ను గుఱితింపలేనే అనుకుంటాను ఆరోజులనాటికి పూర్వార్థపరాయణుల పిల్లలు (వైదికలలో నన్నమాట) గోష్ఠానమంత జాట్లతో వుండేవేమే కష్టాచారం క్రమంగా తలయావత్తు గిరజాల పెంచడం (క్షత్రియవేషం) కొన్నాళ్లు ర్యాంం చేసింది. పిమ్మట తివాసీ కత్తిరింపూ చిన్నపిల్లకా కష్టతి తూర్పునుంచి రవాణా అయింది. క్రమంగా క్రాఫింగుకష్టతి లోకి వచ్చింది యిది అమల్లోకి వస్తున్నప్పుడు రోజుల్లో రచించించే మామెట్లమెట్టి కొమే క్వరీకేకం. అప్పటికి యెవరో యెక్కువ తిరగతిల్లా వాగూ, బాగా యింగ్గిపు చదువు కొన్న వాయాతర్పు యీ క్రాఫింగుకేకకి జంకే వారు ఆవాటి కొందఱు నాగరికయవకులను మనస్సున పెట్టుకొని పుట్టినదే యీ పద్యం — “నకలమ్మకొ గొటిగించుకొందు రకటా !

సన్నాగిగులా? కారు; బొట్టక కొంతేనియు ఫాలమం దిడ రదే మో, ముండలూ “ కాగ; వి ప్రకు తోతంతుల కిట్టి పాటు గలిగకా తెవారి మాటే? యెం దుకు నొకం దిటు మాటే ! నీ కెటుగరా దో నేవి ! కామేశ్వ !”

యా శిశులలో చాలా పద్యాలు లోకపు మార్పునూర్చి వుంటాయి. అప్పటికి ఆ క్షుల్ప మార్పు దూరంగా కనపడేది యిట్లక బూడ్చు కొండోపై క్రామనూ కూర్చునే స్థాడెట్లు, ఆవేషంలోపై భోంచేసే (హాట్ లో నే కాగ) వాళ్ళు బయలు దేటాగ. యారీతి మదరాసులో చూచిన విద్యా గ్రుక్కగా మందేకానికి దిగుమతీ అయింది. హావపు జమిందార్ గాగ మద్రాసువిద్యా క్షయం చేసినవారే ఆయన మడి కట్టుకోవడం గుగదా అని లోకుల గట్టి వండ్ల బ్రాహ్మకు కూడా మడిగట్టుకోకుండానే వంటచేయడం ఆరంభించాడు వారంకోజాలపాటు ఆ పద్ధతి నడిగించి ఒకరోజున గుట్టుపు కమ్మ పుచ్చుకొని — “నేనాపాత్రు యైతే నాపం కినికూర్చునేవారంత ఆపాత్రులనుకొన్నాగా? నాకా నెన్నో!” అని ఆకి నూక జగింది తగవత జాగ్రత్తం గానే ఎంచించేవాడు. యీ వొక్క మాస్సే కాదు యెన్నో చూపులు వాల్లంతిలు అనే వచ్చిస్తే పడుకున్నాయి సామాన్య ప్రజల మాట ఆలా వుంచుదాం అనివార్యంకష్టలుగా వుండే అంశపు కాంతలో యెంతో విద్వార మైన నాళ్ళోకన పడుతుంది. మొగాళ్ళ క్రాఫింగుకే మెట్లమెట్ల యేవగించుకొనేవళ్ళం.

దొంటి రెండు సాగులు తటాయి లేచి నిల్చి సభవారి యనుమతితో తన భావమును వెల్లడి చేయును. ఇదియంతయు అనుసంధికి రాత్రి రమరవి పండ్లెండుగంటలు కాంచుచుండును. అప్పుడా విషయమునగూర్చి వోట్లు తీసికొనబడును అటు తరువాత విద్యావిషయమునకు సంబంధించిన పెద్దమునుష్యుడొకడు ప్రతిపాదించిన యొక విషయము చర్చకు వచ్చును. అర్ధరాత్రి దాటినతరువాత పార్లమెంటులో చర్చలు జరుపరా దను నియమము ఇటువంటి విషయములకు వర్తింపదు. రాత్రి ఒకటిన్నర గంట వరకును ఈ చర్చ సాగును అప్పుడు దానిని గూర్చి వోట్లు గైకొనిగా సభిమగియును. అంతట మన సభ్యుడు చాల డిస్సీపోయి యింటికి పోవును, పార్లమెంటు నిర్విజీవనమును రూర్చిన యీ వర్ణనము ఇప్పటికిని కొలదిమాత్రపు మార్పులతో సరిపావుచున్నది. 1902 కు పూర్వములో జన సమయమున నొక అరగంట సభకు విరామముండెను గాని ఇప్పుడట్లుగాక నిరంతరముగా జరుగుచుండును. అధ్యక్షుడు భోజనముకు వెళ్లి నప్పుడు ఉపాధ్యక్షుడు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించును. ఇటీవల సభ రాత్రి 11 గంటలకు మాత్రమే సమావేశ మగుచున్నది.

* ౧౮ కోర్టిస్ ఇర్ బ్రుగారు వ్రాసిన “పార్లమెంటు అను గ్రంథము” నాధారపరచుకొని ఈ వ్యాసము వ్రాయబడినది.

తిరువార ఆడవాళ్ళుకూడా యేదో నూదిరి క్రాఫింగులోకి దిగారు. అంతటితో ఆకడెదు యింకా విదాకులవల్లం ప్యాసుకాలేదా? ప్యాసయేదాకా వుంటే మయికాలం కాస్తా గతిసందని కాబోలు యితరోపాయాల ద్వారా మొదటి సంతారానికి క్షుస్తిచెప్పడం జగగుకూ వుంది. అది యెండటికో తలవంపుగా వున్నా అగ్గిరించడం అనివార్యమే అలుముకుంటావుంది. కొన్నాళ్ళుకై ప్రవమతంలో కలిస్తే బాంబుం దనుకోనేవారు అది మా చిన్ననాటి ముచ్చట. ఆలాకలిసినవా డెవడేవా నూట నాటవుంటేవాణ్ణి లేచిపోయిన యిలాల్లని చూచినట్లు చూచేవారు. యిప్పు డాలా కలిసే వాళ్ళంటూ లేనే లేగు. ఆ నాగరికత ప్రతియింట్లోనూ వ్యాపించి కనపడుతూ వుండడంచేతని తోస్తుంది. దీనికి యెవ్వరి బలవంతము అక్కట లేదు. కాలమే ఆయా మార్పును తెస్తూ వుంది అంశ్యజాలు. అది మంధ్రులుగానూ, అది మద్రావిళ్ళుగానూ మఱారు మొదట కొన్నాళ్ళదాకా; అంతలో గాంధీగారు వారిని పరిజనులుగా మర్చివేరారు. దేవాలయాల్లో నేడో లేవో ప్రవేశంపెచ్చారు. అంతమాత్రానికి వారి నాయకుడు అంచెద్దిరు గారు సంతోషి పడేటట్లు తోచడంలేదు. ఆయన కొర్కి యెంతింజూ వుండో! యింతింజూ ఆయనమాత్రం పద్ధతులగు భువనాలూ వొప్పుకొని ఆరంభించే గాంధీగారిని ఆరాధిస్తూన్నట్లే తోచు గాంధీగారు పెకొటి లోపల వొకటి పెట్టుకొని యే పనిగాని చేసారంటే ఆయనాకి లోకులే కాదు, దేవుడకూడా సమ్మతించడు. అయితే యీ పారిజనులను దేవాలయాల్లో ప్రవేశ పెట్టడానికి రాజకీయంగా యేదో వడ్డీకేం వుండి తీరుతుందని వ్యాఖ్యానంచేయడం అనివార్యంగా కనపడుతూ వుంది. యేమంటే స్వగాజ్యం రావడానికి గుమారు పది కొట్లమంది మహమ్మదీయులు అటంకం కలిగించడం ఆబాలకపాలము యెట్టిగిందే యీ పారిజనులు ఊ అనడమే తరవాయిగాని అంటే వారు వుపయన సంస్కారం చేసి కల్పకొని- ‘సయం పంచోత్తరం శతం’ అన్నమాదిరికి తడిసి మోపెడై చుట్టి పూడ్లం బుకరంగా పరిణమించడంలో ఆకస్మిక మేముంటుందీ! యిది నూలదృష్టు

(18 వ పేజీ చూడుడు)

కేసరిగుట్టిరం లిమిటెడ్, మద్రాస్
ఓరిస్సా, నైజామదొమియన్సు, అంధ్రప్రదేశ్
తమిళనాడులకు పంపిణీ :
సీతారామ జనరల్ స్టోర్సు,
విరంపురం, ఏకింద్రాబాదు, బెజవాడ, మదరం

శృంగారంనాడు ముస్లిములు మసీదుకు మళ్ళా
లని, శనివారంనాడు యూదులు సిన
గాగ్గకు వెళ్ళాలని, ఆదివారంనాడు క్రైస్తవులు
చర్చికిపోవాలని విధిగా నిర్ణయించారు. హిందు
వులు దేవాలయానికి చేరేందుకు అలాటి నియమ
మేమీ లేకపోవటం జరుగుతున్నది. ఒకవేళ వెళ్ళడ
మంటూఉంటే, "హేతువులేనిది తీతువ కూయ"
దన్నట్లు, ఏదో కారణం ఉన్నదన్నమాటే.

చేతిలోడబ్బు, శరీరంలోశక్తి, మనసులో
శాంతి లోపించినప్పుడు ప్రతివ్యక్తికీ ఛప్పన
స్ఫూర్తించేవి రెండు ఒకటి ధైర్యజ్ఞుడు, రెండు
దేవుడు. అన్నీ సక్రమంగా నడుస్తున్నంతవరకు
అంతా తన ప్రయోజకత్వమేనని మిడిసిపడే
పెద్దమనిషికి, బండిబాట తప్పగానే నిబ్బర
మంతా నీరవుతుంది. అందుబాటులో ఉన్న
జ్యోతిషుడి దగ్గరకు ముందు పరుగెత్తుతాడు.
జాతకచక్రంలో గ్రహాలను సమయానుకూలంగా
ఫీరాయించి, నాలుగు రాజ్యాలను సిద్ధాంతి
గారు ప్రసాదిస్తే కొంత తృప్తి పడతాడు.
అప్పటికి స్థితిరంజకదశావళి నీవే తప్ప నితః
పరం జెరుగ, రావే ఈశ్వర, కావ వే వరద
సంరక్షింపు భద్రాశ్రయ!" అని భగవంతుణ్ణి
ప్రార్థిస్తున్నాడతాడు.

కేవలం లోకాతీతులైన ఋషిపుంగవులు,
పరివర్తమైన భాగవతోత్తములు తప్ప, సామాన్య
జనం నిష్కారణంగా భగవంతుడి ప్రసక్తి
పట్టించుకోరు, కొండరి పట్ల నిస్సహాయత
అందుకు కారణం కావచ్చు. మరికొందరిపట్ల
ఇహలోక సౌఖ్యకాంక్షగాని, పరలోక మోక్ష
వాంఛగాని భక్తికి దారితీయవచ్చు. అది గాక
పోతే చేసిన కృత్యాలకు సంబంధించిన పాప
భయంవారి దృష్టిని దేవుడైతే మరలించ
వచ్చు.

కాని, భక్తికి ముఖ్యకారణం భయం. ఆ
రెంటికి ఎక్కువ సంబంధం ఉండడంవల్లనే
"భయమా, విభక్తి" అనే జంటమాట ప్రచారం
లోకి వచ్చిఉంటుంది. ఆధునికశాస్త్రజ్ఞులలో
నాస్తికులైనవాళ్ళు మానవుడే దేవుణ్ణి సృష్టించా
డంటారు. వానరత్వం వదిలి నరత్వం సిద్ధించే
కాలంలో మన పూర్వులకు, ఉరుములు, ఏడు
గులు, గాలివానలు, భూకంపాలు, అడవి

కులాసాకబుర్లు

భయమూ భక్తి

శ్రీ జి. యన్. సూరి

మలబలు మొదలైన అర్ధంగాని విషయాలు
అనేకం ఉండేవిట, వీటినుంచి రక్షించుకోటం
చేతగాక అపరిమితంగా భయపడేవాళ్ళుట.
మొదటి సితిలో ఈ పంచభూతాలనే దేవుళ్ళుగా
పరిగణించి మొక్కివాళ్ళుట. ఈలాంటివాటిని
కట్టించే శక్తిని ఏదోవిధంగా తృప్తిపరచకపోతే
చెండుకు తింటుంది భావించేవాళ్ళుట. క్రమంగా
ఈభావం వాగ్వికృతమయి మారిపోయి భగవంతు
డంటే దయామయుడని, నిరాకారుడని వగైరా
వగైరా అని అనుకోసాగినారట.

ఇదంతా నిజమయినా, కాకపోయినా, ఒక్క
విషయంమాత్రం ఒప్పుకోక తప్పదు. మానవ
స్వభావాన్ని, లక్షణాలను దేవుడికి ఆపాదించటం
జరిగింది పొగడితే ఏమనిపెనా పొంగిపోతాడు;
లక్ష్యంచెయ్యకపోతే అగ్రహిస్తాడు. అదేవిధంగా
స్థితిని ఆరాధిస్తే దేవుడు తప్పక ప్రసన్నుడవు
తాడనే నమ్మకం అవతరించింది. ఒంటరిగా కాక
మందిలో ధైర్యం ఎక్కువగా ఉంటుందికాబట్టి
ఈ తరంగానికి ప్రత్యేక ఆలయాలు ఏర్పడి
ఉండవచ్చు.

అయితే దేవుడి మన్నన పొందటానికి స్త్రోత్ర
ధ్యానాదులు ప్రధానమైన భక్తిమాత్రమే ఏకైక
సాధనం కాదని మనపురాణాలే చెబుతున్నాయి.
శ్రీ మహావిష్ణువుచేత ఇన్ని అవతారాలు ఎత్తించిన
జయవిజయులు గాథ అందుకు నిదర్శనం...
భగవంతుడి ద్వారాపాలకులను శిక్షించి, మూల
'విరాటు'నే ముప్పతిప్పలపాలు చేసిన సనకసనంద
నులు మహర్షులై మోక్షం సంపాదించారు.
త్వరగా మూడు జన్మలలోనే పోగొట్టుకున్న
ఉద్యోగం తిరిగి రాబట్టుకోటానికి, అనవసరంగా
ఏవిధమైన ప్రసక్తి లేని మానవులను హింసించిన
జయవిజయులూ ముక్తి పొందారు. కాని
ప్రకృతివిరుద్ధంగా కనబడే ఈ మార్గాన్ని జన
సామాన్యం అనుసరించటానికి సాహసించదు.
వీళ్లే గాడు; స్వయంగా శ్రీ మహావిష్ణు వే
ఆ విధంగా హామీ ఇచ్చిఉండకపోతే జయవిజ

యులుగూడ పద్ధతి అవలంబించే వాళ్ళుకారు.
అందువల్ల భగవంతుడి ఆదర్శం సంపాదించటానికి
భయమూ భక్తి ప్రధానమార్గాలు కావటంలో
ఆశ్చర్యం లేదు.

క్రైస్తవ ఆరాధనలో భయభక్తులకు ఎంత
ప్రాముఖ్యత ఉన్నదో గమనించదగిన విషయం.
దేవుడికల్గిన కప్పివేయటం అసంభవం కాబట్టి
చేసిన చర్యలు ఎప్పటికప్పుడు భగవంతుడి
చిట్టాలోకి ఎక్కువగా ఉంటాయని గ్రహిం
చారు. అందువల్ల చేసిన తప్పును ఒప్పుకోటమే
ఉత్తమ మననిర్ణయించారు "నీవు ఉత్తముడవు;
నేను పాతకుడను." అనే సూత్రాన్ని అవలం
బించారు. ఆదివారము నాడు చర్చికి పోయి
అక్కడ చేరినవారి నందరినీ చూసేటప్పటికి
ఇంతమంది పాతకులలో నే నెంతటివాడినీలే అని
ప్రతివ్యక్తికి ఒక విధమైన నిబ్బరము చిక్కు
తుంది. తప్పిదాలు ఒప్పుకుని, తుమాపణ చేసుకుని
బయటికి రాగానే, చిహ్న చింత లేకుండా
మామూలు కార్యక్రమానికి పూనుకోటానికి
వీలవుతుంది.

ముస్లిముల ఆరాధన మరోవిధంగా ఉంటుంది.
వీరిదృష్టిలో ప్రధానమైనది బలం. వారి స్త్రోత్రం
లోగూడ దేవుడి శక్తిసాముద్ధాలను కీర్తించ
టమే అధికంగా ఉంటుంది. 'అల్లాహ్ అక్బర్'
అంటేదేవుడు సర్వశక్తులు కలవాడని అర్థమట
యనానీవైద్యం చూడండి. వాళ్ళమందులుకేవలం
మంగులుమాత్రమే కాదు. వ్యాధినిర్మూలకం
ఉపకరించే ఓషధులేగాక, బలమిచ్చే పదార్థాలు,
కడుపునింపే ఆహారము మొదలైనవన్నీ
కలిపిపాల్యాలగా నేటిస్తారు. అదేవిధంగా వాళ్ళ
ప్రార్థనావిధానంకూడ ఉంటుంది. సూర్య
నమస్కారాలవలె, అందరూ కలిసి ఒక్కసారిగా
నుంచుని, కూర్చుని, వంగి, లేచి, గట్టి గొంతు
కతో అల్లాను కీర్తించటంవల్ల మానసికశాంతి,
శక్తి చేహరటమేగాక శరీరానికి కూడ మంచి
వ్యాయామ మవుతుంది.

మన సైన్సరిక మిత్రులయిన తమిళుల భక్తి
విషయంలో భయమే అధికంగా గోచరిస్తుంది.
గుడి కనిపించినా, దేవుడి ఊరేగించే కనిపించినా
ఎంత అవసరమైన పనిమీద పోతున్నప్పటికీ,
దాతీజాత్యుడు నిలబడిపోతాడు. కాలికి ఉన్న
చెప్పులు వదిలివేస్తాడు. చెంపలు రెండూ భద్రము
మని మోగించుకుంటాడు. నడుమునకి తే చెవులు
పట్టుకుని గుంజిళ్ళు తీస్తాడు. కనీసం మోకా
ళ్ళయినా వంచి గుంజిళ్ళుతీసినట్లు ఆభినయిస్తాడు.
పైకిలు తొక్కుతున్నా, కారు నడుపుతున్నా,
చుట్టుపక్కలవారికి భయం వేసేట్లు రెండు
చేతులూ వదిలి, ఒక్క నమస్కారమైనా పెట్టి
తీరుతాడు. ప్రతిపర్యదినాన దేవాలయానికి వెళ్లి
వస్తాడు. ఇందువల్ల ప్రాపంచికవిషయాలను
తక్కిన రాష్ట్రీయులకంటే తక్కువగా పట్టించు
కుంటాడని గాదు. ఇతరులకంటే దైవతీమాత్రం
ఎక్కువేనని చెప్పవచ్చు.

భక్తివిషయంలో ఆంధ్రులలో అధిక
సంఖ్యాకుల దృష్టి వర్తకదృష్టి అని చెప్పవచ్చు.
మొక్కుబడుల విషయంలో తెలుగువారిని
మించినవాళ్ళుండరు. ఆత చూపనీది భగవంతు
డైనా అనుగ్రహించడని మనవారికి గట్టినమ్మకం.
ఉద్యోగంకోసం మొక్కుబడి, సంతానంకోసం
మొక్కుబడి, ఎలక్షన్లకు మొక్కుబడి, కొర్రు
వ్యవహారాలకు మొక్కుబడి, క్రాస్ వర్డ్ పజి
ల్సుకు, లాటరీలకు మొక్కుబడి—ఇత్యాదివి
ఎన్నో చూస్తున్నాము. ఆకుపూజలు, అభిషే
కాలు, అర్చనలు, అప్పాలు, పెంకాయలు,
కేకాలు మొదలైనవి ప్రతివాడూ ఎప్పుడో
ఒకప్పుడు చేయించే ఉంటాడు. మన కన్న
ముప్పుయిమాడుకోట్ల దేవతలూ చాలక ఉత్తరాది
బాబుదేవుళ్ళు, దరగాలు, మరియమ్మలు మొద
లైనవాటిని గూడ యథాశక్తిగ ఆరాధిస్తూనే
ఉంటారు.

తలచుకునేవాళ్ళను మాత్రమే భగవంతుడు
కనిపెట్టి ఉంటాడనకోటం సమంజసం కాదు.
తల్లిదండ్రుల విషయంలోనే ఇది నిజం
కానప్పుడు దేవుడి విషయంలో వేరే చెప్ప
నక్కరలేదు. ఏది ఎట్లా ఉన్నా భయంవల్ల
భక్తులు కావటంమాత్రం ఏవిధంగానూ ఉప
కరించదు.

బులంసూ-బులంసూ (17వ పేజీ తరువాయి)

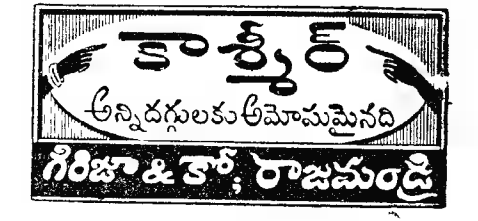
లకు తోచేది. ఆయన శ్రీకృష్ణుడంతవాడు "చాతు
ర్యర్థం మయాస్పష్టం". అనికంఠోక్తిగా
చెప్పిన మాటను ఖండిస్తూవుంటే, పూర్వ మహా
ర్షులు యీ విషయంలో చాలా ద్రోహంగా
ప్రవర్తించారని బాహుంగా వ్యాఖ్యానిస్తూ
వుంటే విని పూరుకోవడమే గాని పెదవి మెడి
లించే వారు కనపడరు. ఆ మహాముఖులు యే
విధమైన లాభాన్ని అపేక్షించి యీ అస్పృశ్య
తను కల్పించారో బోధ పడదు. వారు
నిస్పృహులు. 'ని స్పృహ స్వత్వంజగత్',
కనక వారికి లాభాపేక్ష కల్పించలేదు. కాని
నిజానికి మనకే లాభాపేక్ష వున్నట్లున్నా, దాన్ని
పురస్కరించుకొని గుళ్ళో వుండేది రాయే అని
నిశ్చయం పూర్తిగా కలక్కపోయినా పాల
కోసం రాయిమోయడానికి సిద్ధపడుతూ వున్నా
మేమీ! అని నా వుత్సేహ. నేనే కాదు, నా
తలమీదనుంచి యెగిరిపోయేవాళ్ళు కలిగించు
కున్నా యీవిషయంలో వాళ్ళు మాట్లాడ
డానికి ప్లాట్టారం యెక్కిటప్పటికల్లా 'గెటాట్'
మర్యాద జరిగి తీరుతుంది. అందుచే చూస్తూ
పూరుకోవడమే కర్తవ్యం, సంఘ శక్తికి కల
యాగ". యీదేవాలయప్రవేశంవల్ల అభిమతార్థ
సిద్ధికలితే "రతంచెడినా ఫలమేనా దక్కిన"టవు
తుంది. అలాకాక "భక్తి తేలిపి లకునే న రోగ
శాంతి" (లకునమంటే వుల్లి) అవుతుందా? ఆ
పక్షంలో మనఃసంప్రోక్షణ చేసువుతాయి. మన
మే మవుతాము? మేలుకోటలో (దీనికి తిరు
నారాయణపురం అని నామాంతరం) ప్రతియేటా
మాడుకోజులు హరి జనులకు ప్రత్యేకించి
ఆలయం వదిలిపెట్టి నాలుగోనాడు వాళ్ళు తొల
గిన తర్వాత ఆ గ మోక్ష ప్రకారం
సంప్రోక్షణాదులు జరుపుకున్నట్టే
యిష్టుమనాడా జరిగితే కొంత బాగుండేది.

గాంధీగారు తొక్కిన తోవ బొత్తిగా ఆయో
మయంగా వుండడంచేత ఆస్తిక దేవ్యదూ
ఆమోదించే తోవలో లేదని వ్రాయక తప్పదు.
యేదో తగినంత హేతువు లేకుండా నిస్పృహు
లైన మహర్షులు యీ అస్పృశ్యతని కేవలం
ద్రోహబుద్ధితో కల్పించారనడం పాప హేతు
వనక తీరుదు. బహిష్కరణ ప్ర్యేలకు అస్పృశ్య
తను విధించిన ధర్మశాస్త్రకర్తలు జాతాశాప
మృతాశాపాదులను విధించిన ధర్మశాస్త్రకర్తలు
—వీరందరూ యేదో అవచారం చేసినట్టే ఆలో
చించ వలసివస్తుంది. ఆయో అశౌచాదులు శిరసా
వహించడం వంటిది యిదిన్నీ, శాస్త్రకర్తలు అప
రాధు లడడమే అవరాధం. యిది శాస్త్రసమ్మతం
కాక పోవడమే కాక యుక్తిసహంగానూడా
లేదని వ్రాయడం తప్పదు. భగవద్గీతను విశ్వసించే
మహాత్ముడు దానిలో అంగీకరించిన వర్ణభేదా
న్నీన్నీ, ఆయావర్ణాల కేర్పడిన ఆచారభేదాలన్నీ
బొత్తిగా పాటించక పోవడం యుగస్వభావంగా
కనపడుతుంది. "తేహం నిందా న కర్తవ్యా
యుగరూపాహి తే ద్విజాః". అంటరానితనాన్ని
తొలగించడం దేవుడికి పెట్టి నిర్మూలంప
చేయడం వలన దేవాలయాల
పుట్టుకకే భంగం ప్రాప్తిస్తూ వుంది. వాట్ల
పుట్టుక కేవలం శాస్త్రవిశ్వాసాన్ని పురస్క
రించుకొని సమర్పించాలి. మమ్మకు వొక పుదా
వారణం చూదాం. కనకదుర్గకి సంపన్నగృహ
స్థులు నాలుగువందలదాకా వెల చేసే పట్టుచీరలు
సమర్పిస్తారు—ఆ చీర రాతిబొమ్మకేనా? కట్టడం
అధరూపాయిదో, రూపాయిదో అయితే
చాలదా? అంటే కాని అసలే అక్క అలేదు.
విగ్రహనిర్మాణం చీరపహితంగానే చేయబడి
వుంటుందికదా! అంటేకాని యే ఆస్తికుడు
సమర్పించగలడు? కేవలం భక్తి, విశ్వాసము
—ఇవే గతి అంతయెత్తు ధ్వజ స్తంభం యెంచుకు?
అన్ని అంతస్తుల గోపురా లెందుకు? ఆలయమూ,

మండపాలూ యేభక్తులో వచ్చి భజన చేసుకొనే
సమయంలో హోమోపదాని! పువరూగపడతా
య ను కుండాం. గోపురం యెంచు
కువరూగిస్తుండంటే జవా చేమిటి? పావురాలు
నివసించడానికేనా? "తస్మా చ్చాస్త్రం
ప్రమాణంకే కార్యాకార్యవ్యవస్థితా" అనే
గీతావాక్యమందు యే వేళమేనా సమీక్షవుంటే
దేవాలయాలకు యీ ముప్పు మూడేడి కాదు.
వేదమతం పరలోకానికి చేరడానికి చాలా చేరు
వలో (యిప్పుడు స్వరాజ్య ప్రాప్తి చూ.)
వుంటుంది. గాంధీగారు దాన్ని దూరంచేస్తూ
న్నారు, దీన్నిదగ్గరికి తెస్తే తెస్తారు గాక;
రామభజనచేయడం, యితరులను చేయడానికి
ప్రోత్సహించడం యిందంతా యెంతో బాగుంది.
ఆ భజనీ య మై న దై వం వ స యే
చోటు విరహద్ధంగా వుండడానికి వ్యతిరేకించే
వసులు ప్రోత్సహించడం పాపహేతువు కాదన
డానికి యెవడికి నోరూడుతుంది. స్త్రీలు యిచ్చే
ధనం ఆభరణాలవ్వారా కాక అన్యధాగా స్వీక
రిస్తే బాగుంటుంది. యెవరో ఒకరికి ఆలా
తెల్పితే ఆలాగే యిస్తారగాని యేదో కొంచెం
కట్టుబాటు తప్పించడానికి గాంధీగారు ప్రోత్స
హిస్తే ఆయన సంతోషిస్తారనో యేమో,
తాను—హరిజన బాలికను పెండ్లానడలచి
నట్లున్ను, ఆయీ వివాహానికి సహాయం చేయ
వలసినట్లున్ను" కొర్రూ పత్రికలో ప్రకటిం
చాడు ఒకాయన. దేవు డండటికి తుల్యుడు
కనక అందరూ సేవించవచ్చునని మహాత్ము
డంటే, "సూచీప్రవేశే ముదలప్రవేశే" అన్న మాది
రిగా ఆయీ సంపన్నగృహస్థపుత్రుడు ప్రయత్ని
స్తున్నాడు. కులాలలో బ్రాహ్మలంతా కారు
గాని వైష్ణవులు త్వరలో మార్పు చెందడం కష్ట
మనుకొనేవాళ్ళం. యిప్పటికింకా క్రాశింగు తల
కాయలు వారిలో తక్కువ. అట్టి వైష్ణవులతో
మహాత్ముడు విలోపవీరకాడితనానికి సమ్య

తించడం లోకానికి మార్గదర్శకమైన కావచ్చును
గాని, ఆయీ పను లన్నియు కేవలం స్వయం
నిర్ణయనూత్రబద్ధములే యనక తప్పదు. తత్త
థాస్తామి. యేదో చతురుద్భావతారంగా విద్యాం
నులు శిరసా వహించే పాపయ్యకాస్తులుగారిని
గూర్చి నాలుగు మాటలు వ్రాయడానికి మొదలు
పెడితేవార్ధక్యదోషంచేత ఆ వ్రాత నలలోస్థుచి
పింగళిలోకి దిగి తుట్టుకుడి దేవాలయాలూ శోభ
రాలూ వగైరాలోకి వచ్చింది. ఆ పాపయ్య
కాస్తులుగారిరెండు మట్టుకు కాస్త విద్యాంనులకు
యీలోకంలో నివసించడానికి అనుకూల్యం
వున్నట్టు తోస్తుంది. అనగా పందొమ్మిదో
శతాబ్దంవరకు కొంత పండితులకు వీలుగా
వుండన్నమాట. యిహీల కలిగే మార్పుల కొక
నమస్కారం. ఆనాటి పండితులు ధన్యులు.
తేభో మహద్భోగ నమః.

"కాడుకుల్ గల్గిర గూతు లున్నవిలినం
గోడండ్రు నల్లండ్రు నే
కడబాతుల్ ఘటిముంతుకో?...
.....కామేశ్వరి!"
స్వరాజ్యం వస్తుండేమిటి? వచ్చిందే అన
కుండాం, వచ్చినా సరే,
"గతకాలము మేలునచ్చుకాలముకన్నకా".
స్వస్తి! (భారతం)

‘తెలుగు’

రచయిత: శ్రీ మంధలపతి ఉపేంద్రశర్మ, ప్రాచ్యపాఠశాలపరిషత్తు, గుంటూరు, తెల. రూ. 1-0-0.

ఇది ఆరంగంనుల వచనసాటిక. తిక్కనకవి జీవితం దీనిలోని కథావస్తువు అసామాన్యప్రతిభా వంతుడు తిక్కన. మూలాన్ని అతిశయించేట్లు ముప్పాతికకు పైగా మహాభారతమును తెలిసిన మహావేదాక ఆయన శిల్పకాస్త్రవేత్త; గొప్ప రాజ్యతంత్రజ్ఞుడు. పదమూడవశతాబ్దపు మధ్య కాలంలో జీవించినట్లు చారిత్రకులు నిర్ణయించారు. ఈ నాటకం తిక్కన జన్మస్థానమైన గుంటూరులో ఆరంభమవుతుంది. విద్యార్థిదశ పూర్తికావడము తిక్కన, తండ్రి కొమ్మనతో ఆంధ్రదేశపు చరిత్రను చర్చిస్తాడు. తాత మంత్రి భాగ్యుడి భాగ్యుర రామాయణంలోని పద్యాలను విని ముగ్ధుడవుతాడు. దేశం చూడడానికి తండ్రిదగ్గర సెలవుతీసికొని బయలుదేరుతాడు. తరువాత రంగంలో నెలూరున మనుమనిద్ది కొలువు ప్రవేశిస్తాడు. తన శిల్పకాస్త్రవైదుష్యముతోను, సారస్వతవిమర్శలతోను రాజసభను రంజింపజేస్తాడు. మూడవరంగంలో కాటకరాజుతో యుద్ధం, ఖడ్గతిక్కన పరాక్రమం మొదలైనవి విప్పించబడినవి నాలుగవ రంగంలో పదభేష్టుడైన మనుమనిద్దిని ఉద్ధరించటానికి ఓరుగల్లు గణపతి దేవరాజాధిగారికి తిక్కన రాయబారిం జరిగి, ఆ రాజును మెప్పించి ఒప్పిస్తాడు. నెల్లూరికి దండయాత్ర సాగుతుంది. విజయాలైన మనుమనిద్ది మంత్రి తిక్కనల సంతోషం అయిదవ రంగం వర్ణిస్తుంది. ఆరవ రంగంలో మనుమనిద్దికొలువుతన తిక్కన మహాభారతరచనను శాఖించి ఆయన ఘనతను కొనియాడడముతో నాటకం సమాప్తమవుతుంది. చారిత్రకదృష్టినిబట్టి ఈ నాటకం ప్రశంసనీయం గానే ఉన్నదని చెప్పవచ్చును. కాని రంగస్థలంపై ఎంతవరకు ప్రదర్శనయోగ్యమో ఉహించటం కష్టం. చిరరంగంలో తిక్కన పాత్ర సజ్జకపోవటం పెద్దలోపం నాటకం తేలిపోయి పట్టవుతుంది. స్త్రీపాత్రల ప్రమేయమే లేదు. అందవల్ల విద్యార్థులు ప్రదర్శించడానికి అనుకూలమని చెప్పవచ్చును.

* * * ‘అభినవ భారత చరిత్ర’

రచన: శ్రీ తూములూరి శివరామయ్య, దుర్గా మాడంక బుక్ డిపో, గవర్నరుపేట, తెజనాడ తెల రూ. 1-4-0.

‘భారతీయ విద్రోహ’ అనే హిందీగ్రంథాన్ని అనుసరించి వ్రాయబడిన దీ రచన. 1857 వ సంవత్సరపు స్వాతంత్ర్య సమరాలంతరం 1919 వ సంవత్సరంవరకు హిందూదేశంలో విప్లవోద్యమ చరిత్రను ఈ పుస్తకంలో వర్ణించారు. సవర్కారు సోదరులు, కుదీరాం బోస్, రాసవిహారి బోస్ మొదలైన విప్లవనాయకుల చర్యలు గ్రంథకర్త వివరించాడు. దేశంలోని ప్రతిరాష్ట్రంలోనూ అప్పుడు జరిగిన విప్లవోద్యమ నిర్వహణను విపులంగా వ్యక్తీకరించాడు. ఒక ప్రశ్నక కాలంలోని విప్లవచరిత్రను మూచించటంకంటే భారతీయ విప్లవచరిత్రను సమగ్రంగా వివరించినట్లయితే ఎక్కువ సమంజసంగా ఉండేది. వేరే వేరే గ్రంథాలుగా వ్రాయటంకంటే కుదించి ఒకే పుస్తకంలో దీనికి సంబంధించిన చరిత్రను విశదీకరించటం ఉపయుక్తమైన మార్గం. పుస్తకం చదువుకు, లోపలివిషయాలకు ఎక్కువసంబంధం లేదు. ‘భారతీయ విప్లవ’ అన్న హిందీమూలపు పేరే ఎక్కువగా ఒప్పించేది. తెలి సాఫీగానే వర్ణించింది.

గ్రంథ పరిచయము

ప్రపంచ చరిత్ర

రచయిత: పండిత నెహ్రూ అనువాదకుడు: శ్రీ చింతా దీక్షితులు, కల్చరల్ బుక్ ట్రస్ట్, పెరంబూరు, మద్రాసు. 2-0-9.

చరిత్ర అంటే లేదీలక్రమంగా రాజులను గురించి, వారు చేసిన యుద్ధాలనుగురించి. వారి పరిపాలనావిధానమునుగురించి మాత్రమే ఏకరపు పెట్టటం కాదనే విషయం సర్వత్రా ఒప్పుకుంటున్నాడు. ప్రజల నాగరికత, సాంఘిక జీవనము, కళలు మొదలయినవాటిని సమగ్రంగా వివరించేదే చరిత్ర అని ఇప్పటివారి భావన. కాని కేవలం ఇలాంటి దృష్టితో వ్రాసిన చరిత్రలు చాలా అరుదు. అందులో మాఖ్యంగా ప్రపంచ చరిత్రలు మరీ అరుదు. సుప్రసిద్ధ

ఆంగ్లేయ రచయిత H.G. వెల్స్ ఈవిషయంలో మార్గదర్శి అని చెప్పవచ్చును. నెహ్రూ పండితుడు వ్రాసిన ప్రపంచ చరిత్ర కొన్ని సందర్భాలలో వెల్స్ గ్రంథాన్ని అతిశయించినదని నిరాశేపంగా అవచ్చును. తక్కిన చరిత్రలకంటే ఈయన రచన రసవంతంగాను, సుభువుగాను, ఉపయుక్తంగాను ఉన్నదని అభిప్రాయం. కల్చరల్ బుక్స్ వారు ఆ గ్రంథాన్ని తెలుగులో ప్రచురించుచున్నందుకు అభినందనీయులు. అనువాదకులు చింతా దీక్షితులుగారు ఇందుకు అన్ని విధాలా తగినవాగు. ఈ రచన భాగం మాత్రమే కను సన్నిహితంగాను, ఆసక్తితో చదవటానికి అనువుగాను ఉన్నదని నిస్సంశయంగా చెప్పవచ్చును.

సంస్కృత ము - రాజభాష

శ్రీ మల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రి

హిందూదేశమున రాజభాష కాదగినది హిందీ యని మొదటిసంజెయి చెప్పచు వచ్చిన గాంధీమహాత్ముడే స్వరాజ్యము లభించుట కించుకముందును, లభించిన తరువాతను హిందూస్తానీ రాజభాష కావలెనన్న నిర్ణయాభిప్రాయ మావిష్కరించెననుట విదితియు. కాని, అ-బ్బీపార్సీ శబ్దములతో నిండిన హిందూస్తానీ కంటే సంస్కృతము సంస్కృతభరణ శబ్దజాల మకముగా నున్న హిందీ గ్రహించుటయే యావశ్యక మన్నవాద ముత్తర దేశమందెక్కువగా తేలిపోలేదు. అందుచే నీరెంటిలో నేడి నిర్ణీత మగునో యనుకొనుచున్న యీసమయమున సంస్కృతము ముందుకు వచ్చినది. స్వరాజ్యము సిద్ధించిన యీ సుభ సమయమున సంస్కృతాభివృద్ధిని దేశమున తల యెత్తుచున్నందుకు హైందవుడైనవా డానందింపక పోడు.

విదేశ ప్రభుత్వమువారును జీవితకారమై పరభాష నభ్యసించు స్వదేశీయులను తనయం దాదరాధిరూములు చూపకున్నను ప్రాచీనవిద్యాభిరతులైన సంస్థానాధీశ్వరులు కొందఱును, వదాన్యులైన శ్రీ మంత్రులు కొందఱును పోషించుచువచ్చుటచేతను, భరతఖండ మందార్యవిద్యాపక్షి సమూలముగా నడుగంటకుండటచేతను సంస్కృతము సజీవమై దేశము నెలద మండగిల్గిన సంచరించుచున్నదనుటకు దీని మహాత్మ్యమే కారణము. ఇప్పుడు సర్వతోముఖముగా దీని నభివృద్ధికి లేవలె నాయు, పాఠశాలలందు దీని నవ్యవిద్యయుగా నిర్ణయింపవలె ననియు, దీనినే రాజభాష కావింపవలెననియు వివిధ వాప్తయలందలి విద్యాధికులను సమన్న పదవులందున్న యధికారులను కొందఱు అత్యుత్సాహముతో నుపన్యసించుటకు దీని నుద్దరింప నవ్యోగించుటకును దీని మహాత్మ్యమే కారణము.

తొలుత సప్తసింధు తీరముల నాశ్రయించి యున్న యార్యజాతివారి కేది మాతృభాషయో, ఏది లోకము భాషయను నావముల నార్యావర్త దక్షిణాంశముల వాడుకలో నుండెనో, భరతఖండమున కాజన్మనిద్దమైన దాని సుప్రసన్నచరితామయే సంస్కృతము. పాశ్చాత్య పండితులు ఎండలో యిది నిరుపమానభాష యని నతించియుండ జగత్ప్రసిద్ధిగాంచిన దీని ఘనత యిట్టిదని మనము నేతే నిర్ణయకొనవలె?

విహీకనుఖ సాధనమైన వివిధవిజ్ఞానములకును, ఆముష్మిక సాధనమైన తత్వజ్ఞానమునకు నిది పెన్నె యని యొకమాట చెప్పి చాలును.

హిందూదేశమున నాలుగు వేల యేండ్ల క్రిందటివఱకు నిది వాడుక భాషగా నున్నదనుట వాస్తవము నలదెసల సంఘము పెరుగుచున్న యాకాలమున నిందలి శబ్దజాల మా యా దేశముల వారి యుచ్చారణవైకల్యమున వికృతరూపములు లను పేర తక్కిన వర్ణములవారి నాశ్రయించుటయు, దీని నిజరూపమునాత్రము బ్రాహ్మణజాతి నాశ్రయించి నిలుచుటయు సంభవించినది. అట్లు సుమారు వేయివత్సరములండి పిదప బ్రాహ్మణుల వాడుకనుండియు మెల్లగా దిగజాతినది. ఈయంశములకు వాల్మీకి పతంజలి మొదలగు మహానీయుల మాటలే ప్రమాణము. ఈ విషయమంతయు నా సంస్కృత వాఙ్మయ చరిత్ర మొదటిసంపుటమున విశదీకరించెయన్నాను. దీనిని బట్టి, అదిరి కొన్ని వేల సంవత్సరములు హైందవుల వాడుకలో నున్న సంస్కృతమునే యిప్పుడు రాజభాషగా నొనర్చుట సముచితమని భావింపవచ్చును.

సంస్కృతము క్లిష్టభాష యనెడి ప్రవాద మొకటి కలదు గాని, అది గణనీయముకాదు. నేడు వాడుకలో నున్న హిందీ గుజరాతీ తెలుగు కన్నడము మొదలగు భాషలలో సగానికి సగము తిత్సముయై యుండగా సంస్కృత పదముల పడుకుబడి హైందవుల కాభ్యాముగా నలవాటయినదే యని వేటుగా చెప్పవలెనా? వేలకొలది యుమడల దూరము నుండి వచ్చిన యాంగ్లము నలీలగా నభ్యసించిన హైందవులు తమ ప్రాచీనల తల్లిభాషయు తమ భాషలకు కల్పియునైన సంస్కృతము నేర్చుకొనటకు క్షేపణమురనుట సరికాదు. స్వరాజ్యముతో స్వభాష నుద్దరింపవలెనన్నను, గాంధీమహాత్ముడు కాంక్షించినట్లు రాను రాజ్యము ప్రతిష్ఠించవలెనన్నను, అందుకు సర్వవిధముల సముచిత మైనది సంస్కృతము తప్ప వేరొకటి కాజాలదు.

“దేశమున నెన్నిమార్పులు సంభవించినను చెక్కుచెదరక సాటిలేని సాగనుదనమున విలసిల్లునట్టియు, యూరపుఖండభాషలకు తల్లియైనట్టియు గ్రీకుభాష మార్గమునకు నుత్తమకా భాషకక్షికిని కారణ మైనట్టియు

వరువాక

రచయిత: శ్రీ పువ్వాడ శేషగిరిరావు, రావు బ్రదర్స్, తెనాలి. వెల 1-0-0.

ఇది హిందూదేశములోని కొందరు మహాపురుషులజీవితగాథలు సంగ్రహము. ‘విశ్వవైతాళికుడు’ అనే శీర్షిక క్రింద గాంధీ మహాత్ముని చరిత్ర వర్ణించారు. అదేవిధంగా ‘విశ్వకవి’ రవీంద్రనాథ్ టాగూర్, ‘విశ్వ వైజ్ఞానికుడు’ జగదీశ్ చంద్ర బోస్, ‘విశ్వ విద్యావంశం’ మదన మోహన మాలవ్యా, ‘విశ్వ సంస్కర్త’ రామమోహన రాయలు—వీరి జీవితసంగ్రహాలను మూలంగా వర్ణించారు. దీనిలో పేర్కొనబడ కష్టమైనవరు సవ్యభారతనిర్మాత లని ప్రస్తుతించి వారిని గురించి కొంతవరకైనా తెలుసుకొంటు విద్యుక్త ధర్మం. వీరితోపాటు సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణయ్య గారిని కూడా వివరించి ఉంటే ఆంధ్రులకు ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వటమేకాక సమంజసంగానూడా ఉండేది. పాఠశాలా పరిసరగ్రంథంగా నిర్దేశింప చూడటం వల్ల కావాలి తెలియత్రం ఒక విధమైన అసహజభరణిలో నడిచింది. రచనా విధానంలో మరికొంచెం శ్రద్ధ తీసికొన్నట్లయితే విద్యార్థులు ఎక్కువ ఉత్సాహంతోను, ఆసక్తితోను చదివేందుకు వీలు అయ్యేదేమోనని అనిపిస్తుంది.

‘రవి’

సంస్కృత భాష నేటికీ నటే హిందూదేశము గనక బహు యంతయు నాశ్చర్యకరము” అని తెలర దొర ఆశ్చర్యానందములతో గావించిన యాస్పృహవర్ణన యొక్కటియు చాలదా భాంతీయుల వ్యాదములందు సంస్కృతమే రాజభాష కావలె నన్న దృఢసంకల్ప మావిష్కరింపజేయుటకుకి భారతీయుల తమ తొల్లిటి కాణాచియైన యమృతవాణి నాస్వాదించి యుత్తమసారస్వతాంబుధి నోలలాడటగనను, ఆర్యారద్రక్షణాపథముల యాంతరంగిక సంబంధము స్పష్టపడుటకును హైందవరాజ్యము సకల దేశముల గౌరవాదములకు పాత్ర మగుటకును భారతభూమికాంతికి నిలయ నున్న పూర్వయశస్సును పునఃప్రతిష్ఠ గావించుటకును సాధనమైన దొక్క సంస్కృతమే యని సహృదయులు భావించురుగాక. పరమేశ్వర కృపచేసి నిది రాజభాషయై దేశదేశాంతరముల ఖ్యాతిగాంచుగాక.

ఈ వ్యాసము రచించినంతలో వచ్చిన 24 లేదీగల ఆంధ్రప్రతికలో ఢిల్లీలో జరిగిన కాంగ్రెసు కార్యకర్తల సమావేశమందు “కాంగ్రెసు కార్యక్రమము యావత్తు హిందూస్తానీ యందే జరుగవలెనని, రికార్డు యావత్తు నాగరక లిపిలో నుండవలెనని” ఉపసంఘము వారు చేసిన నూచనలలో మొదటి దంకికరింపబడినదని, రెండవదానియెడ మానము వహింపబడినది, అను ప్రకటన యున్నది. దీనిని బట్టి గాంధీ మహాత్ముని కొరకే తప్పక నెఱవేలునని భావించుట కవకాశము పూర్తిగా కనబడుచున్నది. కేంద్ర ప్రభుత్వ నిర్ణయమే చేసినచో, అన్ని రాష్ట్రముల ప్రభుత్వమువారును పాఠశాలాకాశాలలందు సంస్కృతముకూడా అవశ్యపతనీయ మగునట్లు చేయుదురు గాక!

నెరసిన వెంట్రుకలబైవదము

రంగు పూయవక్కరలేదు. అయిర్వేద విశిష్ట తెల్లని. రంగును మార్చి కాశ్యకముగా వెంట్రుకలకు నలుపు విచ్చును. గుణం కావివో, ధణ్యువానను చేయబడును. తెలుపు కొండమైయుండిన దూ 2-8-0; మద్యకమైయుండిన దూ 3-8-0; పూర్తిగా యుండిన దూ 5-0-0.

గమనింపు:-ఇది మొదడుకు కంటికి మంచి పోషణ విచ్చు లోషదము. Kesh Ranjan Aushadhalaya, M. 63, P.O. Ranigani (Burdwan

ఆర్థిక పారిశ్రామిక వ్యాపార విషయాలు

బ్రిటిష్ పారిశ్రామిక వస్తువుల

ప్రదర్శన

వస్తువుల అమ్మకమునకు ప్రకటనలు, ప్రదర్శనలు ఎంతేని దోహదము చేయను. ఒక ప్రాంతములో తయారగు, లభించు వస్తువుల నన్నిటిని ఒక్కచోటజేర్చి, ప్రదర్శన మేర్పాటు చేసినచో, దూరప్రాంతములనుండి వచ్చు కొనుగోలుదారులపని తేలికయగుటచే గాక, వస్తువుల అమ్మకమునకు కృత్రిమమును, వస్తువుల సంతలు, ప్రదర్శనలు మనదేశములో అవసరమండి జరుగుచున్నాయని యుద్ధముండెడిది. వస్తుప్రదర్శనల ప్రచారకవిజనము ఆధునిక కాలములో పారిశ్రామిక దేశము లన్నియు గుర్తించినవి. పారిశ్రామిక దేశము తమ దేశములో తయారైన వస్తువుల నన్నిటిని ఒక్కప్రదర్శనములో ప్రదర్శించినచో విదేశీయులనుండి వచ్చు వర్తకులకు ఆ దేశపువస్తువులన్నిటినిగూర్చిన భోగ్యమగుటగా లభించి, వ్యాపారాభివృద్ధి కలగజేయు నను భావముతో ప్రతిదేశము, ఏదేని ఒక ప్రదర్శనలను ఏర్పాటుచేయుట ఆచారముగా నున్నది. ప్రతి ఏటా జరుగు ఇట్టి ప్రదర్శనలలో బ్రిటిష్ పారిశ్రామిక వస్తువుల ప్రదర్శనము అతిముఖ్యమైనది. ఈ ప్రదర్శనలలో ఒక బ్రిటిష్ పారిశ్రామిక వస్తువుల ప్రదర్శన గాక, సామ్రాజ్యదేశాలలో తయారైన వస్తువులనుగూడ ప్రదర్శింపబడును. ప్రపంచములో అన్నిదేశములనుండి వ్యాపారస్తులు ప్రత్యేకముగా ఈ ప్రదర్శనకొరకే వచ్చి, బ్రిటన్లో వ్యాపార సంబంధము తీర్చుచుకొందురు. ఇట్టి ప్రదర్శన ఈ సంవత్సర మిప్పుడు జరుగుచున్నది. ఇది 27 వ వార్షిక ప్రదర్శనము.

ఈ ప్రదర్శనముతోము ఒక పట్టణములోనే గాక లండన్, బర్మింగ్ హాం పట్టణములు రెండిటిలోను జరుగును. లండన్లో ఎల్స్ కోర్సు, బలింపియా ప్రదర్శనశాలలలోను బర్మింగ్ హాంలో కాజిల్ బ్రూంసిచ్లోను ప్రదర్శన మేర్పాటుచేయబడినది. ఇంతటి పెద్దప్రదర్శనము ఇదివర క్న్నడు బ్రిటన్లో ఏర్పాటు చేయబడి యుండలేదు. ప్రదర్శనములో దాదాపు 8400 కొట్లున్నవి. వీటి నన్నిటిని ఒకమాటు చూచి వచ్చునచో 25 మైళ్ళు నడిచినట్లుగును. వస్తువులను చూచిన వ్యాపారస్తులు వాటినిగూర్చి వివరములను, వ్యాపారవర్తకులకు తెలిసికొన గోచరమౌ వారికి వివరములకు తెలియజేయుటకు ప్రతి పారిశ్రామిక వేత్తయు తన ప్రతినిధి నొకనిని తన కొలువదనమును, విదేశీవ్యాపారస్తులకు తమ దేశములోని తమ ప్రధానకార్యాలయములతో మాట్లాడుకొనుటకు ఈ ప్రదర్శనశాలలోనే ఏర్పాటున్నవి. ప్రదర్శన చూచుటకు వచ్చిన వారికి ఫలహారము, భోజనవసతులే గాక విక్రాంతి గదులు, ప్రాతపరికరములు, తంతి, తిపాల (విదేశీ తంతిలతో సహా) సౌకర్యములకూడా విరివిగా అమర్చబడినవి. ఇంగ్లీషుభాష రాని వారికి త్రోవ చూపించుటకు, అవుసర మైనచో వారికి సహాయకులుగా నుండి వస్తువులను చూపించి, పారిశ్రామిక వేత్తలతో వారికి సమావేశము ఏర్పాటుచేయుటకు అనేక భాషలు జేర్చిన 'దుబాసీ' లెందరో ఈ ప్రదర్శనలో ఉంచబడిరి. ప్రదర్శనలో ప్రదర్శింపబడుచున్న వస్తువుల కొలితల, వాటి ధరలు మొదలగు వివరములు మూడుభాషలలో పుస్తకములుగా అచ్చుత్తించి, పంచిపెట్టుచున్నారు. ప్రదర్శనలోని కాలలవైకాల్యము మొత్తము 9,87,414 చ. అడుగులు. ఇదిగాక బర్మింగ్ హాం ప్రదర్శనశాల ఎదుట 80 కేల ఎకరములలో ఇంజనీరింగ్ వస్తువుల నడిపించు విధానము ప్రత్యేకముగా ప్రదర్శన చేయుచుందురు. రాజదంపతులు ఈ ప్రదర్శనలోని మూడు భాగములను దర్శించిరి. ప్రదర్శన మే 14 తేదీవరకు జరుగును. సర్ హోమెమాడీ, సర్ కొవాన్ డీ జహంగీర్, ఎ. డి. మరాఫ్ మొదలగు ప్రముఖ భారత పారిశ్రామిక వేత్తలు ఈ ప్రదర్శనమును దర్శించుటకు ఇచ్చటకు వచ్చియున్నారు.

ప్రదర్శనలోని ఎరల్ కోర్సు భాగములో 960 కాలలు లేక కొట్లున్నవి. వీనిలో 300 వరకు పాదరక్షల పరిశ్రమకు సంబంధించినవి. ప్లాస్టిక్ వస్తువులు, వానిని తయారుచేయుటకు కావలయు ముడిపదార్థములు, ప్లాస్టిక్ వస్తువులు తయారు చేయు విధానము ఇక్కడ ప్రదర్శింపబడును.

గాజు పరిశ్రమకు సంబంధించిన వస్తువులే గాక, గాజు తయారుచేయు విధానముకూడా ఇచ్చటనే ప్రత్యేకముగా ప్రదర్శింపబడును. ఈ భాగములోనే వస్త్రములకు 800 కాలలు ప్రత్యేకించబడినవి. అనేకరకముల వస్త్రములేగాక (త్రత్తి, పూలు, గాజు, కాగితము, చర్మము మొదలగువానితో తయారు చేయబడిన వస్త్రములు) అనేక ఫ్యాషన్లలో వాటిని కుట్టుట, ధరించుటకూడ ఇచ్చట ప్రదర్శింపబడును.

బలింపియా భాగములో 1850 కాలలున్నవి. వీనిలో ఎక్కువభాగము 'కెమికల్స్' మొలగు రసాయనిక వస్తువు లుండును. అయ్యుచుండ్రములలో క్రాత్రిక్రత్రి రకములకూడ ఇచ్చటనే ప్రదర్శింపబడుచున్నవి.

బ్రూంసిచ్ కోట్ భాగములో ఇంజనీరింగ్ పరికరముల ఎక్కువగా నున్నవి. ఇవి పని చేయు విధానమును ప్రదర్శించుటకు 80 కేల ఎకరముల భాగములకూడ దీనికి ఎదురుగానే యున్నది.

బ్రిటన్లో తయారగు వస్తువులే గాక సామ్రాజ్యదేశము లన్నింటిలో తయారగు వస్తువులకూడ ఇందు ప్రదర్శింపబడుచున్నవి. భారత దేశప్రదర్శనలో కాక్స్ టివాన్లనుండి తగు

మంత్రము, 14 గురు ఆహారకాళు మంత్రములు హజ్రత్ ఖరత్ ప్రధాని పండిట్ నెహ్రూ, ఆహారకాళుమంత్ర జై గాంధీ దొలక్ రామ్ గారలు సభలో ఉపన్యసించిరి. తమ తమ రాష్ట్రముల, సంస్థానములలోని ఆహారపరిస్థితిని గురించి ఆయా ప్రాంతముల మంత్రులు వివరములు తెలియజేసిరి.

మనదేశ ఆహారపరిస్థితి గత నవంబరునెలలో భయపడినంత ఆందోళనజనకముగా పరిణమించినది ఇప్పుడు భావించబడుచున్నది. మద్రాసు రాష్ట్రములో దక్షిణ జిల్లాలలో వాగులు కరియక పంటలు చెడిపోయి, దాదాపు 12 లక్షల టన్నుల ధాన్యము ఉత్పత్తి తగ్గిపోయినప్పటికీ, ఇతరరాష్ట్రము లన్నింటిలోను పంటలు అంచనా వేసినంతకన్న బాగుగా పండుటచే, దేశము మొత్తముమీద పరిస్థితి చక్కబడుచున్నది. కొరత రాష్ట్రముగాకపోయినను మిగులురాష్ట్రము మాత్రము కొద్ది అంచనా వేసిన యు. పి. లో రెండవ పంట గోధుమలు బాగా పండిన. ఇప్పుడు యు. పి. నుండి ఇతర రాష్ట్రములకు గోధుమలు ఎగుమతి చేయుటకు కూడ వీలగునని ఆ రాష్ట్రప్రధాని గోవిందవల్లభపంత్ గారు చెప్పిరి. మతల్లోలములు, జనాభా మార్పిడిలవలన పంట నాశనమై పోయి తరుగురాష్ట్రముగనని భావించబడిన తూర్పుబంగాల్ రాష్ట్రముకూడ మిగులు రాష్ట్రముగా తయారైనది. తమ రాష్ట్రమునుండి 10 కేల టన్నుల ఉలలను ఎగుమతి చేయగలమని తూర్పుబంగాల్ ప్రధాని డా. గోపీచంద్

చున్నది. ఇప్పుడు నిలువలు అయిపోవుచున్నవి. అందువలన కంట్లో లోని ప్రాంతములలో ధరలు పెరుగుట మొదలైచున్నవి. ధరలు వివరముగా పెరిగిపోవడం అడుపులో నుంచుటకు చాకధాన్య డిపోలు తరుగు ప్రాంతము లంతటా విరివిగా స్థాపింపబడవలెను. ప్రభుత్వపు నిలువలలో నున్న ధాన్యము ఈ డిపోలలో సరియైన ధరకు అమ్మబడుచుండినచో ఇతర వ్యాపారస్తుల వద్ద ధరలు పెరుగుటకు అవకాశముండదు. ఇట్టి చాకధాన్యపు డిపోలు ఇప్పుడు మద్రాసు, బొంబాయి రాష్ట్రములలో కొన్ని ప్రదేశములలో నున్నవిగాని అవి తరుగుజిల్లా లన్నిటిలోను విరివిగా స్థాపింపబడిన గాని సత్ఫలితముల నివ్వజాలవు. కంట్లో లో తొలగించిన తరువాత తమ రాష్ట్రములలో ధరలు పెరిగిపోయిన వనియూ, కేంద్రప్రభుత్వమునుండి ఎక్కువ సహాయము లభించినగాని మే నుండి ఆకొబరు వరకు సరిగా గడవదనీ ఈ ప్రాంతముల మంత్రులందరూ ఏకగ్రీవముగ తెలియజేసిరి.

అన్ని రాష్ట్రములకు సరిపడునంత సరుకు దేశములో వున్నది అది సకాలములో ఆయా తరుగుప్రాంతములకు సరఫరా చేయబడనిచో ప్రమాదము తప్పదు. అందువలన ఉత్పత్తి తరువాత రవాణా ముఖ్యమైన సమస్యగ కేరిగిపోవడవలసియున్నది. ఆహారధాన్యములపైనను ఇతర ముఖ్య పదార్థములపైనను కంట్లో లో వుండినతరకాలము వానిరవాణానియుబద్ధముగా జరుగుచుండెడిది. అన్ని వస్తువులపైనను కంట్లోలో నెంబునెంబున తగ్గించివేయబడుటచే రవాణాపై గల ఈ అజమాయిషీ లేక పోవుటచేగాక, విర్రకులు లాభాశ్చక్తితో ఒక ప్రాంతమునుండి మరెయొక ప్రాంతమునకు అనవుసరముగా జరుపు రవాణాకూడా హెచ్చయి, గ్రెట్టెలు రవాణానంతర సకాలములో నిర్వహించలేకపోవుట సంభవించుచున్నది. ఇట్టి అలగ్నము ఆహారపదార్థముల విషయమున జరిగినచో అప్రమత్త కరమేయగును కదా అందువలన ఆహారపదార్థముల రవాణాకు ప్రత్యేకతయిచ్చుట, అసవుసర రవాణాలను తగ్గించివేయుట, మొదలగు రవాణాసమస్యలను పరిచించి, పరిష్కరించుటకు ఈ సమావేశములో ఒక ఉపసంఘము నియమింపబడెను.

ఈ సంవత్సరము కరువు వచ్చునను భయము లేదు. అధికవర్షణ, దిగుమతులవ్యాధి ఆహార పరిస్థితి తాత్కాలికముగ చక్కబడినను, కీర్తికాలములో అధికోత్పత్తియే కరువును రూపుమాపుటకు ఏకకమార్గమని సభాసభ్యులందరూ గుర్తించిరి. గత నాలుగైదేండ్లుగా ఆహారరమల దిగుమతికి వెళ్ళింపబడుచున్న ధనము, ప్రాజెక్టుల నిర్మాణమునకే వినియోగించినచో మనదేశ ఆహారపరిస్థితి కాళ్ళకొరకు చక్కబరచినట్లే యగునని జై గాంధీస్ రాలత్ రామ్ గారన్నారు. అధికోత్పత్తికి అన్నివిధముల కృషి చేయవలెనని అన్ని రాష్ట్రప్రభుత్వములు నిర్ణయించినవి వ్యవసాయ పనిముట్లను అన్ని రాష్ట్రములకు విరివిగా సరఫరాచేయు విషయమై ఆలోచించుటకు ఒక ఉపసంఘము నియమింపబడినది, యుద్ధ ప్రారంభము నుండియు అధికాహారోత్పత్తి ఉద్యమము నడచుచునే యున్నది. ఆ ఉద్యమము విఫలమైనదని అందరూ అంగీకరింతురు. ఇప్పుడైనను అధికోత్పత్తి జరుపకున్న దేశ మధోగతి పాలనని అందరూ అంగీకరింతురు. కాని అధికాహారోత్పత్తికి ఫలానా చర్యలు గ్రహించబడునని, ఫలానా సౌకర్యములు గైకొనబడునని చెప్పు సంతృప్తికరమైన విధానము ఎచ్చటను కనిపించదు. పరిస్థితు లిట్లే యున్నచో అధికోత్పత్తి జరుగ దనుట నిస్సంశయము.

ఆహారమును దొంగతనముగా నిలువచేయు వారిపై తీసికొనవలసిన చర్యలను చూచించుటకు, ప్రత్యేక తరగతుల ప్రజలకు ఆహారధాన్యములపై సరఫరా చేయుటను గూర్చి చూచుట చేయుటకు మరి రెండు ఉపసంఘములు నియమింపబడినవి.

బ్రిటిష్ రాజ దంపతులు ఏప్రిల్ 23వ తమ "రజతవివాహోత్సవము" (వివాహముజరిగి 25 ఏండ్లయిన ఉభయిని) జరుపుకొన్నారు.

వానూర్ కొబ్బరితామరకు అన్ని వస్తువులు అమ్మబడినవి. పాకాకాలలో ధక్కి మజ్లీసు, సియార్ కోట్ అటవస్తువులు ప్రదర్శింపబడుచున్నవి. మైసూర్ కాలలోని మంచినీరంధము ప్రేక్షకుల కంటేని ఆహ్లాదమును కలిగించుచున్నది. ఈ ప్రదర్శనశాలలో ప్రదర్శింపబడుచున్నన్ని వజ్రములు ప్రపంచములో ఇదివరకెన్నడు ఒక్కప్రదర్శనశాలలో ప్రదర్శింపబడలేదట. వజ్రములను జాగ్రత్తగా కాపాడుటకు వానిని తుపాకిరండును బద్దంకాని గాజు పెట్టెలలో పెట్టి ఆయధధారులైన డిటెక్టివ్ల కాపలాలో వుంచినారు. రాత్రిలు వీలనన్నిటిని తీసి 11 టన్నుల-ఇకప పెట్టెలలో భద్రపరుతురు. ఈ ఇనుపపెట్టెలు ఎచ్చటనుండనో ఎవ్వరికీ తెలియనివ్వరు. ఈ ప్రదర్శనము ముగిసిన తరువాత, త్వరితగతినే బ్రిటన్ యుద్ధమునకు పూర్వము ప్రపంచవాణిజ్యములో తొనాక్రమించిన స్థానమునే తిరిగి ఆక్రమించుకొనవని పారిశ్రామికవేత్తలు భావించుచున్నారు.

* * * దేశ ఆహారపరిస్థితి * * *

భారతదేశఆహారపరిస్థితినిగూర్చి, అన్ని రాష్ట్రముల, సంస్థానముల ఆహారకాళా మంత్రులు న్యూఢిల్లీలో ఈ మధ్య సమావేశమై, ఆలోచించినారు. ఈ సభకు 10 మంది ప్రధాన

భాగవాదారు తెలియజేసిరి. ముఖ్యముగా మిగులు రాష్ట్రములను సి.పి., ఓరిస్సానుండి ఇది వరకటికన్న హెచ్చు మొత్తములు లభించగలవని ఆ రాష్ట్రముల మంత్రులు తెలియజేసిరి. ఆహార పదార్థములపై కంట్లోలో తొలగించి, ధరలు పెరుగుటకు అవకాశ దిచ్చివచ్చున ఈ రెండు రాష్ట్రములలోను ఎక్కువ ధాన్యము మార్కెట్లోనికి వచ్చి, ఇతర రాష్ట్రములకు ఎగుమతి చేయుటకు వీలగుచున్నది. ఈ రాష్ట్రము లన్నింటిలోను కంట్లోలో తొలగింపు లాభకారిగానే యున్నదని తెలియచున్నది. ధరలు కొద్దిగా పెరిగినా, జనసామాన్యకి కావలసిన ఆహారపదార్థాలు పుష్కలంగా దొరుకుచుండవలసిననూ, పంటలు బాగా పండి ఇతర రాష్ట్రములకు ఎగుమతి చేయటానికి కూడా అవకాశం వుండవలసిననూ, ఈ రాష్ట్రములలో కంట్లోలో తొలగింపు లాభదాయకంగానే కనిపిస్తున్నది. పంటలు సరిగా పండివుండనిచో పరిస్థితి ఎట్లుండెడిదోయన్న ప్రసక్తి అనవు సరము.

ముఖ్యముగా తరుగురాష్ట్రములకు మద్రాసు, బొంబాయి, మైసూర్ తిరువాన్తూర్ సంస్థానముల పరిస్థితి యధాతథముగానే యున్నది. కంట్లోలో తొలగించుటవలన ధరలు పెరిగినవి. కాని, ఈ సంవత్సరపు పంట ఇంతవరకు నిలువ వుండుట వలన సరకు, పుష్కలముగా దొరుకు

కాళహస్తిరాజులగు దామెరవారి వంశ ప్రశస్తి చెన్నప్పపట్టణము చెన్నపట్టణము శ్రీ తిమ్మావజ్జుల కోడండరామయ్య

చెన్నపురి నిర్మాణము కాళహస్తిరాజులు వేడుకగా జరిపినదికాదు. ప్రాచీనవారికి, ఇంగ్లీషు జరిగిన వారికి యుద్ధములలో ఇంగ్లీషువారిరకపుర కధారలు పాటించి వీరస్వర్గ మలంకరించిన దామెరవారు తమ పేర వెలయించుకొన్నది. మదరాసునగరము దామెర చెన్నప్పభూపాలుని పేర కాళహస్తిరాజులు వెలయించినదగుట దామెర అంకభూపాలుని ఉపాధిని పద్యములవల్ల, మదరాసు ఓరియంటల్ లైబ్రరీ డిస్కంప్రిపు కేటలాగు కల్ల వెల్లడి అయినది. ఇటీవల ఎలుపురు దానినే యుదాహరించుచున్నారు. క్రొత్తగా—ఇప్పుడు కాళహస్తి రాజుగారి లైబ్రరీలో—కాళహస్తి ప్రభువులగు దామెర వారి వంశ ప్రశస్తి పద్యములు దొరికినవి. మదరాసు ఓరియంటల్ లైబ్రరీ డిస్కంప్రిపు కేటలాగులో ఉపాధినియునుండి చెన్నపట్టణ నిర్మాణవిషయకపద్యములు వెల్లడించినట్లే శ్రీ వేటూరి ప్రభాకర శాస్త్రిగారు ఈ పద్యములనుగూడ నిప్పుడు గుర్తించి వెలికిచెప్పి వారు ఈయన ఆ పద్యములను అందలి విషయమును ఇదే ప్రకటించుచున్నాడు:

“మరికొన్ని దినములకు దామెర వెంకట నాయనివారు క్రమించిన వెనుక యీన కొమారుడైన చన్నప్పనాయని వారు వారి కొమారుడు మద్దు వెంకటప్పనాయనివారు ప్రభుత్వం చేస్తూవున్నప్పుడు యింగ్లీజు బహదరు వారు మరికొన్ని దినములకు యీ రాజ్యాలకు వచ్చి మదరాసు కేపు బందరు చాయ వలయునని ప్రయత్నం చేసి యీ రాజ్యాలకు ప్రభువులయిన మాపెద్దల్గురు తమ ఆభిమానం తెలియజేసినంతలో యింగ్లీజు బహదరువారు గొప్ప సరదార్లు వీరికి మనము యేమి విహితముగ నడిపించినా అది ఉత్తరీతరా మన శ్రేయస్కరానకు హేతున నంటిది. చంద్ర సూర్యులు వున్నమట్లు మన వంశం మీద ఆభిమానం వుండునని యోచన చేసి చన్నప్ప నాయని వారి కొమారుడు మద్దు వెంకటప్ప నాయనివారు యీరేపు దగ్గర తన తండ్రి అయిన చన్నప్ప నాయనివారి పేరిటను పట్నం కట్టించి వృద్ధి చేసేటట్లు మాకు యాద్య దైవంగా వున్న చెన్నకేశవస్వామి ఉభయ చాంతో కరుణవహి వల్ల వేళి నడి పొరచేట్టు నిమ్మరవ చేమ్మని రాయసంస్థలో ఆహంవహించి జవాబాశ్వాలు చేళి అన్తం మారేపుకు తీర్చి యిచ్చినారు. మరికొన్ని దినములకు పట్నంగురించి ప్రతిసంవత్సరం పేమ్మకు ఒక డబ్బంగా యేర్పరచికోవలెనని కాలుపుట్టించుకోవలెనని ప్రయత్నం చేసినంతలో మద్దు వెంకటప్ప నాయనివారు శ్రీరంగ రాయల వారి దగ్గర జవాబాశ్వాలు చేసి చన్న పట్నానకు ప్రతిసంవత్సరం వెయిన్ని నూరు వరహాలు పేమ్మకు నిమ్మరవ చేయించి శ్రీరంగ నాయనివారి తరపున వక కాసక మున్ను మద్దు వెంకటప్ప నాయనివారి తరపున వక దిమ్మతున్ను పుట్టించి యిచ్చినారు. శ్రీరంగరాయలవారు వ్రాసియిచ్చిన బంగారు కాసనమీద వ్రాసియిచ్చినది యేమంటే యింగ్లీజు కుంభిణీవారు చన్నపట్నానకు ప్రతిసంవత్సరం పేమకను వెయిన్ని నూరు వర హాలు యిచ్చేది. కాళ్ళతం గా అనుభవించుకొనేది. చన్నపట్నంలో లంకపాల చన్నకేశ్వరస్వామి ఉభయనాంచార్లతోకూడా వరహాలు వెట్టువేసు కునేది. దేవాదాయం బ్రహ్మదాయం నడిపించి కర్నాటకస్తుల పట్నంలె అన్నివిధాల చన్న పట్నాన్ని యంచిన నడిపించగలది అని యిత్యాది సంతుల వ్రాసి వున్నది రెండోడ్డు దామెర మద్దు వెంకటప్పనాయనివారి పేరట వ్రాసి యిచ్చిన దిమ్మతులో చన్నపట్నం రాయల వారు వ్రాసియిచ్చిన కాసప్రకారం పూర్తి గంగా అనుభవిస్తూ రాగలవారు అని వ్రాసి

వున్నది. యింగ్లీజు బహదరువారు సూర్య చంద్రులు వుండేమట్టుకు మనమీద ఆభిమానం తప్పదు. మన వంశములు వుండేవారంతా వారితో స్నేహభివృద్ధిగా వుండేది అని వ్రాసియిచ్చినారు. తవారభ్య యింగ్లీజు బహదరువారు ఆ విశ్వాసం మనములో వుంచి అప్పటప్పట్లో మా పెద్దలకు బహుమానం అందిస్తూ రావడం మా వారు యప్పుడైనా చన్నపట్నానకు పోయినా యింగ్లీజు బహదరువారికి బహుమానములు అంపినా అవి ఘనమర్యాదగా రప్పించుకొని యిరకెవొక్క ఫీరంగి వేట్లు వేయించి యితర లాంఛన బహుమానములు అంతకరణంగా నడిపిస్తూ వచ్చిరి మరికొన్ని దినములకు యింగ్లీజు బహదరువారికి ప్రాంసువారికి మైలాపురదగ్గర లడాయి అయినంతలో మా పెద్దల యింగ్లీజు బహదరువారితోకూడా సహాయమై ప్రాంసువారి మీద లడాయి చేసి ఆ కార్యముల్లో మా పెద్దలు చన్నప్పనాయనవారు మద్దుల నాయని వారు కొందరు బంధువులు విశేషంగా సైన్యమున్ను స్వస్థులయిరి. ఆ కార్యం పత్తి అయినందున యింగ్లీజు బహదరువారికి మా పెద్దలమీద నిండా అంతకరణ వుంచి సకలమర్యాదలు వారు చేశి వారు. ఆ లడాయిలో మావారియొక్క కీర్తి ప్రతాపములైన పద్యములు:—

మునుమున్ను యే రాజు మన్నలి బయటల వేటారి లింగభూవిభుఁ గొట్టె పంచనన్దియ దాలు పట్టించి యే రాజు పరవీరద్రోహపటలిఁ దెచ్చె ధీరత గూడలూతూరిలో నే రాజు కాత్తవలముల సంహరించె శుక్రవారమునాడె చొరవారి యే రాజు పొండ్లుని బలముల భంగపఱచె నతఁడు సామాన్యఁడే దామెరస్వామయ కలశవారాశిపూర్ణరాకాశాంకుఁ డనఁగ గడికొల పెల్ల శుభాంకు యతుఁడు చెన్నభూపాలుఁ డిరిరాజనన్నుతుండు. చెన్నపట్నంలో ప్రాంసులవారి మీద చేసిన లడాయి పద్యాలు:—

సూర్యుండు తాఁద్రోవ జూపి కూర్చొని బంప నిది లగ్నమని గురుండెచ్చరింపఁ దూర్పుటేనఁ బలాదూరు డిప్పులు డీయ మునుపటిండు దీగముద్ర లీయ రంభాడిసకులు హాసకు లెత్తి జయపాద వారదమాని గానమున నాడ గరుడోరగామరవరాలు చెంగల నిల్వఁ జిత్రసేనాదులు చేరి కొల్వ ప్రాంసువీరులఁ జెందాడి ప్రాభవమున నల సుధర్మను రత్న సింహాసనమున నిండు కొలువునఁ దన తండ్రి దండ నుండె మద్దు మద్దుగ దామెర మద్దులయ్య. కష్టమయ్యెను వేల్పు కదనంబుచే నంచు భక్తి సూర్యకి మాపుఁ బట్టుచుండ నొచ్చెఁ జాదములందు వచ్చి వేగ ఘృతాది యొయ్యనఁ గుచపాళి నొత్తుచుండ నెండ కాఁకలకు మే నెఱ్ఱెబాటె నటంచుఁ బొసగ రంభ పయంబ విసరుచుండ నగ్గి తీర్చవలయు నని వచ్చి కళికేభ కూర్చితోఁ బన్నీరు కులకుచుండ ప్రాంసువీరులఁ జెందాడి ప్రాభవమున నల సుధర్మను రత్న సింహాసనమున నిండు కొలువునఁ దన తండ్రి దండ నుండె మద్దు మద్దుగ దామెర మద్దులయ్య. చెల్ల విండ్రిం దె న్నల్లారు తిక నని పలుమాలు దేవతాపలులు పలుక నలకూరుని శ్రీ శ్రీ పాలివోపుతేయని మెండుగా విక్రమాగృంధు పలుక ప్రాశ్నగల్గెను నేఁడు ప్రతి యెవ్వరిక నని పేర్కొనోఁ డిక్కన ప్రెగిడ పలుక పారిజాతము తన పాలయ్యె నని చొచ్చి ఆరిరామరాజేంద్రుఁ డెలమిఁ బలుక

ప్రాంసు వీరులఁ జెందాడి ప్రాభవమున నల సుధర్మను రత్న సింహాసనమున నిండు కొలువునఁ దన తండ్రి దండ నుండె మద్దు మద్దుగ దామెర మద్దులయ్య. విడి పాలు బుగులు వీరులఁ జొరనీక యిరచేత ధనముల కాపడక మొనను స్వామిద్రోహమునకుఁ దాలోఁగాక పెనుబలాల్ తేవని వెనుకనీక యనుదినంబును నిద్ర లావారములు లేక వాలు బిరుదును డాలు గోలుపోక వైరు లేతెంచిన వడి మాపు ముఱుంగక కీర్తిఁ జూపిచ్చి దుష్కీర్తి లేక ప్రాంసు వీరులఁ జెందాడి ప్రాభవమున నల సుధర్మను రత్న సింహాసనమున నిండు కొలువునఁ దన తండ్రి దండ నుండె మద్దు మద్దుగ దామెర మద్దులయ్య. విజయనగరం బోరు విమళుల తలయేరు చెరరిపోవ భయము చిచ్చుమయము వాల్చుపందల కత్తి వైరుల బలుపత్తి తిమిమి వెంబడి పాతి తలలు మొత్తి బలు ఫీరంగులనాదు పటువుగా నిలనీరు ధరణీధిము లగల తలలు పగులు నూటి దప్పఁగలేదు చొచ్చి పోవగరారు చిలికి గుండ్రనిఁ జిత్తవాన ప్రాంసువీరులఁ జెందాడి ప్రాభవమున నల సుధర్మను రత్న సింహాసనమున నిండు కొలువునఁ దన తండ్రి దండ నుండె మద్దు మద్దుగ దామెర మద్దులయ్య యీ ప్రకారం యింగ్లీజు వారి యంతః కరణ నిండా కలగవలెనని ఒకల విధాలా మెహ నపకు చేశి వారు. పూర్వోత్తరం తెలియలందు లకు యేమంటే మూళబడిన అనే ప్రాంసు సరదాగారు చన్నపట్నంమీద యుద్ధం చేసి స్త్రీలం తీసుకుని తిక్కల యింగ్లీజు బహదరు వారు తీసుకున్న తర్వాత—కట్టం నిమిత్తం లోగడ ఫట్టివున్న దక్షిణజాతి సైనికులను నందులకు కుంభిణి శిఖాప్రతాలు కోధించి నప్పుడు చదవీ వ్రాసిన రాయశాసనమున్ను మద్దు వెంకటప్పనాయని వారి దిమ్మతుకు అనుపడి నందున తీసి వుంచినారు. ఇదిగాక చన్నకేశ్వర స్వామిదేవాలయం కట్టించి వైశేష్య దీపారాధ నల్లు సంతోషం 1 కి నూరురవలకే యిది వక్క నడిపిస్తూనే వున్నాము. నూచగా వై ప్యములలోని విషయము ఉపాధినియునుగూడా నున్నది. శ్రీ అక్కి రాజు ఉమాకాంతము గారు శ్రీరంగరాయల ఫర్యానాను పూర్వమొకప్పుడు ప్రకటించినట్లు జ్ఞాపకము.

నేటి ప్రపంచం

(5 వ పేజీ తరువాయి)

విప్లవీన తూర్పుయూరప్ రాజ్యములు, రష్యా కలసి వేరొకటాటవని నాపించుకొనుటకే ప్రోత్సాహముసంగినట్లే యగును. యూరప్ అప్పుడు, రెండు ముక్కలు గ కాళ్ళ తమగ విభజితమై పోవును. యుద్ధప్రమాదము ఇప్పటికన్న హెచ్చును. రష్యాకు వదిలివేసిన ఏ పరిష్కారముకూడ యూరప్ సమస్యను ఎన్నటికి పరిష్కరించలేదు; మరింత జటిల మొనర్చును. యూరప్ శాంతికే కాదు, ప్రపంచశాంతికూడ రష్యా, బ్రిటన్, అమెరికాల సంపూర్ణ సహకారమే ఏకైకమార్గము. ప్రస్తుత మదే అపూర్ణము.

బర్గెసియా, యుగోస్లేవియా, రుమేనియాలు బెల్గ్రేడ్ లో సమావేశమై సైనిక ఒడంబడిక జరుపుకుని బలపడినవి దానికి ప్రతిగా బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్, లగ్జంబర్గ్, బెల్జియం, నెదర్లండ్స్ బ్రస్సెల్స్ లో సమావేశమై పశ్చిమ యూరప్ రాజ్య సమాఖ్య నేర్పరచినవి అఖిల యూరప్ రాజ్య సమాఖ్య స్థాపనకు ఇప్పుడు పేగ్ లో కృషి జరుగుచున్నది

చెన్నపురి నిర్మాణము కళింపిరాజులు వేడుకగా జరిపినదికాదు ఇంగ్లీషువారికి, ప్రాంసువారికి జరిగిన యుద్ధములలో ఇంగ్లీషు వారి తరపున రకధారలు పాటించి వీరస్వర్గ మలంకరించి దామెరవారు తమ పేర వెలయించు కొన్నదని యీ పద్యములబట్టి గుర్తించదగిన యుదాహరణవిషయము. ఫలికట్ సరస్సు మైలాపూరల నడుమ ప్రాన్సువారికి ఇంగ్లీషు వారికి జరిగిన యుద్ధములో తొలత దామెర చెన్నభూపాలుడును తర్వాత ఆతని కమారుడగు దామెరమద్దు వెంకటభూపాలుడును వీరస్వర్గము పొందిరి. పూలయంగల్లదగ్గిఱనున్న చెన్నకేశవ దేవాలయమును, దామెరవారు కట్టించిరి. చెన్నపట్నమును, దామెరవారే దామెర చెన్నప్పనాయనివారి పేర కట్టించిరి. ఎన్నాళ్లనుండో తెలుగు వారిలో అరవవారు, అరవవారిలో తెలుగువారు, తెలుగుదేశములో అరవదేశము, అరవదేశములో తెలుగు దేశము చొరబాటె యుండుట జరుగుచున్నది. శేడు భూమాలకపరిపాలనము కోసమయి ఉభయలు విభక్తులగుట యుక్తమే అయినను ఉభయ సామరస్యమునకు స్థాపకముగా, జ్ఞాపకముగా చెన్నపట్నము ఉభయసభాగ్యమే వెలయగల్గించుట ఉభయదేశములవారికి వాంఛనీయము.

వజిల్, గెలుపు సులభము

ప్రస్తుతపు పోటీ M 62

రు 5,000

లోగడ పోటీ ఫలితములు L 58

అయిదు బహుమతులు రు 2,000
1,000; 800; 650; 550

8 మొదలు 28 వరకగుల అంకెలను ఈ గళ్ళలో నుంచుడు. వాడిన అంకె తిరిగి వాడగూడదు. అడ్డంగాను నిలుపు గాను హరిజాంటల్ గాను, ఎటు కూడినా మొత్తం 62 సంఖ్య రావలెను.

ఎంట్రిలు పోస్టు చేయవలసిన ఆఖరు తేదీ 22-5-48

ఫలితములు 2-5-48 2 హుమతుల జాబితా పోటీదారులందరికి పోస్టులో పంపబడును.

1, 2 2 హుమతులు గెలిచినవారికి తెలిగ్రాండ్వారా తెలియజేయబడును.

1-వ బహుమతి మద్రాసు, రిలయన్సు బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియాలో సీలచేసి దీపాజిలుచేసిన “అల్ కరమ్” సాల్వ్యాషక్తో అన్నివిధాల సమానంగా వుండే సాల్వ్యాషనుకు యివ్వబడును. 2-వ బహుమతి, సగము సరియైన జవాబులకు అనగా, మొదటి రెండువరకు నిలుపుగాని అడ్డంగాని సరిపోయినచో, యివ్వబడును. 3-వ బహుమతి, నాలుగోవంతు సరియైన జవాబుకు అనగా మొదటి వరుస సరిపోయినచో, యివ్వబడును. 4-వ బహుమతి, మొదటి రెండు సెంబర్లు సరిపోయినచో యివ్వబడును. 5-వ బహుమతి, మొదటి సెంబర్లు సరిపోయినచో యివ్వబడును. మాకు చేరిన సామ్మనికరము రు. 5,000 లకు తక్కువగావుంటే బహుమతుల విలువలు తవగుదుముగా తగ్గించబడును.

ప్రవేశరుసుము 1 జవాబుకు రు 1/-, 6 జవాబులకు రు 5/-మాత్రమే.

నిబంధనలు : ప్రవేశరుసుముతో సాదా కాగితమీద ఎన్ని జవాబులైన పంపవచ్చును. మీ అడ్డము, సాల్వ్యాషవల సంఖ్య కవరుమీద ముడియార్చు కూపమమీద వ్రాయండి. బహుమతుల జాబితాకు మీ అడ్డము కవరుగూడ పంపండి. అన్నివిషయములలో మా తీర్పు ఖాయము. ఇతర రూల్సు మామూలు. పోటీలు ప్రతి 15 రోజులుకు జరుపబడును. వివరములు ఉచితముగా పంపబడును.

లక్ అండ్ కో, పరం గవర్నమెంటు రిజిస్టర్డ్ నెం. 1584 మద్రాసు 17.
43/27 ఈశ్వరన్ పిడి.

యుగ సంధి

(6 వ పేజీ తరువాయి)

ఇటీవ్ కొల్యాజిక్ మీద పడింది. అతను కిక్కిరిస్తూ నోదరులను పీటర్లపై కని పెట్టి చూస్తూ వచ్చిన కొల్యాజిక్ కుమారుడు. అతడు తనదా 'యవకుడే'; అంటే అతనివయస్సు నలభైయి దాటి ఆటే రోజులుకాతేను. కాని అతడు అప్పుడే పెద్ద రాజకీయవేత్త కావడానికి దారి వీర్చుచుంటున్నాడు. అతడు గుండెల మీద రెండు పక్కలా రెండు నక్షత్రాలను తగిలించు కున్నాడు—అందులో ఒక నక్షత్రం ఇతర దేశాలనించి తెచ్చుకున్నది, అంత మొదటిరకం కాదు. తను తీర్పు చెప్పబడిన న్యాయాధికారి లాగే అతడుకూడా ఆ భృగదయ వాది అని నలుగురూ అనుకుంటారు. అతడు అప్పుడే పెద్ద అధికారి అయినా అందరూ పెద్ద అధికారలవంటి వాడు కాదు. అతన్ని గురించి అతనికి ఎంతో గొప్ప అభిప్రాయ ముంది; అతని గర్వానికి అంతు లేదు కాని నిగర్విలా కనబడేవాడు; అదరంగా చూసేవాడు; దయగా జాగ్రత్తగా చెప్పి ఇచ్చి విశేషాడు; హృదయంగా ఆహ్వాదంగా నవ్వేవాడు. మొదటి పరిచయంలో ఆ నవ్వు విన్నవాళ్ళు అతన్ని సరదాగా, సాయిలాగా ఉండే మనిషి అనికూడా అనుకుంటారు. కాని అవసరమయినప్పుడు తన అధికారాన్ని ఎల్లా తెలియజెప్పాలో అతనికి తెలుసును. "కీ క్తి ముఖ్యంగా కావాలి," అంటుండేవాడు అల్లాంటి సమయాల్లో, "కీ క్తి అనేది ప్రాథమికలక్షణం, అధికారి కాదగిన వాడికి." అయినా అతను చుల్కగా బుట్టలో పడిపోయేవాడు. ఏమాత్రం అనుభవమున్న ఉద్యోగి అయినాసరే అతన్ని చిటికినవేలిమీద ఆడించగలడు. మాట్స్విగ్లీవ్ గ్యూబాట్ నిగురించి గొప్పగా మాట్లాడుతుండేవాడు. రక్తిని పెద్ద ఉద్యోగస్థులు, హెచ్చుతగ్గులు తేకుండా జీవించే గొప్పవాళ్ళు. వాళ్ళ తరహాకి చెందినవాడు తను కాదని నలుగురికీ తెలియజెప్పడానికి ప్రయత్నించేవాడు. సామాజికజీవితంలో ఏ ఒక్క విషయమూ తన దృష్టిలో పడకుండా తప్పించు కునిపో దన్నట్టు మాట్లాడేవాడు. దానికి సంబంధించిన పదజాలమంతా అతనికి తెలుసు. ఆటే అతను పట్టించుకోవోయినా, నాటి సాహిత్య ప్రవాహాన్ని అతను పరిశీలనానే ఉన్నాడు—ఒక పెద్దమనిషి దాల్లో పిల్లల ఊరేగింపు పోతుంటే ఒక్కొక్కప్పుడు వెనకాల కొంతదూరం సాగి వెడతాడే—అల్లాగ. నిజానికి అతెగ్గొండదనాటి రాజకీయవేత్తలకుంటే ఒక్క అంగుళం అతను ముందుకి పోలేడు; వాళ్ళు స్వేచ్ఛిక గతీమణి ఇంటికి సాయంకాలం విందుకి వెళ్లేముందు కాఫీ డిబ్బలో ఒక పుట కంఠంపెట్టి తయారయి వెళ్లే వారు. వాళ్ళ కీ ఇతనికి కీ తేడా ఏమంటే, ఇతని పద్ధతులు కొంచెం నవీనపద్ధతులు. సభాభవనలో అతి చాకచక్యంతో నడుచుకోగలడు; గొప్ప కుతంత్ర జ్ఞాడు; అంతకుమించి అతనిలో ఏమీ లేదు. అతనికి ఏ విషయంలోనూ అభినివేశం లేదు; చురుకయిన తెలివి లేదు. తన వ్యవహారాలు మాత్రం సగ్గంగా నడుపుకోడం తెలుసును. ఆ విషయంలో మాత్రం ఎవరూ అతన్ని మించలేరు. అదే అన్నిటికంటే ముఖ్యమయినది.

మంచి విజ్ఞాని అయిన పెద్ద ఉద్యోగస్థుడి లాగే, ఆప్యాయంగా మాట్టి ఇటీవ్, ఆర్కెడిని సంభావించాడు—అది ఒకరకమయిన లీల, తేక విలాసం అని కూడా అనవచ్చు. తన దాయాదులు ఇద్దరూ పల్లెటూరునుంచి తన ఆహ్వానాన్ని అందుకుని రాతేదని విన్నప్పుడు మాత్రం పెద్దగా ఆశ్చర్యాన్ని ప్రకటించాడు. "మీ నాన్న ఎప్పుడూ కొంచెం చిత్రంగానే ఉంటుండే వాడు" అన్నాడు తన ముఖమే అంగరఖా కొనలను చేత్తో విలాసంగా స్పృశిస్తూ. చటుకుని పక్కకి తిరిగి జాగ్రత్తగా బొత్తా ములు పెట్టిన ఉద్యోగపు బురఖా వేసుకున్న ఒక కింద ఉద్యోగివేపు తిరిగి "ఏమిటి?" అని అరిచాడు. ఎంతోసేపు మాటా మంతి లేని కారణం చేత, పెదవులు అంటుకుపోయిన ఆ ఉద్యోగి యవకుడు కంగారుగా లేచి తన యజమానివేపు చూశాడు. కాని అతన్ని అల్లా గాబరాపెట్టిన తరువాత మళ్ళీ అతనివేపు మాట్టి ఇటీవ్ చూడలేదు. మన పెద్ద ఉద్యోగస్థులందరికీ కింద ఉద్యో

గ్గులను గాబరాపెట్టడమంటే సరదా. అందుకోసం వాళ్ళు ఉపయోగించే పద్ధతులు అనేకం. అందులో ఒక పద్ధతి బాగా ఆచరణలో ఉంది, ఇంగ్లీషువాళ్ళన్నట్లు అది చాలా అభిమానపద్ధతి పెద్ద ఉద్యోగికి ఆకస్మాత్తుగా అగజ్ఞానంపోతుంది. మామూలు మాటలే అర్థంకావు, పూర్తిగా చెముడు పడుతుంది. ఉదాహరణకి—"ఇవాళ ఏమిటి?" అని అడుగుతాడు.

ఎంతో అణకుతగా సమాధానం వస్తుంది "ఈ వేళ శుక్రవారం, మహాప్ర... భూ!"

"ఆ? ఏమిటి? ఏమిటది? ఏమంటావు?" ఆ గొప్పవ్యక్తి అతితీక్షణంగా ప్రశ్నలు వేస్తాడు. "ఈవేళ శుక్రవారం, మహాప్ర... భూ!" క

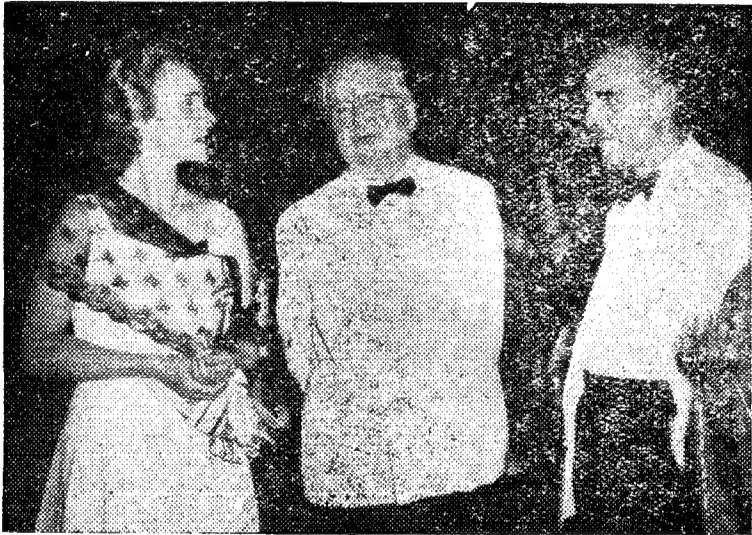
"అ? ఏమిటి? శుక్రవారం ఏమిటి? ఏ శుక్రవారం?"

"శుక్రవారం, మహాప్ర...భూ! ఈ వేళ వారమండీ."

"ఏమిటి? నాకు తెలియదని చెబుతున్నావా?"

మాట్స్విగ్లీవ్ మొత్తంమీద పెద్ద ఉద్యోగి; అతనికి విశాలహృదయం ఉంది వేరున్నా.

"నా సలహా ఏమంటే, అబ్బాయి, ఒక్కసారి రాష్ట్రాధిపతిని వెళ్లి చూస్తే మంచిది," అతడు ఆర్కెడితో అన్నాడు, "నే నిల్లా సలహా ఇచ్చావని నేనేదో పాతకాలపువాడిననీ, అత నేదో అధికారిగనక అతనిదగ్గరకు వెళ్లి నమ

న్యూఢిల్లీలో "ఇంటర్నేషనల్ లీగ్ ఆఫ్ ఇండియా" వారు, ఇండియాలో అమెరికా, బ్రిటనుల, హెకమిషనరీయన్ హెన్రీ గ్రేడీ, సర్ టిరెన్సు హెన్రీల స్వాగతమిచ్చారు. చిత్రంలో హెన్రీగ్రేడీ, సర్ టిరెన్సు హెన్రీ వరుసగా ఉన్నారు.

స్కారాలు చెయ్యమంటున్నాననీ అనుకోవద్దు. అతను మర్యాదను. అదీగాక ఇక్కడ నలుగురితో పరిచయం కావద్దా మికు?.. ను వ్యవం ఎలుగుబంటిరకం కాదుకుంటాను? ఎల్లాండి అతను పెద్ద విందు చేస్తున్నాడు "

"మీరుంటారా విందుకి?" ఆర్కెడి అడిగాడు.

"ఆ విందు నా గౌరవారమే" మాట్స్విగ్లీవ్ జవాబు చెప్పాడు, అతని అనజ్ఞతకు జాలి పడుతూ. "నీకు నాట్యం వచ్చునా?"

"ఆ. అయితే అంత బాగా రాదు "

"అ దొక లాటే! ఇక్కడ మంచి అందమయిన ఆడపిల్లలున్నార, నీబోటి యవకులకు నాట్యం చేతకాకపోవడం ఒక తలవంపు. అది కూడా నేను పాతకాలపువాడిని గనక అనడం లేదు. కాళ్ళనో నాట్యం బాగా చేసినంత మాత్రాన్ని అతని సంస్కారం పూర్తి అయిందనే కాదు నాఉద్దేశ్యం. కాని ఖైరకొని అనుకరించడం నిజంగా హాస్యాస్పదం. 'కాలంతో ముందుకుపోవాటి.' " ఆఖరు వాక్యం శ్రేంచి భావలో అన్నాడు.

"కాదు, బాబయ్యగారూ! నేను ఖైరకొని అనుకరించడం కోసం కాదు..."

"నిన్ను ఇక్కడి ఆడవాళ్ళకి పరిచయం చేస్తానురా, నీకు నా రెక్కల కింద ఆశ్రయం ఇస్తాను," మాట్స్విగ్లీవ్ అతన్ని ఆపుతూ అన్నాడు; సంతృప్తిగా నవ్వాడు. "నీకు వెచ్చగా ఉంటుందిలే."

ఒక నేపకుడు వచ్చాడు. ప్రభుత్వ పరగణాల మీద అధికారి ఎవరో వచ్చాడని చెప్పాడు. ఆ అధికారి ముసలివాడు, మెల్లని చూపులు చూస్తాడు. అతనికి ప్రకృతి అంటే ఎంతో ఇష్టం; ముఖ్యంగా వేసవిలో. అతడు అంటుంటాడు,

వేసవిలో ప్రతి చిన్న తేనెటీగ, ప్రతి చిన్న పువ్వుగర్రా, చిన్న లంచం తీసుకుంటుం డట. ఆర్కెడి అవకలికి వెళ్ళిపోయాడు.

తాము మకాము చేసిన సత్రం దగ్గరకు వెళ్ళాడు. బజరోవ్ అక్కడే ఉన్నాడు. తనతో కూడా రాష్ట్రాధికారి దగ్గరకు రమ్మని ఎంతో సేపు ఒలవంతం చేశాడు. "సరే, ఏం చేస్తా?" అన్నాడు చివరకి బజరోవ్.

"ఏవనయినా సగం సగం చేసి లాభంలేదు. ఈ గొప్ప జనాన్నిందరినీ చూడడానికి వచ్చాం; సరే చూద్దాం నడు".

ఆ యవకుల నిద్దరినీ, ఆ రాష్ట్రాధికారి గౌరవంగానే సంభావించాడు. అయితే వాళ్ళని కూర్చోమనిమాత్రం అనలేదు; తను కూర్చోలేదు కూడాను. అతను అంతసేపూ అంతులేని తొందరలో కంగారులో ఉన్నాడు; ప్రాద్దున్న మంచి నింకమయిన దున్నులు వేసుకున్నాడు; కడుపునిండా తిండి తినలేదు; దాహం తీర్చుకోలేదు; అడ్డమానూ ఏదో విందుకి సిద్దంచేస్తూనే ఉన్నాడు. కిర్సనావ్ నీ, బజరోవ్ నీ విందుకి ఆహ్వానించాడు; మళ్ళీ రెండు నిమిషాలు గడవకుండానే రెండోసారి ఆహ్వానించాడు; వారిద్దరినీ అన్నదమ్ములుగా చేసి కిసరోవ్ అని పిలిచాడు.

వారిద్దరూ రాష్ట్రాధికారిదగ్గర కలవు తీసుకుని మకాముకి తిరిగిపోకుండాగా చటుకుని, ఒక

ప్రారంభించాడు సిట్టికోవ్, పక్కకి తిరిగి నడుస్తూ. తన చేతులకున్న అతి నాజూకయి; తొడుగులు తొందరగా లాగివేశాడు, "నేన చాలా చాలా విన్నాను...నేను యవ్ గనీ వాని లీవ్ కి పాత నేపీతుణ్ణి; అతని శిష్యుణ్ణిగ్లా చెప్పవచ్చు. నా సంస్కారమంతా అతని భిక్ష అనే చెప్పాలి."

బజరోవ్ శిష్యుడివేపు ఆర్కెడి చూశాడు. పరిశుభ్రమయిన అతని చిన్న అందమయిన ముఖములో కొంత ఉద్దేకం, చురుకులేనితనం కూడా వ్యక్తమవుతున్నాయి. అతని చిన్న కళ్ళు నొక్కివేసి నట్టున్నాయి. ఎప్పుడూమారని అస్థిరమయిన చూపులు చూస్తాయి. అతని నవ్వుకూడా అస్థిరంగానే ఉంటుంది—కొంచెం కురచగా, కత్తిపెట్టుగా.

"మీరు నమ్ముతారో, లేదో," అతను ఇంకా అన్నాడు, "యవ్ గనీ వాసిలీవ్, నాతో, ఏ అధికారాన్నయినా సరే ఒప్పుకోడం తప్పని అన్నప్పుడు నాకు అంతులేని ఉత్సాహం కలిగింది. .. నాకు కళ్ళు తెరిచినట్టుయింది. ఇన్నాళ్ళకి అసలయిన మనిషి దొరికాడనుకున్నాను! అయితేను, యవ్ గనీ వాసిలీవ్, నువ్వు ఇక్కడోక అవిడను చూడడానికి వచ్చి తీరాలి. ఆమె నిజంగా నిన్ను అర్థంచేసుకోగల మనిషి. నువ్వు వస్తే ఆమె పండుగ వచ్చి నట్టు సంతోషిస్తుంది. ఆమెనుగురించి నువ్వు విన్నే వుంటావు "

"ఎవరామె?" బజరోవ్ ఇష్టం లేక పోయినా అడిగాడు.

"కుషీడా, యుడోక్సి, ఇవ్ డోక్సాక్సికో. ఆమెది అపురూపమయిన స్వభావం. ఆసలైన నాగరకస్త్రీ, మంచి సంస్కారి. ఏమంటావు? మనమంతా ఇప్పుడే ఆమెనుచూడడానికి వెడదాంరా. ఇక్కడినించి రెండుగులు ఆమె ఇల్లు. అక్కడే భోజనంచేద్దాం. ఇంకా భోజనం కాలేదుగా?"

"ఇంకా కాలేదు".

"సరే ఇకం, అదృశ్యంగా ఉంటుంది. ఆమె, తెలుసునా, భర్తదగ్గరనించి విడిపోయింది. ఎవరిమీదా ఆధారపడిలేదు."

"అందంగా ఉంటుందా?" బజరోవ్ అడిగాడు.

"లే.. దు. అలా అనలేం."

"అయితే ఎందుకు, మమ్మల్ని వచ్చి చూడమంటావు?"

"చాల్లేపోయి, నీపెదసరం వదిలిపెట్టవు.... ఒక బుడి సాంపేక్ ఇస్తుంది."

"ఓహో! అదా. ఆమాత్రం లౌకికప్రయోజనం లేనిదే నువ్వుకదలవుగా. అన్నట్టు మీ నాన్న కింకా ఆ సారాన్యాపార ముందా?"

"ఆ," సిట్టికోవ్ తొందరగా, చిన్న అసందర్భపునవ్వు నవ్వాడు.

"అయితే, వస్తావా?"

"ఏమో నాకే తెలియడంలేదు."

"నలుగుర్ని చూడాలన్నావుగా, నడు," ఆర్కెడి మెల్లగా అతని చెవిదగ్గర అన్నాడు, "అయితే మీరేమంటారండి, కిర్సనావ్ గారూ?" సిట్టికోవ్ అడిగాడు. "మీరు కూడా రావాలి; మీరు తేకుండా మేమువెళ్లం."

"ఆకస్మాత్తుగా అందరూ అవిడమీద విరుచుకుపడితే బాగుంటుందా?"

"అదేం ఘరవా లేదు. కుషీడా ఇటికంత గట్టిది."

"ఒకబుడి సాంపేక్ ఉంటుందన్నావుగా?" బజరోవ్ అడిగాడు.

"మాడు బుడ్లు," సిట్టికోవ్ అరిచాడు. "నాది జవాబుదారీ."

"లేకపోతే?"

"నాతల తాకట్టు."

"మీనాన్న దగ్గుసంచి అయితే కొంత నయం. అయినాసరే, మేం వస్తున్నాం."

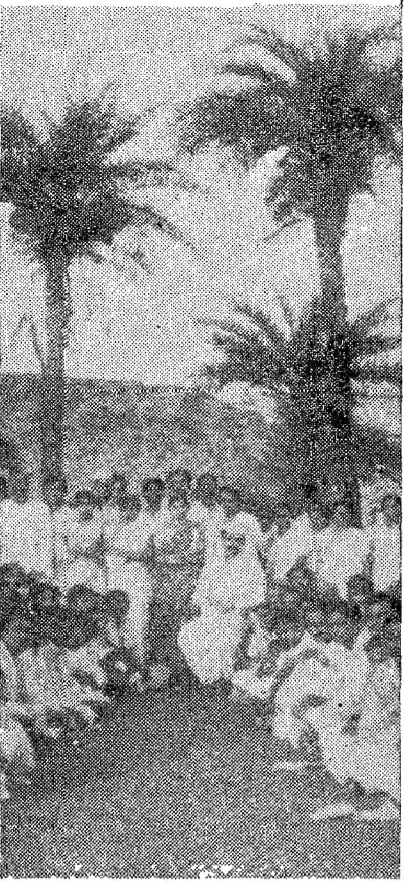
నారసింహలేహ్యము

బంగారు చేర్చబడినది. మేపాము. విక్కాక. విప్పిత్తువ. కుక్కనవ్వమమ హరించి ఇలమను కొంది విర్యవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—

20 ఖు. దబ్బి రు. 3-4-0 పోస్టేజి 10 అ. పి. సి. ఏ. డికంపెని. పెరిడేమ్-నెల్లూరు జిల్లా. బ్రాంచి : 7 సీనుమొదలి పిడి, మద్రాసు.

రాజ్యవార్తలు

విజయవాడలో కాంగ్రెసుసంఘం యాజమాన్యన, ఆచార్యరంగాగారు ప్రెస్విపాలుగా, నిర్వహించిన ఆంధ్రరాష్ట్రకాంగ్రెసు కార్యకర్తల శిక్షణాలయం.

కవిపండితసభలు, చోడవరం (విశాఖజిల్లా)

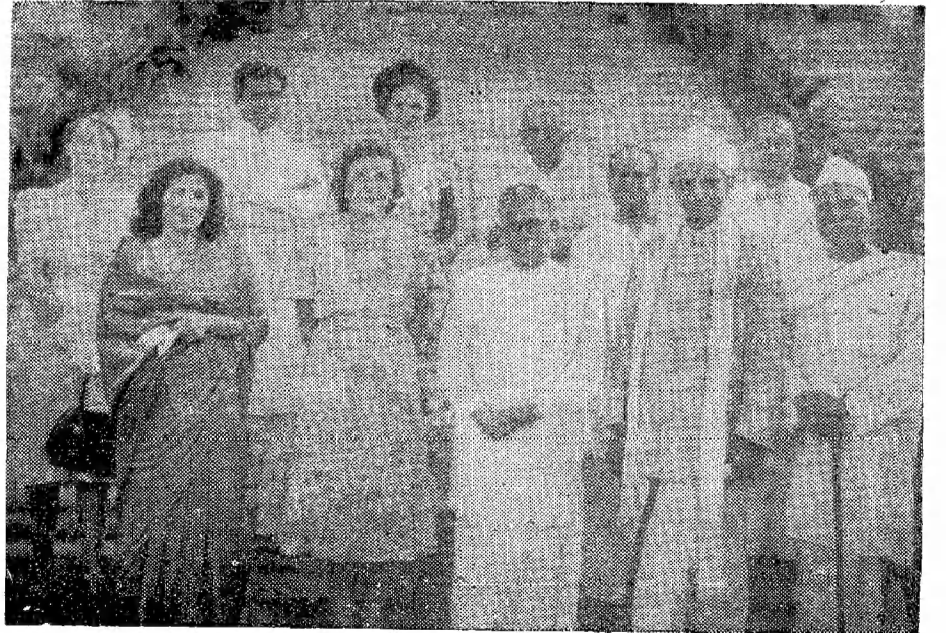
మధ్యవర్తన కూర్చున్నవారు.—1. శ్రీ. వేదాల తిరువేంగళాచార్యులగారు, 2. మల్లాది సూర్యరాయశాస్త్రిగారు, 3. ఇచ్చాపురపు యజ్ఞనారాయణగారు, 4. మాశేపల్లి రామచంద్రశాస్త్రిగారు, 5. స్వామి శివశంకరశాస్త్రిగారు, 6. బొన్నగడ్డ సత్యనారాయణగారు, 7. చిలకూరి నారాయణరావుగారు, 8. వాసా సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు.

క్రిందకూర్చున్నవారు — నజ్జుల వేంకటేశ్వర కవి, వేలురవి వీరరాఘవస్వామి, భమిపాటి రామసోమయాజులు, వేదుల సత్యనారాయణశాస్త్రి, పిలకా గణపతిశాస్త్రి, గారలు.

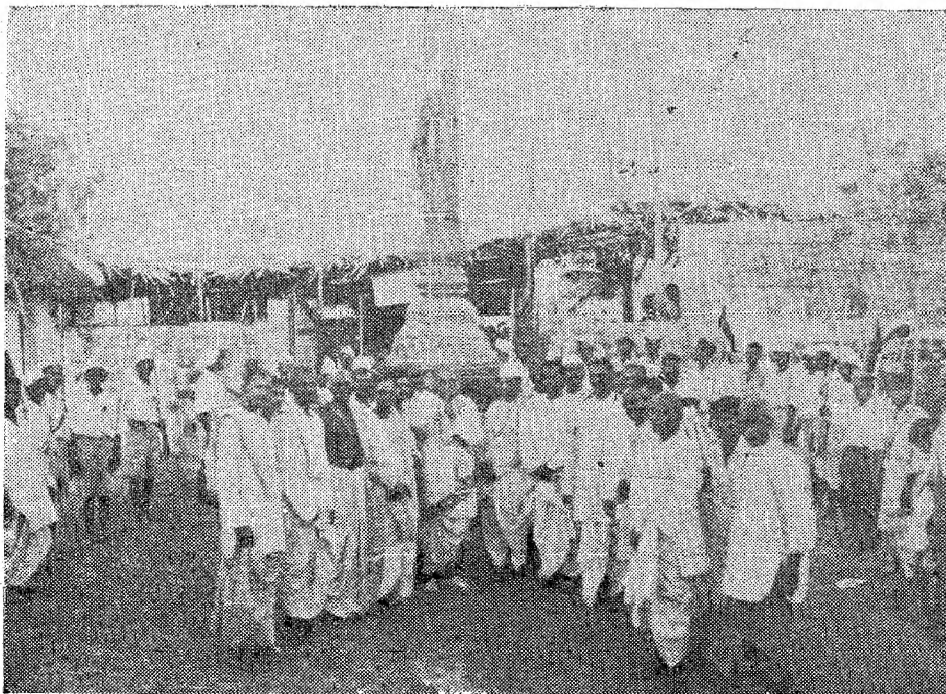
నిల్చున్నవారిలో—శ్రీ.వాసాచారిగారు, సింగరాచారిగారు, దేవసుప్రాపు విశ్వేశ్వరరావుగారు మొదలైనవారుగలరు.

భారతప్రభుత్వ మంత్రి డాక్టర్ జాకమ్ త్రియ, మద్రాసు హోర్బరును సందర్శించినప్పుడు, ఉద్యోగులతో సంభాషిస్తున్న దృశ్యం.

మాంటిబాటక్ సతి గౌరవార్థం చెన్నైలోని సేవాసమితివారుచేసిన విందుసందర్భమున తీసిన ఛాయాచిత్రం.

ఆంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణకార్యక్రమ కార్యకర్తల మహాసభసందర్భమున శ్రీ టంగుటూరి ప్రకాశంపంతులుగారు, పతాకావిష్కరణముచేయుట. ప్రకాశంపంతులుగారు, శ్రీ జె. సి. కుమారప్పగారు, మున్నగువారు గలరు.

దెందులూరు ఫిర్యా గ్రామస్వరాజ్య పరిషత్తుగారు మహాసభ సందర్భమున అధ్యక్షతవహించిన శ్రీ జె. సి. కుమారప్పగారు, ప్రారంభకులు శ్రీ ప్రకాశంపంతులుగారు.

కర్త: కళా ప్రహర్ష
 కీ॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారి
 ఉత్పత్తిరచన

ఆంధ్రవాఙ్మయచరిత్ర

వరికొత్తపద్ధతిని, సంగ్రహరూపంలో నడిచిన సమగ్రసమీక్ష. వెయ్యేండ్ల వాఙ్మయ చరిత్రకు విశుద్ధదర్పణం.
 పాఠచరిత్రల నన్నిటిని అవలోడపచేసి, సమన్వయించి శ్రోడికరించిన సీసలయిన చరిత్ర.
 శాసనాలలోనూ వాటిలోనూ అవ్యక్తస్వరూపంలో ఉండిఉండి, సన్నయ భర్మమా అని ఒక్క ఊపున దివ్యాకారంలో బైట
 పడి, నానాటికి నవనవో జ్వలంగా వికసించిన మన వాఙ్మయం పోయిన పలుపోకడలను పోడిమిలో చూపెట్టజాలిన ఉత్తమ గ్రంథం.

వెల రూ 2-0-0లు, తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రగ్రంథమాల,
 పోస్టుబాక్సు నం. 212, మదరాసు.

గాంధీ మహాత్ముని

ఆత్మకథ

ప్రథమ సంపుటము

[చతుర్థ ముద్రణము]

కతావధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారి అనువాదము

ఖద్దరు బైండు

వెల రూ 5-0-0 లు

తపాలాచార్జి రూ. 0-9-0 లు.

(ద్వితీయ సంపుటము అచ్చగుచున్నది.)

ఆంధ్రగ్రంథమాల,

పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు 1.

ఆంధ్రవిజ్ఞాన సర్వస్వము

ప్రథమ ద్వితీయ సంపుటములు

ప్రథమ సంపుటమునందు డిమ్మి ర-వ ఆకృతియందు ౬౦౦ పుటలు గలవు. ఇందు 'అ' నుండి 'అధ్వర్య' వరకును గల విషయము గలదు. త్రివర్ణ పటములు ౮, ఇతరపటములు ౧౨౫, వివిధ విషయములు ౪౦౦ కలవు.

రెండవ సంపుటమునందు డిమ్మి ర-వ ఆకృతియందు ౬౦౦ లకు మించిన పుటలు కలవు. 'అ' మొదలుకొని 'అశ్వినీ' వరకు గల విషయము గలదు. త్రివర్ణపటములు ౧౦. వానిలో ౨ అమరావతి స్తూపమునకును ౨ అనాహతమునకును చెందినవియు, ౬ చిత్రపటములును గలవు ఇవిగాక మరి ౫ సాదా దేశపటము కలవు. ప్రాచీనాంధ్రుల కళాసంపదను వ్యక్తముచేయు అమరావతి స్తూపమును గురించిన గొప్ప వ్యాసమునందు అమరావతి శిల్పమునకు సంబంధించిన హాఫ్ట్‌టో బొమ్మలు రమారమి ౧౦౦ ను, వేష భూషాదుల వెల్లడించు బొమ్మలు ౫౦ వఱకును గలవు. మరియు అభినయమును వ్యాసమున భరతశాస్త్రమునందలి వేటువేటు హస్తములను సూచించు బొమ్మలు ౫౨ ను, 'అనాహతము' నందు వట్చక్రాదుల చిత్రములును గలవు. ఇట్లు ఆయా వ్యాసములకు చెందిన చిత్రములు మొత్తముమీద ౨౫౦కి పైగా నున్నవి. వివిధ విషయముల సంఖ్య ౪౦౦ వరకు నుండును. సంపుటము చక్కని స్వదేశీచర్మముతోడను బంగారు కేఖలతోడను సంపుటికృతము. ప్రతీసంపుటమున ౬౦౦ పుటలుండును.

ప్రతిసంపుటము వెల రూ. ౧౦.

పోస్టుద్వారా : రూ. ౧-౪-౦.

రైలుద్వారా దగ్గరచోట్లకు ఖర్చులు ౮. ౧౨.

మేనేజరు,

ఆంధ్రవిజ్ఞానసర్వస్వ కార్యాలయము,

నెం. 7, తంబుశెట్టివీధి, మదరాసు.